

— izhaja ob 4. zjutraj. —
Stane mesečno Din 55.—, za tiso-
seststvo Din 40.— neobvezno.
Oglas po tarifi.
Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica št. 5/L
Telefon št. 3072 in 3064, ponoči tudi
št. 3034.
Rekopisi se ne vračajo.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravitelj: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 3036.
Izredni urednik: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 3038.
Podružice: Maribor, Aleksandrova
št. 13 — Celje, Aleksandrova cesta
—
Račen pri poštnem črt. zavezu: Ljub-
ljana št. 11.343 - Praha čisto 78.180,
Wien, Nr. 305.341.

Veliki mednarodni problemi v Ženevi

Uspeh Male antante glede monoštrske afere

Otvoritev pomladanskega zasedanja sveta Društva narodov

Eno najvažnejših zasedanj ženevske institucije. — Kompromisna rešitev glede preiskave na Madžarskem. — Danes se bo razpravljalo o tihotapstvu italijanskega orožja na Madžarsko. — Jugoslovski zunanji minister dr. Marinković za razorožitev.

Ljubljana, 5. marca.

Marčno zasedanje sveta Društva narodov, ki se je otvorilo danes, nima posebno obširnega programa, ki pa je zato tem važnejši. Edino pomembne zadeve se tičejo Madžarske in njenih odnosov s sosedji. Te pa so dovolj važne, da se svet z njimi temeljito peča in napravi primerne sklepe, če naj ne zapravi ženevska mednarodna institucija tistega pičlega preostanka kredita in prestiža, ki ga danes še more beležiti sebi v dobro.

Nismo mi edini, ki trdimo to. Takega mnenja so vsi oni krogi, ki ne hodijo s smehljajem mimo Društva narodov, vsi oni, ki žele po dolgem času zopet enkrat zazreti znak življenja v skoraj okameneli korporaciji ob bregih romantičnega lemanskega jezera. Društvo narodov se zmanjkuje na to, da je svojčas preprečilo vojno med Bolgari in Grki. Prvič ni gotovo, da bi se srovažnost med obema balkanskima državama sploh stopnjevala do redne vojne, drugič je stal tedaj na čelu sveta Društva narodov sposoben in odločni zunanji minister Briand, tretjič pa ni niti Bolgarije niti Grčije podpihivala in v vsem svojem vplivu podpirala nobena v svetu zastopana velesila. Zato je bilo kaj lahko potisniti obema šibkima državama mirovno pipo med zobe.

To pa je tudi največji uspeh, na katerega se gospodje v Ženevi lahko sklicujejo. Če odštejemo malenkostne rezultate, kakor oni v zadevi Mosul, so se člani sveta iz Društva narodov pečali večinoma s postranskimi rečmi, prepuščajoč vse količnik težje zadeve veleposlaniški konferenci, oziroma vladam velikih sil.

Posebno za Madžarsko se je Ženeva doslej kaj slabo izkazala. Pa ne samo Ženeva, marveč tudi velesile sploh in priznati moramo, celo Mala antanta sama. Zadnja nosi seveda manj krivde na sebi. Ko je pokojni Karol priletel na Madžarsko, bi brez njenega odločnega nastopa ekscesar najbrž uspel. Tedaj je kolebala celo naša prijateljica Francija. V aferi ponorejanja francoskih novčanic se je Ženeva z velesilami vred izkazala obupno šibko in slabotno. Grof Bethlen in njegov režim sta preživela to umazano dobo čila in zdrava.

Odkar pa je Italija vzel Madžarsko pod pazduho, ni z legitimiranimi sinovi Arpada kar nič več mogoče izhajati. Megalomanija je cvetka tujega rodu, v ogrski ravnini pa sijajno uspeva, posebno, odkar jo zalivajo fašistični vrtarji iz Italije. V Budimpešti se ne ve več samo časopise tako, kakor da ni antanta pritisnila ob zid in strla hord osrednjih sil, marveč celo odgovorni državniki — recimo zunanji minister Valko in celo sam predsednik vlade Bethlen — besedičijo prav tako, kakor da bo sveti Štefan v najbližjem času spravljal vse tekom stoletij naropane dežele in narode zopet nazaj pod svojo sveto krono. V monoštrski aferi pa se je Budimpešta obnašala tako brezstransko in drzno, kot se niti Mussolini ni upal, ko je prišel igrokaz italijanske hrabrosti pred Krfo.

Marsikdo si je že privoščil Društvo narodov in je trgal oplate raz njeno avtoriteto. Kar pa je počela v monoštrski zadevi Budimpešta, to je celo v Ženevi novo. Dobro vemo, da je šepetalec pri tihotapstvu Italije. Prav tako nam ni neznano, da Anglija v svoji mednarodni politiki stavi preveliko vso to na sumljivi rimski adut. Toda če želi Chamberlain ohraniti vsaj nekaj resnosti ženevskim zborovanjem, mora naložiti svojim podložnikom v Rimu poslušnost, Madžarom na ukazati, da položijo roke na klop. Monoštrska afera se mora temeljito raziskati, ker bje v obraz mirovni pogodbi in se norčuje iz veljavnih diplomatskih manir.

Pravilnik o davku na uslužbenice

Beograd, 5. marca p. Finančni minister je danes podpisal pravilnik o odmeri in pobiranju davka na nesamostojno delo in svobodne poklice (uslužbenice, ki davek), ki stopi v veljavo s 1. aprilom.

Šahovski turnir na Dunaju

Dunaj, 5. marca p. Šesto kolo šahovskega turnirja je končalo sledeče: Spielmann je zmagal nad Millerjem v 26 potezih. Tartakower nad Glassom. Wolf nad Kmochem. Takacz je izgubil proti Burgersju. Partija Lichtenstein-Igel je ostala remis. Reti in Grünfeld nista dokončala.

Ženeva, 5. marca sg. Danes ob 11. dopoldne je bilo pod predsedstvom predsednika Urutie (Kolombija) otvorjeno 49 zasedanje sveta Društva narodov. Najprej je bil v neoficielni seji določen definitivni dnevni red, nakar je svet rešil številna administrativna vprašanja. Vprašanje poljskega pristanišča v Gdansk je bilo z ozirom na višega pogajanja med Gdanskim in Poljsko odloženo.

Dnevni red, ki je bil sprejet, obsega sledeče točke: Prošnja držav Male antante za preiskavo proti uvažanju strojnega na Madžarsko, ekspatriacijo madžarskih optantov na Sedmograškem, bolgarsko sanacijsko posojilo, portugalsko stabilizacijsko posojilo, znižanje rednih sej sveta od 4 na tri leta ter imenovanje predsednika in članov vladne komisije v saarskem ozemlju, ker je belgijski član Lambert odstopil. Končno bo svet Društva narodov sprejel definitivne sklepe o gradnji nove palače za Društvo narodov po nalogih, ki so bili izdani na zadnjem zasedanju.

Na javni seji sveta Društva narodov je bilo najprej odobreno tromesečno poročilo o naseljevanju grških beguncev. Nato se je svet bavil s poročilom nizozemskega zunanega ministra o delu 12 zasedanj stalne mandatne komisije. Ta komisija bo na prihodnjem zasedanju vzela poročila na znanje ter poročala o uspehu preiskovalne komisije, ki jo je poslala novozelandska vlada na otoke Samoa zaradi domačih nemirov.

Ker je svet Društva narodov na današnji seji rešil že 13 točk dnevnega reda, je verjetno, da bo prišla prošnja Male antante o razpravi monoštrskega incidenta, ki je na 24 mestu dnevnega reda, že jutri v razpravo. Definitivna odločitev zavisi od številnih osebnih sestankov, ki so se vršili danes popoldne ali pa so še napovedani. Že danes pa je gotovo, da bo svet Društva narodov o prošnji države Male antante razpravljal v tajni seji. Zdi se, da je v splošnem prišlo že do sporazuma, da naj bi svet sklenil poslati na Madžarsko neke vrste investigacijsko komisijo. Ta komisija naj bi ne imela strogo vojaškega značaja, temveč naj bi bila sestavljena iz strokovnjakov po načinu in bistvu incidenta. Da bi se katerikoli člani Društva narodov protivili sklepu, da se ta komisija odpošlje, ni verjetno. Komisija naj bi po preiskavi sestavila poročilo, o katerem bi se nato razprav-

ljalo na junijskem zasedanju.

Ženeva, 5. marca sg. Se nikoli ni bilo v Ženevi toliko odličnih političnih osebnosti kot pri sedanjem zasedanju. V Ženevi je kar 12 zunanjih ministrov. Posebna važnost se pripisuje tudi navzočnosti ravnatelja francoskega zunanje ministrstva Berthelota, ki se bo prvič osebno udeležil sej sveta Društva narodov.

Razgovori med voditelji zunanje politike so bili odprti s konferenco Male antante. V krogih Društva narodov menijo, da Mala antanta v monoštrski zadevi ne bo nastopila kot stranka. Bolj verjetno je, da bo Društvo narodov uporabilo za obravnavanje tega incidenta pravice, ki jih ima po mirovni pogodbi. Tri protestne note Male antante bodo izročene z vsemi prilogi komisiji Društva narodov, ki se mora baviti s stalno vojaško kontrolo. Komisija je sestavljena iz zastopnikov vseh v svetu zastopanih držav. Za rešitev afere prevladuje ta dve tendenci, in sicer naj bi se po prvi pozval madžarski delegat pred svet Društva narodov, kjer bi mu raztolmačili čudno vlogo, ki jo je igrala v tem sporu Madžarska. Po drugi verziji naj bi bilo uvedeno proti Madžarski postopanje, ki je določeno po statutu pakta Društva narodov. Zadnja tendenca bo zadela pri nemškem zunanjem ministru in tudi drugih odličnih politikih na odločen odpor.

Jugoslovski zunanji minister dr. Marinković je podal zastopnikom časopisja izjave s katerimi je deloma izpopolnil že znano stališče Male antante v zadevi monoštrske afere. Dr. Marinković je naglasil, da njegovo bivanje v Ženevi ni v zvezi s to zadevo in z odobravanjem te zadeve pred svetom Društva narodov. Mala antanta v tem sporu ne bo morda prevzela vloge tožitelja in Titulescu bo govoril o tem vprašanju s stališča splošnega interesa in evropskega mira.

Ženeva, 5. marca g. Na današnji seji varnostnega odbora je bil sprejet uvod in vseh 38 členov splošne pogodbe o miru ureditvi sporov, ki nastanejo po razsodišču ali poravnalnem postopanju. Jugoslovski delegat dr. Marković je z nekaterimi pridržki v celoti pristal na besedilo. Prosil je angorškega zastopnika Cusehenduveja za pojasnilo ali nimajo splošne pogodbe prednosti pred dvostranskimi pogodbami. Ponovil je še enkrat angleško naziranje, da znači pakt Društva narodov že kot tak splošno pogodbo, ki nudi vse večjo varnost kot vsaka druga splošna pogodba. Povdarjal je, da se pri vseh sedanjih posvetovanjih ne sme prezreti edinega cilja, to je pospeševanje razorožitve.

Izid volitev na Poljskem

Težek poraz opozicije proti Pilsudskemu. — Znatna orijentacija na levo. — Meščanska sredina popolnoma pogorela

Varšava, 5. marca. k. Dosedaj so znani definitivni slednji volilni izidi: Vladni blok Pilsudskega 104 mandate, socialisti 51 mandator, Wyzwoleni 30, desničarski nacionalni delavci 8, ukrajinske desničarske stranke 5, Brylovi agrarci 21, radikalni agrarci 1, komunisti skupno 5, Stapski (poljski židje) 6, blok narodnih manjšin 46, ukrajinski socialisti 4, Rusi 1, nacionalni blok delavcev 5, levčarski ukrajinski socialisti 9, nacionalni demokratje 30, klerikali in piastovi 28, židje 3, katoliška zveza 2 mandata. Iz teh izidov se vidi, da so Pilsudski in

socijalisti odnesli popolno zmago. Varšava, 5. marca. g. Po dosedaj znanih volilnih rezultatih bo približno razmerje poslancev v novem sejm razdeljeno takole: Vladni blok okoli 100, socialisti 50, manjšinski blok 40, nacionalni demokrati 30, volilni blok ljudske stranke (piastovi in krščanski demokrati) 26, ljudska stranka 27, kmečka stranka 19, narodno delavska stranka 8, komunisti 6, Ukrajinci 9, židje 3 in Korfanti 3 mandate. 10 mandatov odpade na manjše stranke.

Stavka honorarnih profesorjev v Beogradu

Beograd, 5. marca. p. Z današnjim dnevom je pričelo na beograjski srednji tehniški šoli stavkat 32 honorarnih profesorjev, kar že pet mesecev niso dobili plačan nadur in honorarijev. Na tem zavodu je od 52 profesorjev samo 14 stalnih, vsi drugi pa so honorarni. Jutri dopoldne se bo vršilo v prostori Obrtne zbornice zborovanje profesorjev srednjih tehniških šol vse države. Od ljubljanske srednje tehniške šole se udeležijo zborovanja pet delegatov pod vodstvom direktorja Reisnerja. Konferenca se bo bavila z vsemi aktualnimi vprašanji, ki se tičejo teh zavodov in bo zlasti tudi razpravljala o stališču honorarnih profesorjev.

Nova nemška križarka

Berlin, 5. marca. s. Proračunski odbor državnega zbora je z 12 proti 6 glasovom odobril prvi obrok za gradnjo oklopne križarke «A». Proti predlogu so glasovali socialni demokrati, komunisti in bavarski kmetje.

Komunistični izgredi v Avstriji

Dunaj, 5. marca. d. Včeraj popoldne je prišlo v Meidlingu do spopada med oddelkom rdečih bojnikov in policije. Po obvestilu policije je neko izmed množice ustrelil med stražnike, nakar so stražniki z golim orožjem nastopili proti bojnikov. Demonstranti so pričeli stražo obmetavati s kamenjem. Štirje stražniki in mnogo demonstrantov je bilo teško ranjenih. Aretiranih je bilo 7 oseb. Demonstracije se je udeležilo do 400 oseb.

Letalske nesreče

Rim, 5. marca. o. Hidroavion «S. 51» iz Livorna, v katerem sta bila dva letalca, je pri Monte Serinu padel na tla in se prevrnil. Oba letalca sta obšla mrtva.

Pariz, 5. marca. s. Kakor poročajo iz Casablance, se je prvo pošto letalo na novi poštni prog med Francijo in Južno Ameriko izgubilo. Letalo se je v petek zvečer dvignilo v Casablanci in ni več prislo v Dakar. Dosedaj o njem ni nikakega sledu. Smatrajo, da je verjetno, da je moral pilot na kakem samotnem kraju za silo pristati. Iz Casablance so bila odposlana letala, ki iščejo izgubljeno pošto letalo.

Mussolini izziva vest vsega človeštva

Huda obsodba angleških listov. — Neprijeten odmev v Ženevi. — Pomembno zborovanje v Innsbrucku. — Ves nemški narod za tirolske Nemce.

London, 5. marca. g. Liberalni večernik «Star» piše: Od ultimata, ki je bil stavljen Srbiji v začetku svetovne vojne, ni bilo takega rožljanja z orožjem kot v sobotnem Mussolinijevem govoru. Se bolj čudno in bolj nesramno je njegovo zaničljivo namigavanje na Društvo narodov. Njegova brutalna izjava, da fašistična vlada ni vezana na obljube prejšnjih vlad glede manjšinskih pravic, znači najhujši mednarodni prelom prisege, odkar je Nemčija vpadla v Belgijo.

London, 5. marca. s. Najpomembnejši konservativni provincialni list «Yorkshire Post» piše o Mussolinijevem govoru, da je komaj presenetljivo, če je javno mnenje bolj kritično ali kaže vsaj več interesa za manjšinska vprašanja v državah, kjer ni pogodb z zaščito narodnih manjšin kot v onih deželah, kjer postajajo take pogodbe. «Manchester Guardian» piše, da je Mussolini topot nastopil bolj brezobzirno in bolj grozljivo kot kdaj prej. Njegove grožnje sedaj ne govorijo več o pohodu Italijanov preko Brennerja. Maščevanje Italije se bo obrnilo najprej in predvsem na nesrečne južne Tirolce. To je zavestno izzivanje vesti vsega človeštva.

Ženeva, 5. marca. s. Vtis, ki ga je napravil Mussolinijev govor v Ženevi, v splošnem ni ugoden. Posebno njegova izjava, da sedanja italijanska vlada ni odgovorna za garancije, ki so jih dale prejšnje italijanske vlade, je zelo presenetila, in sicer posebno zaradi tega, ker je Društvo narodov koncem

koncev zveza vlad. Mnenja so tudi, da je Mussolini na napačni poti, ker je po paktu Društva narodov vedno mogoče, da pride južnotirolsko vprašanje pred Društvo narodov. Paragraf 11. statuta to brez nadaljnega omogoča.

Innsbruck, 5. marca. g. Socialno demokratska stranka je priredila nocoj ob ogromni udeležbi občinstva zborovanje pod devizo: socialni demokratje in tirolski Nemci. Poslanec Abram je odkrkal Mussoliniju pravico, da bi nemški može in žene ali avstrijski parlament ali druge korporacije ne sme prejeti manifestacij za južnotirolske Nemce. Naša dolžnost je, je izvajal govornik, da nastopimo za južnotirolske Nemce, Ves nemški narod v tu- in inozemstvu je v tej stvari z nami solidaren.

Govornik je nato prečital brzojavko predsednika nemškega državnega zbora Loebeja, ki jo je občinstvo sprejelo z viharim aplavzom. Brzojavka se glasi: Neveljavno zvestobo in solidarnost ohrani zatiranim Nemcem Južne Tirolske ves nemški narod. S to brzojavko, je izvajal govornik, je Mussoliniju popolnoma jasno povedano, da je ves nemški narod za nami.

Nato se je govornik izčrpno bavil o Mussolinijevih izjavah in zaključil, da je prepričan, da se bo bodoča demokratska Italija z Nemci sporazumela o bodočnosti četrt milijona južnotirolskih Nemcev. Govor je bil sprejet z viharim odobravanjem. Zborovanje je zaključil poslanec Berger, ki je zahteval pravičnost in odklanjal vojno. Do kakšnega incidenta ni prišlo.

Odmev Mussolinijevih izjav v Franciji

Ostro, toda jasno stališče francoskega tiska. — Mussolinijeve pretnje vzbujajo vznemirjenje. — Tittoni — fašistična lutka.

Pariz, 5. marca. d. «Temps», glasilo zunanje ministrstva Brianda, se v uradni bavi z avstrijsko-italijanskim incidentom in izjava, da je bilo verjetno, da Mussolini incidentu ne bo pripisoval nadaljnjih posledic in da Italija ne bo se povečala nerazpoložena, ki je nastala med Rimom in Dunajem. List meni, da je to morda Mussolini najprej tudi nameraval, vendar pa so ga nekateri listi, ki so o stvari pisali kot o zadevi vseh Nemcev, razjarili. Mussolinijev govor lahko vzbudi vznemirjenje. Duce je govoril precej ostro in vsekoli povdarjal fašistični duh nove Italije. Mussolinij ne ovirajo umirjene diplomatske oblike, temveč razpravlja o problemih v vsaj dalekosežnosti. List pripominja, da bi bilo s strani italijanskega ministrskega predsednika bolj politično, če bi ne bil zavzel stališča, ki je vsekakor grozljivo. Avstrija se ne more sama postaviti v bran in nihče ne more odrediti zveznemu kancelarju dr. Seiplu dobre volje, s katero se drži duha in besed v raznih pogodbah in je trdno odločen preprečiti vsako dogodivščino. List zaključuje, da Avstrija brez dvoma smatra, da jo v tej zadevi podpira javno mnenje Nemčije. Zaradi tega je gotovo, da je šel ta govor preko Avstrije v Nemčijo. Možno je, da besede italijanskega ministrskega predsednika ne bodo olajšale pomirjenja v onih pokrajinah, kjer so razpaljene vse politične strasti. Govor pa pomeni resno svarilo vsem velenimskim težnjam, ki stalno ogrožajo Evropo.

«Soir» piše, da se je zvezni kancelar v svojem govoru previdno omejil na to, da želi človekoljubno politiko na južnem Tirolskem in omogoči tako sporazum med Italijo in nemškimi državama. Mussolini pa je nato odgovoril z grožnjami. V Mussolinijevem govoru je treba predvsem poudariti tri točke, in sicer: 1. Da je Mussolini odredil, da bi priznal obveznost onih italijanskih vlad, ki so bile na krmlju, ko so bile sklenjene mirovne pogodbe. Čuden slučaj je tudi, da je ravno Tittoni, ki je prevzel formalno obveznost napram nemškemu prebivalstvu, da bo čuval njegov jezik in njegove tradicije, še danes predsednik italijanskega senata. 2. Da je zagrozil, da bo v primeru, ako bi se kampanja nadaljevala, prepovedal izdajanje vseh publikacij v nemškem jeziku na južnem Tirolskem in 3. da je nadalje zagrozil, da bo postavil ne-italijanske uradnike pred alternativo, da jih premesti v druge italijanske pokrajine, ali da jih odpusti iz službe. Pašizem, tako zaključuje «Soir», se ne sklicuje torej na silo argumentov, temveč na argumente sile.

«Quotidien» izjavlja, da je Mussolini s svojim govorom o južno-tirolskem vprašanju s prečrpano ostro izjavil vso miroljubno Evropo. «Intransigeant» (desničarski) pravi, da se Mussoliniju vse oprosta in da mu nihče ne želi ugovarjati. Zdi se kakor bi bilo moč priznati, da je treba Mussolinijeve govorniške svobode smatrati za popolnoma normalne. V resnici pa bi se na pr. Poincaré, o čigar patriotizmu ni mogoče dvomiti, nikdar ne smel poslužiti tako ostrih izrazov niti v taki obliki govoriti, ker bi ga vsi tuji listi v emi sapli nagladi. Pred svetovno javnostjo svobodna Francija nima pravice do enakih svobod kot fašistična Italija.

Fašizem se ne zaveda svoje odgovornosti v mednarodni politiki

Fašistično časopisje skuša omiliti ostrino Mussolinijevih pretenj, kljub temu pa piše še vedno arogantno

Rim, 5. marca. g. Nota «Agencie Roma» izjavlja: Mussolinijeve grožnje glede revizije italijanske politike napram Avstriji so načelne pomena za italijansko-avstrijske odnose in za italijansko-nemške razgovore sploh. Isto velja tudi za one države, ki podpirajo agitacijo za Južno Tirolsko, ne samo iz nemškonoacionalnih vzrokov, temveč zaradi tega, ker so v službi protifašistične politike in one mednarodne politike, ki je politizirana na tem, da pride med Italijo in Nemčijo do ločitve.

Rim, 5. marca. s. Uvodniki tujih listov so parafrazirali Mussolinijevega govora v zbornici. «Popolo d'Italia» piše med drugim, da so mnogi pričakovali bolj oster odgovor. Toda današnja Avstrija ni več ona arogantna in korporalska Avstrija kot nekdaj. Primerjanje francoske in italijanske politike z nemško kaže, kako umetno je južnotirolsko gibanje. Mussolini ni prečnil dr. Seiplovega nastopa. Vedeti pa je treba, da je bilo za njim več tujih mednarodnih manevrov. Znano je, da je bil dr. Seipel nedavno v Pragi, kjer je bil malo prej tudi Berthold, ki gotovo ni najboljši prijatelj Italije. Italija želi prijateljstvo z Anglijo pod pogojem, da ostane njena nacionalna varnost na mejah zagotovljena.

«Corriere della Sera», ki je opremil svoja izvajanja s svarili, naglašajo predvsem, da Mussolinijeva izvajanja niso namenjena toliko Avstriji kot evropski javnosti. Napram avstrijskemu kancelarju je bil govor pol uljudnosti in spoštovanja, sedaj mu je na prosto dano, da zavzame napram Italiji konkretno stališče, ne da

bi bil nedosleden ali uplašen. Zadostovalo pa bo, da se v bodoče ne bo dajal več za prodje raznih obrekovalec ter tako načelno vprašanja čuvstev, ki jih ni niti v diplomatskih odnosih niti tedaj, ako se stvar razmotri objektivno.

Tudi večerniki prinašajo obširne komentarje o Mussolinijevem govoru. «Giornale d'Italia» trdi, da predstavlja Mussolinijev govor diplomatski dokument največje važnosti, ker da pojasnjuje neomajno stališče italijanske politike napram «umetno ustvarjenemu vprašanju Poadižja». List polemizira z avstrijskim tiskom in ponavlja trditve, da se narodnim manjšinam v Italiji prav dobro godi. Končno pravi, da bodo Nemci, ko bodo natančneje proučili Mussolinijev govor, prišli do prepričanja, da je s svojo jasno in ponosno besedo napravil Avstriji veliko uslugo.

V odgovor «Reichpost» piše «Tribuna» ironično, da je tudi Mussolini pristal na nacionalne svobode, saj zahteva popolno svobodo za enotno in civilizirano italijansko prebivalstvo tostran Brennerja in popolno nacionalno svobodo za Nemce ostan Brennerja. «Lavoro d'Italia», glasilo fašističnih sindikatov, interpretira očitno Mussolinijeve besede, da bodo prihodnji govori Italije na zelo hudo način, piše, da se po Mussolinijevem govoru poadiško vprašanje ne sme več pojaviti. Če bi pa kdo zopet hotel sprožiti to vprašanje, bodo zagnali topovi.

Neznosne razmere v naši državni upravi

Nar. Skupščina je sinoči sprejela proračun notranjega ministristva

Dr. Korošec obljublja preiskavo o Glavnjači in izčiščenje uradništva. — Senzacionalno odkritje posl. Nastasa Petrovića o atentatu v Skoplju. — Tudi Nemci obtožujejo policijski režim.

Beograd, 5. marca p. Popoklanska seja Narodne skupščine, ki je pričela ob 16., je bila posvečena razpravi o proračunu notranjega ministristva. Notranji

minister dr. Korošec

je podal kratak ekspozé, v katerem je povdarjal, da je novi proračun v primeru s sedaj veljavnim znižan za 56 milijonov Din. Od podrejenih organov, od načelnika do zadnjega žandarja, zahteva, da obučujejo s prebivalstvom kot njegovi prijatelji, vsako zlorabo bo najstrožje kaznoval.

Nato je dr. Korošec navajal, da je že izdelan zakonski načrt o občinah, ki bo predložil Narodni skupščini takoj po sprejetju proračuna. Glede dopoldanskih napadov na občinske komisarijate je dr. Korošec trdil, da je bila kritika pretirana. V Bosni občine še niso organizirane in so zato komisarijati potrebni, prav tako pa tudi v Prekmurju, kjer iz posebnih razlogov še ni mogoče razpisati volitev v vseh občinah. V Vojvodini sta samo še dva komisarijata, v Dalmaciji pa eden. Glede ureditve državljanstva je navedel, da bo pospešil delo pri sestavi novega zakona o državljanstvu. Pripravlja tudi zakon o žandarmeriji. Javna varnost je vedno boljša in tudi v Južni Srbiji poenotjuje komitske akcije. Atentati, ki se dogajajo v južnem delu države, so izključno le delo inozemskih organizacij, ki hočejo kaliti dobre odnose med nami in našimi sosedi. V svrhu izboljšanja javne varnosti bo povišan kader žandarmerije, ki znaša sedaj 18.000 mož. Končno je povdaril, da je uvedel o razmerah v Glavnjači strogo preiskavo in da bo vse krivice najstrožje kaznoval. Prosi, da Narodna skupščina odobri proračun, kakor je predložen.

V debati

Je prvi govornik radikal Milašinović, ki je izrazil to priliko za napad na KDK,

kateri je očital, da brez potrebe kritizira delo vlade.

V jako lepem govoru je zemljoradnik dr. Tupanjanin apeliral na dr. Korošca, naj ne bo samo sluga radikalov, marveč naj kot kulturni človek popravi to, kar so njegovi radikalni predniki zagrešili.

Tu so začeli radikalni ostro protestirati, tako da je prišlo do strahovitega prerekanja med zemljoradniki in vladno večino. Dr. Tupanjanin je zaklical proti radikalom: »Naroda je sram, da je poslal v Narodno skupščino take poslance.« Nastal je tak vihar, da je moral predsednik sejo prekiniti. Po zopetnem otvoritvi seje je predsednik kaznoval poslance Tupanjanina in radikala Laloševića s pisanim opominom.

Nemški poslanec dr. Moser je v svojem govoru zelo ostro napadel vladno radi policijskega režima v Vojvodini. Pri tem je prišlo do burnega prerekanja med Nemci in vojvodinskimi radikali; predsednik je le z največjim naporom obnovil red, nakar je imel lep govor radikalni disident

posl. Nastas Petrović,

ki je ostro kritiziral postopanje vlade in njene večine, češ, da Narodna skupščina niti v prejšnji Srbiji ni nikdar doživela, da bi vlada molčala na tako strahovite obtožbe, kakor so bile iznesene že nešteto krat proti sedanjim vladim. Prej se je pogajalo na besede v Narodni skupščini veliko važnost, danes pa vidimo, da je vlada gluha za vse predloge in za vse pritožbe. Govornik zelo dvomi, da bi mogel dr. Korošec v sedanjih vladah, tudi če bi hotel, kaj izboljšati, ker ne gre samo za posledice slabe uprave, marveč za sistem, katerega se poslužuje sedanja vlada.

Minister Kocić je govorniku stalno vpadal v besedo, tako da ga je Nastas Petrović končno ogorčeno zavrnil. Nato je podrobno razpravljalo o proračunu

notranjega ministristva in naglašal, da pričajo tudi poročila Glavne kontrole o skrajno slabem uradništvu in o površni administraciji. Policija, ki bi morala biti čuvaj zakonov, vrši ponekod največja hudodelstva. V Južni Srbiji plačujejo ugledni meščani raznim policijskim organom po 100 dukatov, da jih ne proglase za hajduke in komite. Zločinci in atentatorji so čisto direktno v službi notranjega ministristva. Atentatorka, ki je ubila v Skoplju uradnika Prelića, je bila ljubica najvišjega drž. funkcionarja v Skoplju.

Že prihod g. Vukičevića na čelo državne uprave je bil protiparlamentaren in zato tudi njegov režim ne more biti drugačen. Ni se čuditi, če padajo danes baš od onih ljudi, ki so najskrebniji zagovorniki parlamentarizma in demokracije, predlogi, naj pride na čelo vlade general. Mora se le čuditi, da hočejo sedaj braniti parlamentarizem oni, ki ga najbolj sabotirajo. Napočila je dvanaesta ura, da pride do spremembe režima. Zato apeliram na vse prave radikale in prave demokrate, ki še obstajajo, naj se v zadnjem trenutku stregijo in stopijo v tabor onih, ki žele tej državi dobro in ki hočejo, da dobimo res vlado, ki bo odgovarjala volji naroda.

Govorili so še federalist dr. Pavelić, črnogorski radikal Puniša Račić in zemljoradnik Saulić, nakar je dr. Korošec na kratko odgovoril na kritiko poedinih govornikov z zagotovitvijo, da se bo prizadeval, da izboljša upravo in da odstrani vse slabo uradništvo. Priznal je, da je kritika govornikov deloma upravičena in da zlasti v južnih pokrajinah primanjkuje dobrih in strokovno kvalificiranih uradnikov. Vladna večina je ob pol 12. ponoči proračun notranjega ministristva sprejela, nakar je predsednik sejo zaključil. Jutri pride na vrsto proračun ministristva za narodno zdravje.

To poimovanje smatra, da se na ta način morejo narodni deli sprijazniti z dejstvom, da pripadajo tujerodni državi, ker jim ta ne jemlje bistvenih osnov nacionalne eksistence.

Drugi tabor, ki ima izven Italije le malo tako ekstremnih pristašev, je ostal v staro mentaliteti; ta si hoče tujerodne drobce populonije in brezobzirno asimilirati, tudi če bivajo kompaktno na svojem teritoriju. Ni potreba natančneje karakterizirati razlik med tema dvema svetovoma; znana sta nam dovolj. Zavedamo se, da ima ta fašistični svet, ki se od njega n. pr. niso razlikovali predvojni pruski hakatisti, danes še precej pristašev med raznimi narodi; tudi na Koroškem je še zastopan. Morda bo ravno avstrijsko-italijanski spor pripomogel k temu, da uvidijo oni zastareli elementi, kjerkoli se še nahajajo, da pripadajo njihovi nazori preteklosti; kdor računa z bodočnostjo, bodisi lastnega naroda ali splošne evropske solidarnosti, se jih mora otrestiti čim preje, sicer bo zapadel izolaciji, kakor se je zgodilo pred vojno vsenemstvu in kakor se danes godi fašistični Italiji.

Mussoliniju se zdi ta izolacija zelo enostavna stvar, zdi se, da je celo pomenen nanjo, v kolikor se je seveda sploh zaveda. Vrednosti moralnega odpora sploh ne pozna, tudi če se je v ocenjevanju etične vrednote narodno-kulturne svobode pokazala razveseljena enotnost pojmovanja širom Evrope.

Morda se je ta soglasnost pokazala tem bolj, ker gre za zadevo ene najslabših sodobnih evropskih držav. Izpogovoril je tedaj moralni čut modernega evropskega človeka, ki se zaveda, da ne gre toliko za spor med Nemci in Italijani kot za obrambo osnovnih pravic slabšega napram močnejšemu.

Kdor je iskreno za sporazumevanje med narodi, mora biti z izidom te afere samo zadovoljen. Treba je, da narodne manjšine povsod obravnavajo tako, kakor odgovarja morali in vesti sodobne evropske kulture in brutalni fašizmu, ki je toliko kot skrajni narodni šovinizem, mora naposled izgubiti bitko.

S to konstatacijo moremo zaključiti debato o sporu med Avstrijo in Italijo. Sedaj je naša stvar, da predložimo o priliki usodo naše manjšine v Italiji evropskemu javnemu mnenju v tako verni sliki, kot so to storili v Avstriji. Mussolini sicer odreka takim enunciacijam pomembnost, ali nekoč bo uvidel, da jih je fatalno podcenjeval.

Razprava proti morilcu generala Kovačevića

Beograd, 5. marca p. Danes je prišel v štupo proces proti atentatorju Blagoju Kraljeviću, ki je ubil generala Kovačevića. Za proces vlada velikanskega zanimanja. Danes je ves dan trajalo čitanje obtožnice in zasliševanje obtožence. Proces bo trajal več dni.

Podguverner Narodne banke

Beograd, 5. marca p. Na današnji seji upravnega odbora Narodne banke je bil izvoljen za viceguvernerja znani beograjski industrijalec gosp. Ignac Bajloni.

Vlada noče vrniti občinam avtonomije

Včerašnja dopoldanska seja Nar. skupščine

Predlog KDK za odpravo občinskih komisarijatov. — Stepan Radić o klerikalnih mahinacijah proti avtonomiji Ljubljane. — Dr. Korošec je v imenu vlade predlog odklonil.

Beograd, 5. marca p. Narodna skupščina je danes nadaljevala svoje delo. Dopoldanska seja je bila posvečena najprej predlogu KDK glede ukinitve občinskih komisarijatov v celni državi. Seja je bila nepričakovano mirna, daš vlada tudi tokrat ni hotela vpoštevati vsehkoraj utemeljenega predloga opozicije. Predlog se glasi: »Kraljevska vlada se poziva: 1. da takoj, a najkasneje v roku treh dni ukine vse občinske komisarijate in izroči upravo poedinih občin tako na dežel kakor v mestih, tam, kjer so občinske volitve že izvršene in potrjene, novo izvoljenemu odboru, v nasprotnem slučaju pa najstarejšemu občinskemu uradniku.

2. da naroči vsem svojim podrejenim organom, naj smatrazo izvršbo volitev in potrditev občinskih odborov ter reševanje eventualnih pritožb proti volitvam za najnujnejše administrativne posle, ki jih morajo, ako zakon ne predpisuje drugačnih rokov, izvršiti najdalje v treh dneh po dnevu dostave dotičnega spisa; 3. da vse one, ki se pregreše zoper te odredbe, takoj pozove na odgovornost in najstrožje kaznuje.

V zelo lepem in dokumentiranem govoru je nato utemeljeval

posl. dr. Predavec

nujnost predloga. Obširno je govoril o žalostnem dejstvu, kako so pri nas že tako rekoč usajkonjene razne anomalije, kako se kršijo predpisi ustave in stavijo vedno nove zapreke občinskih samouprav. Sistem komisarijev, ki je pri nas že splošno trveden, je škodljiv za državo in ruši njeno avtoriteto. Narod po svoobodni volji voli občinske zastopstva, a vlada jih iz poljubnega vzroka razpušča in postavlja komisarije, ki običajno ne harmonizirajo z volilci. Zato niso redki slučaj, da se imenujejo za komisarije celo ljudje najslabše moralne kvalitete. Govornik je navedel mnogo slučajev, da so komisariji zagrešili najhujše zlorabe na škodo občin in države. Naketel je celo vrsto konkretnih primerov in zaključil svoj govor z apalom na vlado, naj to stanje končno ukine, ker to državo nič ne stane, a narodu bo zelo koristilo. Če bo vlada odklonila naš predlog, potem se moramo vprašati: »Kam plovemo.«

Seja šefov vladnih strank

Beograd, 5. marca p. Zvečer se je vršila seja šefov vladnih skupin. Kakor se doznava iz njihove najozje okolice, so na tej seji razpravljali izključno le o mučnem položaju vlade spričo vedno ostrejške akcije KDK. Seja je bila zelo kratka, ker je moral g. Davidović nujno domov, ker je njegov vnuk na smrtni postelji.

Anglija v Egiptu

Egipt je toliko oddaljen, da se komaj kdo v našem delu Evrope zanima zanj. Za britski imperij pa ima egiptsko vprašanje prvovrsten pomen, ker vodi skozi Sueški prekop glavna morskata pot Anglije v Indijo in na Daljni iztok. Nedavno je predložila Egiptovska vlada nove pogoje za mirne odnose med Veliko Britanijo in egiptsko kraljevino.

Leta 1922. je priznala londonska vlada Egiptu neodvisnost. Stavila pa je svoje pogoje, ki izvirajo iz skrbni za varnost prehoda skozi Suez in nadvlade na Sredozemskem in Rdečem morju. Anglija si je tedaj prihranila »obrambo Egipta proti slehernemu tujemu napadu ali intervenciji, priznanje angleških pravic na Sudan« in »obrambo tujih interesov v nilski dolini.

Egiptski nacionalisti, med katerimi so »wafdisti« najodločnejša struja, niso nikoli hoteli priznati angleških omejitev, marveč zahtevajo za deželo faraonov popolno in neomejeno svobodo. Vsi kabineti, ki so vladali zadnjih šest let v Egiptu, so živeli v težavah, kako najti kompromis med zahtevami londonske vlade in napol revolucionarnimi aspiracijami egiptskih nacionalistov, ki so obvladali parlament. S tem problemom so se borili kabineti Zaglul paše, Zivet paše in Sarvat paše. Nikoli se jim ni posreželo prirediti do sporazuma. Ko je bila v Londonu na krmlu delavska vlada pod vodstvom Ramsaya Macdonalda, je krenil Zaglul paša v Anglijo, misleč, da bo z neposrednimi pogajanjimi izposloval popolno neodvisnost od delavskega voditelja, ki je Egiptu vedno kazal prilazen obraz. Toda kaj hitro se je moral Zaglul paša prepričati, da vse angleške stranke, bodisi »meščanske« ali delavske, enako odločno stoje na straži višjih interesov britskega imperija. Vse naslednje kairske vlade so živle v permanentni krizi, ker niso mogle spraviti v sklad zahtev egiptskih nacionalistov in stališča britskega imperija. Iz tega razloga je morala biti egiptska poslanska zbornica trikrat razpuščena.

Anglija je nedavno predlagala Sarvat paši novo pogodbo za ureditev medsebojnih odnosov. Besedilo je obsegalo 11 točk. V bistvu se zahteva obrambna in napadalna zveza med obema državama. Anglija se obvezuje, da bo preskrbela Egiptu vstop v Društvo narodov, zahteva pa, naj ostanejo njene čete ob Sueškem kanalu in da se obdržijo kondominij v Sudanu, kakršen je bil določen l. 1899, pod nadzorstvom mešane angleško-egiptske vlade. Zato pa bi se odpravili angleški svetovladi pri vladit egiptskega kralja. Edino zunanje zadeve bi ostale pod nadzorstvom Londona. Poveljstvo nad armado žežele faraonov bi prevzel domaći oficir. Če bi kairska vlada rabila še kake tuje oficirje, bi ti morali biti britanske narodnosti.

Te zahteve dometajo gotovo najnižjo mejo obzirov na varnost britskega imperija in njegovih svetovnih morskih poti. Tem interesamneje je, da se nacionalistično

Zemljoradnik Dimitrije Vujčić je ostro kritiziral sistem komisarijatov, navajal številne zlorabe ter plediral za sprejem predloga KDK. »Če tega predloga ne sprejmete,« je zaključil svoj govor, »rušite temelje občin, a kdor ruši občino, ta ruši državo.«

Nato je dobil besedo

Stepan Radić,

ki je v svojem govoru obširno razpravljal o velikem pomenu občinske samouprave, ki je zasidrana tudi v naši ustavi. Radikalna stranka se je v svoji preteklosti borila za samoupravo, toda ta borba in ta tradicija je prenehala s smrtjo pok. Pašića. Danes, ko radikali uvidevajo, da s svojim policijskim režimom vedno bolj izgubljajo zaupanje med narodom, se skušajo z nezakonitimi komisarijati ohraniti na krmlju.

Radić je obširno govoril tudi

o komisarijatu na ljubljanskem magistratu, ki so ga vzdrževali klerikali s pomočjo radikalov. Iz vrst vlade, ki bi morala biti vrhovni čuvaj zakonitosti, je po ljubljanskih volitvah izšel predlog, naj bi vladar teh volitev ne potrdil. Vlada pa je to svedo odklonil in potrdil izvolitev ljubljanskega župana. In ti ljudje sedaj običajo nam, da rušimo državo in da žalimo kralja ter da so oni državotvornici. Ta slučaj je ekskluzivni dokaz za to, kako dobro je, ako ima vladar spričo takih vlad velik vpliv.

G. Radić je nato obširno govoril o komunistih v Dalmaciji in o načinu občinskih volitev, pri katerih izjava vlada najhujši teror, lažljivišči pri tem bežo prebivalstva. Od dr. Korošca ne pričakuje nikakega izboljšanja.

Tudi posl. dr. Srdjan Budisavljević je v svojem govoru ostro kritiziral postavljanje komisarijev, ker se s tem narodu odvzema njegova osnovna pravica, da sam odloča o občinskih zadevah.

V imenu vlade je notranji minister dr. Korošec odklonil nujsnost predloga, njegovo stališče pa je nato pri glasovanju svedo odobrila tudi vladna večina, ki je s tem pokazala, da hoče še naprej vladati s pomočjo nezakonito postavljenih komisarijev.

Dopoldanska seja je bila ob 14. zaključena.

časopisje v Kairu na vse pretego razburja in zahteva neomejeno svobodo Egiptu. Po najnovejših vesteh je kabinet Sarvat paše odbil angleške predloge in podal ostavko. Potemtakem smo še daleč do končne rešitve egiptskega problema, ki je prizadejal skrbti že tolikim angleškim vladam.

London, 5. marca. (lo.) Včeraj je sporov čil Sarvat paša angleškemu visokemu komisariju v Egiptu lordu Lloyd, da je egiptski kabinet odklonil načrt angleško-egiptske pogodbe, ker jo smatra v nasprotju z načelom neodvisnosti Egipta. Egiptovska vlada smatra, da prisotnost angleških čet v Egiptu tangira suverenost države. Pozneje je Sarvat paša ponudil svojo demisijsko kralju Fuadu, ki pa do sedaj demisijske še ni sprejel.

Za poznavanje političnega položaja je treba omeniti, da je sedanja egiptska koalicijska vlada po veliki večini sestavljena iz pristašev nacionalistične stranke Wafid. Do sedanjega načrta pogodbe je prišlo pri zadnjih pogajanjih z Zaglul pašo in Sarvat pašo, ki so se vršila svojevčasno v Londonu. Končno sta pred tremi meseci Sarvat paša in Chamberlain končevaljavno redigirala načrt pogodbe, ki je bila sedaj od egiptske vlade odklonjena.

Angleška vlada je bila pri pogajanjih skrajno popustljiva in je storila vse, da pride z Egiptom do trajnega sporazuma. Dejstvo, da zahteva Egipt odpoklice angleških čet priča, da se egiptski politiki niso nikdar naučili in da nečisto razumeti, da angleška vlada pod nikakim pogojem ne more pristati na to zahtevo. Iz istega vzroka so se ponesrečila pred 4 leti pogajanja med Zaglul pašo in tedanjim ministrskim predsednikom Macdonaldom. Življenski interesi Anglije zahtevajo absolutno gotovost, da se bodo angleške ladje v mirnem in vojnem času neovirano posluževale Sueškega prekopa. To je vprašanje, ki tvori temelj, na katerem stoji vsa obrambna strategija britskega imperija.

Kritičen položaj v Nikaragui

Washington, 4. marca. (lo.) Na današnji seji zunanjepolitičnega odbora ameriškega senata je poročal brigadni general Lane o kritičnem položaju v Nikaragui. General je izjavil, da bi general Sandino, kakor hitro bi se ameriške čete umaknile, prevzel v Nikaragui vladno.

Mangua, 4. marca. (be.) Ker je prišel uporni general Sandino s močno protiakcijo, so koncentrirali Američani severno Nikaraguo močne vojaške sile. Američani so otvorili proti četam generala Sandina močan topovski ogenj.

Mexico City, 4. marca. (be.) V državi Yalisco je prišlo do arditih bojev med mehiškimi četami in uporniki. Končno so se uporniki umaknili in pustili na bojišču 73 mrtvih.

Washington, 4. marca. (be.) Mornariški tajnik Wilbur je izjavil, da so odposlale Združene države do konca januarja v Nikaraguo 2672 mož in 174 častnikov. Ameriške čete so imele dosedaj 16 mrtvih in 35 ranjenih. Na drugi strani je padlo 56 pristašev generala Sandina.

Prelom francosko - švicarskih trgovinskih pogajanj

Bern, 4. marca. (be.) Francosko-švicarska trgovinska pogajanja so naletela na velike težave. Švicarski delegat je zapustil Pariz in odpotoval v Bern po nove instrukcije. Pogajanja se nadeja ne bodo obnovila.

Ódmev dijaških raznih v Rumuniji

Bukarešta, 4. marca. 8. Vojaško sodišče v Koložu je danes izreklo sodbo proti dijakom, ki so se udeležili nemirov v Velikem Varazdinu. En dijak je bil obsojen na en mesec, 13 na 15, 1 na 10 in 4 na 7 dni.

Kongres šumarjev v Beogradu

Uničevanje državnih gozdov

Nova uničujoča razkritja o škandaloznih razmerah v naši gozdarski upravi na izrednem občnem zboru Jugoslovenskega šumarskega udruženja

Beograd, 5. marca. Velika afera z eksploatacijami državnih gozdov, ki so v zadnjem času prišle na dan in ki so bile te dni tudi predmet debate v Nar. skupščini, so bile povod, da je končno tudi Jugoslovensko šumarsko udruženje stopilo iz rezerve ter sklicalo izredno glavno skupščino, ki se je vršila včeraj v veliki dvorani hotela »Imperial« in se danes nadaljuje. Prisostvovalo je okoli 300 šumarjev iz vse države. Po otvoritvenih formalnostih je delegat Madžarević napadal glavni odbor, zakaj ni že prej nastopil v javnosti v zaščito države in našega gospodarstva.

Med drugim je bila sprejeta tudi ostra resolucija, ki se izreka proti redukciji univerz.

Glavni del včerašnjega zborovanja je izpolnil referat zgreškega univ. profesorja dr. Nenadića, ki je s podrobnimi statističnimi podatki dokazal, da je politika ministristva za šume v zadnjih letih dovedla naše gozdarstvo v katastrofalen položaj in popolnoma devastirala naše najdragocenejše gozdne komplekse. Zlasti porazne so bile referentove ugotovitve o razmerah v bosanskih gozdovih. Komisija, ki je bila koncem decembra imenovana, je sestavila poročilo, ki nudi naravnost grozno sliko gospodarstva z državnimi gozdovi, katerih eksistence je resno ogrožena. Navedel je celo vrsto nepravilnosti, izvršenih ob raznih hitcajih in pri sklepanju pogodb z raznimi tvrdkami.

Za ta govor prof. dr. Nenadića je vladalo veliko zanimanje tudi v političnih krogih, zlasti v opozicijskih. Ker je Narodna skupščina v soboto izvolila anketno komisijo za preiskavo neekorektnosti, zlasti v šumarski upravi v Bosni in Hercegovini, ji bo gradivo dr. Nenadića zelo dobrodošlo. Mogoče je, da bo opozicija zahtevala v Narodni skupščini na podlagi tega referata, naj anketna komisija razširi svoje delo tudi na ostale kraje in ne samo na razmere v Bosni in Hercegovini, za kar je bila izvoljena. Skupščini šumarskega udruženja so prisostvovali med govorom prof. dr. Nenadića tudi mnogi poelanci.

Direkcija v Vinkovcih razpolaga s našimi najboljšimi gozdovi, predvsem s hrastovimi. Te gozdove je skoro popolnoma razprodala, tako da se danes ne more več govoriti o državnih gozdovih. Ministristvo je v času krize lesne industrije l. 1926. nepričakovano začelo z razprodajo gozdov, čeprav so bile cene takrat zelo nizke. Eden največjih gozdov šumake direkcije je gozd Grašnik, blizu bosanske meje, ki bi se že zaradi interesov gospodarstva ne smel prodati. Kljub temu je bil trikrat na prodaji, in sicer v zelo težkih okoliščinah. Najprej se je ta gozd prodal za 50 milijonov Din. Ker pa ni bilo kupcev, se je ta vsota zmanjšala za 20 odstotkov. Enako se je delalo tudi z dvema drugima gozdoma, kjer se je prodajna cena znižala celo za 80 odstotkov. Direkcija, ki je upravljala šumo Grašnik, je oddajala tudi les za pohištvo in sicer najboljše kakovosti. Ta les niso dobivali samo uradniki, temveč tudi manipulatorske osebe in celo uradniki Narodne banke. Dobivali so ga tudi inženjerji prometnega ministristva. Nekateri so ga dobili po 2 ali 3krat, sedva zastojni, nakar so ga prodajali dalje. Na ta način je bila dr-

žava oškodovana za 479.000 Din. Obeta se še več razkritij o korupciji v upravi državnih gozdov.

Na današnji seji so razni govorniki navajali še nove številne slučaje zlorab. Načelnik ministristva šum Raničević, ki je bil član ministerijalne preiskovalne komisije, je v svojem referatu povdarjal, da je komisija ugotovila, da so vsi dodatki k pogodbam neveljavni in je tudi predlagala najstrožjo revizijo vseh obstoječih pogodb v svrhu zaščite državnih interesov. Obenem je zahtevala komisija uvedbo stroge preiskave proti vsem uradnikom, na katerih predlog so bile pogodbe sklenjene.

Po končani debati je bila sprejeta resolucija, ki ugotavlja, da je sedanja sistem uprave in gospodarstva v državnih šumarskih podjetjih neracionalen in slab ter potrebna temeljita reorganizacija; da se fond za pogozdovanje, ki obstoja pri ministristvu šum, uporablja v popolnoma druge svrhe, kakor pa je določen. Končno ugotavlja resolucija, da ogroža sedanja sistem obstoj največjih in najvažnejših državnih gozdov in zato predlaga, da se podvržejo vse obstoječe pogodbe strogi reviziji v svrhu zaščite državnih interesov in odprave slabega gospodarstva in zlorab.

Po Mussolinijevem govoru

Sedaj so znani komentarji časopisja iz raznih evropskih držav. V njih se zrcali javno mnenje Evrope, v njih je prišlo do izraza demokratično čustvoevanje evropskih narodov.

Najbolj značilno je za te komentarje, da zavzemajo stališče napram italijanskemu fašizmu precej soglasno vsi, ki izražajo svobodno svoje misli in se ne ozirajo na formalnosti mednarodne veljavnega prava. Naj se pri tem posebej naglasi, da ne gre morda za priateljstvo do Avstrije, oziroma do prijaštva, ker soglašajo v svojem odporu proti Mussolinijevi nacionalni brutalnosti tako oni, ki čutijo in mislijo nemško kakor oni, ki so sicer nasprotniki nemškimi nacionalnopolitičnim težnjam. Gotovo je značilno, da so ostali brez odziva oni Mussolinijevi stavki, kjer se govori o pangermanskih tendencah. Iz vsega tega se jasno razvidi, da ne gre v tej veliki evropski debati toliko za težnje in usodo posameznega naroda, marveč za načelo. Evropa je čutila, da gre tu za njeno bodočnost, za problem, ali naj se nacionalni spori še nadalje rešujejo tako kot pred vojno, po razmerju moči, po možnosti fizičnega nasilja absolutnega gospostva enega naroda nad drugim, ali pa po načelih moralne, demokratizma in mednarodne solidarnosti.

Tu sta se določno pokazala dva tabora; eden želi omiliti nacionalne spore s tem, da se narodnim manjšinam pusti nacionalnokulturna svoboda, ker se priznava narod kot kulturna enota kljub temu, da ga politične meje delijo.

Naši kraji in ljudje

Fran Serafin Vilhar — Kalski

V visoki starosti 76. let je preminul v nedeljo ob 3. popoldne v Zagrebu skladatelj, naš rojak, vsakemu pevcu, vsakemu jugoslovenskemu inteligentu poznani Fran Serafin Vilhar-Kalski.

Karlovcu, v Splitu itd., a od l. 1891. je živel v Zagrebu. Slovenija mu ni mogla dati izdatnega kosa kruha, kakor ga ni mogla dati v predvojnih časih nobenemu poklicnemu glasbeniku.

Kruh, ki si ga je rezal Vilhar sam, je bil grenak. Dokler je bil Vilhar čil in zdrav, je delal, kakor malokateri. Poučeval je od jutra do noči in komponiral. Bil je nadvse plodovit. Pisal je za zbor, moške in mešane. Kdo ne pozna njegove »Na vrelu Bosne« ali »Na Ozlju gradu« itd.? Se bolj popularen je postal s svojimi samospevi. Nestetokrat so prepevali in še prepevajo njegovega »Mornarja«, »Nezakonsko mater«. Mnogo je napisal klavirskih skladb, dosti tudi orkestralnih del. Izmed njegovih glasbenih odskih del smo izvajali ob priliki njegove sedemdesetletnice v Ljubljani njegovo najpopolnejšo opero »Lopudska sirotica«.

Vladar ga je za njegove odrske zasluge na glasbenem polju odlikoval z redom sv. Save, z redom Belega orla, odlikovan pa je bil tudi z Danilovim viteškim križcem.

Po prevratu je Vilhar zaradi bolehnosti zašel s svojo družino v bedo. Podpirala ga je v veliki revščini naša Glasbena Matica z rednimi mesečnimi prispevki. Istotako tudi hrvatska glasbena društva. Živel je tako rekoč od miloščine. Zanj naša vlada ni imela častne pokojnine, ki si jo je v najvišji meri zaslužil.

Zdaj je končano. V tolažbo vsem, ki so imeli njegovo bridko usodo v rokah, bodi povedano, da ni umrl zaradi lakote, temveč ga je ugonobil rak na jeziku. Jesti itak ni mogel več.

Njegovega pogreba, ki bo danes, v torek, popoldne, se udeležijo tudi deputacija Glasbene Matice.

Nepozabnemu pokojniku, odličnemu našemu skladatelju Franju Serafinu Vilharju-Kalskem večni spomin!

E. A.

Bolehal je dolgo časa in težka bolezen ga je končno položila na mrtvaški oder.

Skladatelj navdušujoče jugoslovenske trozveznice »Slovenec, Srb, Hrvat« se je rodil l. 1852. v Senožcah kot sin našega pesnika in skladatelja Miroslava Vilharja. Prvi dom mu je bila graščina Kalc. Odtod njegovo pesniško ime Kalski. V mladosti se je bavil s pesništvom. Pozneje se je popolnoma posvetil glasbi, katero je študiral na praškem konservatoriju. L. 1872. je prevzel mesto kapelnika v Beli Cerkvi v Bački, čez leto dni pa se je preselil v Temešvar, kjer je prevzel glasbeno vodstvo pri ondodni pravoslavni cerkvi. Pozneje se je selil še večkrat: bil je v

Ne hodite v Beograd iskat službe!

Razkritje nar. poslanca Ureka o brezvestnih sleparijah, katerih žrtev so postali že mnogi Slovenci.

Beograd, 4. marca.

Med onimi, ki izven svoje ožje domovine iščejo službe, je premmogo žrtev, ki nasedajo raznim posredovalcem služb in raznim mračnim elementom, ki deloma z oglašji v novinah, deloma z osebno agitacijo izvajajo te reveže v Beograd in jih tam oskubijo do zadnje pare. V oris razmer naj navedem samo naslednji primer:

Začetkom februarja je prišel k meni v Beograd mladenič iz brežiškega srezja in mi povedal, da je na neki oglaš stopil pismeno v stik s posredovalnico služb »Central« v Beogradu. Plačati je moral najprej prijavnino, nakar so mu eporočili, da naj prinese s seboj v Beograd 5000 Din kavcije, nakar bo dobil dobro službo. Fant si je denar izposodil in ga res odnesel s seboj v Beograd. Agent imenovane posredovalnice ga je odvedel k lastniku bara »Luk-sorja« v sredi mesta. Predstavil ga je lastniku bara g. Novičiču, ki ga je proti kavciji 5000 Din sprejel za blaginjika in mu v zameno za izročeni denar izstavil menico. Obljubil mu je mesečno plačo 1000 Din in hrano. Fant je moral od te obljubljene mesečne plače takoj izplačati posredovalnici 10%, torej 100 Din. Ker pa mu gazda Novičič po preteku nekaj dni ni dal nikakega posla in tudi hrane ne, je fant ves razočaran prišel k meni in me prosil pomoči.

Predvsem sem ugotovil, da je g. Novičič brez imetja, da je pohištvo njegovega bara kupljeno na kredit in še vedno tuja last, nadalje, da je izstavljena menica ne glede na to, da nima kritja, tudi še nepravilna. Dalje pa sem ugotovil, da je Novičič na ta način prevaril že najmanj 50 oseb s tem, da je od njih zahteval kavcijo v najnižjem znesku po 5000 Din, pa tudi po 10.000 Din in še več, ter da jih je nameščal kot »blaginjike« in različne »dobre« nastavlence. Nikomur ni vrnil kavcije, tudi ni izplačal dogovorjene plače, niti dal obljubljeno hrano.

Po znanih izkušnjah, da proti takim ljudem pri beograjskih oblastih ne dosežem zlepa uspeha, sem skušal za pomoč najprej rešiti mirno. Podal sem se s fantom k Novičiču, ki je obljubil, da bo takoj naslednji dan promptno uredil zadevo. Toda drugi dan je »spal«. »Spal« je vse nadaljnje dni in ga s fantom nisva mogla nikoli in nikjer vloviti. Čez par dni sva se podala s fantom k posredovalnici »Central«, kjer sem nanjo naprtil odgovornost in ji zapretil s policijo in razčiščenjem afera v javnosti. Pred policijo nameščenci posredovalnice niso kazali mnogo strahu. Bolj pa so se ustrašili moje izjave, da bom v javnosti opozoril ljudi. Vodja posredovalnice mi je končno obljubil, da bo sigurno v doglednem času dosegljivo vrnite denarja temu Slovincu, ali pa mu preskrbel drugo nam domestno službo. Fant je zopet čakal cele tedne in postopal po Beogradu brez posla, denarja in hrane. Med tem so dnevno padale nove žrtve v roke Novičiča, med njimi že drugi Slovenec,

ki je Novičiču izročil kar 6000 Din kavcije.

Skušal sem pri vseh možnih oblastih Beograda intervenirati, a zaman. Dne 1. marca sem šel z obema Slovincema na upravo mesta, v slovit Glavnjačo, kjer sem pojasnil vso zadevo in zahteval zaščito žrtev. A odvrnili so mi, da so proti takim lopovom brez moči, da nimajo zakona in paragrafov, po katerih bi jih mogli zasledovati. Zatrdili so mi, da poznajo najmanj 50 goljufov, ki se pečajo samo s takimi prevarami. Toda policija ne more proti njim ničesar ukreniti, ker prevara v Beogradu ni javen, marveč privaten delikt. Kdor

je Novičiču izročil kar 6000 Din kavcije.

Skušal sem pri vseh možnih oblastih Beograda intervenirati, a zaman. Dne 1. marca sem šel z obema Slovincema na upravo mesta, v slovit Glavnjačo, kjer sem pojasnil vso zadevo in zahteval zaščito žrtev. A odvrnili so mi, da so proti takim lopovom brez moči, da nimajo zakona in paragrafov, po katerih bi jih mogli zasledovati. Zatrdili so mi, da poznajo najmanj 50 goljufov, ki se pečajo samo s takimi prevarami. Toda policija ne more proti njim ničesar ukreniti, ker prevara v Beogradu ni javen, marveč privaten delikt. Kdor

Plesni turnir in tekma za naslov slovenskega plesnega para

Tekmovalci na plesnem turnirju: V sredini sede od leve na desno tri zmagovalke gđ. Skružnyjeva, ga. Christofova in gđ. Maguš, za njimi pa stoje njihovi pari ter gospod mojster Janko.

V soboto zvečer je bila velika dvorana v Kazini živahna kakor redkokdaj. Napolnilo jo je vse, kar se v Ljubljani zanima za moderne ples, in teh je mnogo, zelo mnogo. Ali za tekmo, kjer je bilo treba pred strojnimi sodniki in še strožjimi gledalci ter kritičnimi gledalkami dokazati, kaj kdo zna in zmore, se je oglasilo le 9 najpogumnejših parov. Sodniki so s strašno važnimi obrazy, ki se je na njih zrcalila odgovornost in nepristranost, zasedli starodavne, s rdečim zametom prevlečene kazinske fotelje, ki so jih odrgnili še stari ljubljanski Nemci. Gospodje so se držali resno kakor krvava rihta, najbolj modro pa zastopnik Nemo. Gospodje so se držali resno kakor krvava rihta, najbolj modro pa zastopnik Nemo. Gospodje so se držali resno kakor krvava rihta, najbolj modro pa zastopnik Nemo.

V razsodišču so sedeli poleg dveh zastopnikov javnega mnenja, t. j. naših dnevnikov, še plesni mojstri g. g. Černe, Košček in Trošt za tehniške zadeve. Za estetsko stran pa g. intendant inž. Kregar, ki ima balet pod seboj, in pa mojster Ivan Vavpotič, ki je naslikal že toliko lepih dam. Tekmovalec je 9 parov iz Ljubljane, iz Kranja, Cella in Maribora prijavljeni pari

je osleparjen, naj toži in naj predvsem plača 50 Din takse, nato pa naj čaka eno ali dve leti, pa bo proces rešen... Ker prevaranci nimajo pare niti za kruh, ne morejo tožiti in plačati takse, zato sleparji lahko svobodno in javno vršijo svoj posel brez strahu pred posledicami.

Sele po daljšem mojem prigovarjanju in dokazovanju, da je taka brezpravnost v prestolici države skandal in sramota za vso državo in za Beograd še posebej, so nekje vendarle iztaknili potreben paragraf, nakar so poslali detektiva po Novičiča in ga čez noč vrgli v Glavnjačo.

To pa je tudi vse, kar se je dalo doseči. Oškodovane žrtve bodo ob svoj denar, ker kritja ni.

Beograd je prenapolnjen bednih ljudi, ki iščejo službe. Pošteno službo je skoro nemogoče dobiti. Nihče naj se torej ne podaja v Beograd na slepo srečo iskat službe, ako nima tam zanesljivih znancev, ki mu zagotovijo mesto. Vsekakor pa mora vsakdo, ki pride v Beograd, imeti vsaj dovolj denarja za povratek.

Silno žalostne so razmere, v katerih si zlasti mnoga slovenska dekleta morajo služiti svoj kruh v Beogradu. Marsikatera je prišla z najboljšimi nameni semkaj, pa je doživela kruto razočaranje ter se končno radi pomanjkanja sredstev, ali ker jo je bilo sram vrniti se takoj v domovino, ni vrnila, marveč padla v zablod. Dokler tudi v Srbiji ne dobe zakona, ki bo ščitil uslužbenca, naj vsak dobro premisli, predno se poda na nesigurno pot v Beograd.

Ivan Urek, narodni poslanec.

Tragična smrt barona Egona Zoisa

Iz Avstrije je včeraj prispela v Ljubljano tragična vest, da je pred 4 dnev. nenadoma preminil bivši tajnik ljubljanskega veleposla baron Egon Zois. Pokojnik je zadnje čase stanoval v gradiču Volfsberg na Koroškem pri svoji sestri ge. baronici Jeli Herbertovi. V globoki duševni depresiji si je s kroglo iz samokresa končal življenje.

Kot potomec veleugledne slovenske plemiške rodbine je bil pokojnik v Ljubljani, posebno v trgovskih krogih, splošno znana osebnost. Tajniške posle ljubljanskega veleposla je vršil od 1921 do predlanskega leta. Nekaj časa je nato še živel v Ljubljani kot privatnik, mnogo pa se je zadrževal tudi na veleposlovstvu svojega nečaka barona Mihaela Zoisa. Nedavno je odšel na Koroško, kjer se je tragično izvršila njegova usoda. Vest o njegovi nenadni smrti je vzbudila splošno sočustje, saj je bil pokojnik prav ljubezniv, miren in simpatičen mož.

Gimnazijec je baron Egon Zois študiral v Kranju, kjer je maturiral, a nekaj časa je bil tudi golemec znanega dunajškega plemiškega zavoda »Theresianum«. Tekom svetovne vojne je kot častnik padel v rusko ujetništvo, po povratku v domovino pa

je sprejel mesto tajnika pri ljubljanskem veleposlu.

Vzrok obupnega čina barona Egona Zoisa ni znan. Poslovil se je od sveta v najlepši moški dobi, star 39 let. Vsi, ki so pokojnika poznali, ga bodo gotovo ohranili v najlepšem spominu. Naj mu bo lahak pokoj v preranem grobu. Trpko prizadetim sorodnikom izražamo iskreno sožalje!

Jakob Lumbar ↑

»A umri? Naš član! Zapeti mu moramo!« S temi besedami me je nestetokrat ogovoril, kadar je smrt iz naših vrst pobrala pevca-idealista. V nedeljo je zavijetela kosa nad njim.

Jaka Lumbar je vse svoje življenje pel. Petje mu je bila notranja potreba, smisel in poklic. Pel je še v tistih časih, ko ni bilo izven pesmi v Ljubljani nič slovenskega, blesteč tenor izredne moči in barve, v kvartetih skan tenor. Stancarjev sobrat, veder družabnik. Izmed onih redkih ljudi je bil, ki so čudovito notranje uglašeni — kot človek in pevska duša. Izmed onih čustvitljivih tipov starih pevskih časov je bil, ki danes na žalost vseh nas pevcev izumiralo.

Ustanovitelj društva »Ljubljanski Zvon« je bil. dolgo vrsto let mu je bil podpredsednik in blagajnik, delil je z njim vse veselje in briske ure. V pevskem zboru Glasbene Matice je pel, 34 let pa nepretrgoma v obernem zboru ljubljanskega gledališča kot najbolj markantna polava vsega zbora. In ko so ga zaradi štednje in gledališču prikrasanih dotacij Beograda reducirali, so ga zadeli v pevsko srce in so mu vzeli vse. Čepel je doma, zbolel in v nedeljo popoldne izdihnil. Z njim leže v pregledni grob mož generacije, ki je vsebovala v sebi

Grozovit samomor čevljarskega pomočnika

Sinoči si je 29 letni Matko Vivoda z britvijo prerezal vrat. — Skoro ni dneva brez samomora. — Kronika beleži letos že nad 15 prostovoljnih smrti.

Ljubljana, 5. marca

Skoro sleherni dan preseneti ljubljansko in širšo javnost kak nov samomor. Ljudje se obešajo, streljajo, zauživajo strup in obupani beže iz življenja. Kje tiči vzrok? Je-li smisel življenja tako strašno puhel, da zadostuje že mal, včasih neznamen vzrok za prostovoljno smrt? Komaj smo v začetku leta, pa že beleži kronika okrog 15 samomorov samo v Ljubljani.

Nocoj okrog 18.30 si je na grozovit način končal življenje 29letni čevljarski pomočnik Matko Vivoda, stanujoč na Sv. Pe-

Velikanski uspeh največje mornarske tragodije v filmu!

Vsa Ljubljana govori o pod mornici

U9 WEDDIGEN
Živi zakopani na dnu morja

Grandiozni bojni prizori in spopadi na morju, torpediranje križark, potop angleških križark »Hough«, »Abukiera«, »Crecey«. Smrtne borbe posadk potaplajočih se podmornic.

Danes ob pol 5., četrt 7., tričetrt 8., četrt 10.
Telefon 2730 Kino »DVR«

mnogo pristnega in zdravega, najbolj pa osebno poštenje, odkrit obraz in idealno dušo. Vedno je bil svež, mladeniški, vzoren mož, nadvse skrben oče, ki bi mu bil želel, da po doslužnih službenih letih sam s svojo ljubljeno ženo Gabrielco — otroke je pošteno spravil h kruhu — uživa zadovoljnost svoje življenske pesmi.

Ni mu bilo dano...

»Slep je, kdor se s petjem ukvarja...« Lumbar je resnico Prešernove besede moral občutiti na sebi. Operni zbor, zbor Gl. Matice, pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« in vsi, ki so ga poznali — težko nam je, hudo nam je —. Vzor bodi našim mladim, našim pevcem in pevkom pa ostane nepozaben! S hvaležnostjo v srcu se Te bomo spominjali vedno. Zorko Prelovce.

tra cesti št. 49. Zvečer je prišel domov nekam bled in slabe volje. Gospodinja, stara mamica Nežika Debeljakova, ga je, stopivšega v sobo, vprašala:

»Kaj pa vam je, da tako kašljate in izgledate tako slabo?«

Vivoda je odgovoril, da je nekoliko prehlajen in je pripomnil: »Pa mi nič hudega! A vendar bom šel jutri k zdravniku!«

Takoj po teh besedah je stopil v svojo sobo, rekoč, da bo takoj legej spat. Gospodinja ga ni več motila in zadrževala.

Že po nekaj trenutkih ko je imel Vivoda komaj toliko časa, da bi se razpravil in vlegel, je začela gospodinja z sobe težko hropenje. V čudni slutnji je takoj stopila k vratom in jih odprla. V sobi je bila tema. Zaklicala je nečakinja: »Luči!« ... In komaj je nečakinja posvetila v sobo, sta obe ženski zagledali grozen prizor.

Vivoda je ležal na postelji vznak — s prezezanim vratom...

Obe ženski sta namrekar preštrnjeli groze slovitno zavpili, nakar so prihiteli sosedje ter je neki dečko odhitel obvestiti o dogodku resnično postalo. Rešilni avto je bil na mestu po dveh minutah ter je nesrečno ženo v naglem diru odpeljal v bolnico, kjer so ga oddali na 1. oddelku. Bila pa je zaman vsaka zdravniška pomoč. Obupane je zaradi odtoka krvi iz vrata, katerega si je prerezal s ostro britvijo, po nekaj minutah umrl.

Pokojnik, ki je bil kot čevljarski pomočnik pri Krišperju, ni zapustil nikakih posebnih pisem, v katerih bi, navedel vzroke samomora. Nesrečni Matko Vivoda je bil pristojen v Cerknico na Notranjskem.

Glas iz Trnovega

Ljubljanska predmestja so čudna, skoro bi dejal, izredna in izven zakona veliki mest. Dočim vidimo drugod v predmestjih siromašnost, greh in življenje, ki se skriva pred človeško moralo po temnih nočeh, je pri nas solnce, veselje in romantično življenje, ki ga pogrešajo celo vasi, oddaljene bogve koliko kilometrov od civilizacije. Najidealnejše predmestje pa je bogno Trnovo — sam ne veš, kje se pričena, kje je konec mesta in kje je pričetek vasi. Cerkve šele ti je kaziplo, zvonovi, ki jih v devetih farah ni lepših, ti šele zapojejo pristno pesem in veš, da si v Trnovem, kjer je doma samo sreča in od jutra do večera prepevajo skrijančki, ki so se zvalili na trnovskem polju. In solnce ne manjka poleti, še manj pa jeseni skrivnostne megle, ki pa ni dolgočasna, temveč prši na trnovsko okolico skrito poezijo, ki pa je mešanec in razume in jo Trnovčan varno skriva v svojo hiško, kakor bela mamica skriva otroške pravilice v pisano skrinjo.

Najlepša ljubezen se je porodila v Trnovem, zaradi te ljubezni so bile spočete pesmi, kakršnih še do sedaj ni slišal jugoslovenski svet. Prešeren, njegova poetična nesreča, tragika njegove nesmrtnosti, kakor »na skrivnost, kakor lepa, v kopreno sladkih slutnj zavita pravilica je razlito vse to v tih, mesečnih nočeh nad pokonimi Trnovem. In ljudje se zavedajo vsega tega, že od rojstva jim leži v srcu, pa živijo življenje, ki je tako daleč od mestne blaziranosti. V tistem zavetju žive to umetniki, pesniki, učonjaki; narava sama

Je poel in ni čudno, da so vsi Trnovčani podvrženi poeziji in jo ljubijo kot nihče na svetu. Duh Prešernov, ki se je vznemirila tu in bo v veke krožil nad tem poljem, med temi ljudmi in med ubranim petjem trnovskih silnih zvonov.

Originali v vseh strokah in poklicih, ljudstvo samo zase, zaverovano v svoj značaj in ponosno na svojo naprednost. Zastavni fantje, krasna dekleta, med njimi se pomlajajo zagrizeni samci in odlašajo od leta do leta z zakonskim stanom, ker jim je izbira pretežka. In Marenkov Franc, ki se tika z vsakim tčnem in poje za stavo z vsako žabo, dokler je ne premami in oči-gani za siromašna bedra, ki bodo še da-

nes tolažila brezvestnega gurmana. Marenkov Franc, ki je dobro preštudiral ljubzen še izza Prešernovega fantovanja, saj je najstarejši fant v fari in je zaplečeval vsaki ljubezni, vsaki poroki in ima spisan za vsako ženitev poseben protokol in to še z osoljeno pesnico na koncu. In že petdeset let dela tako in ni je mamice danes, ki bi je Marenkov Franc ne imel na svojem protokolu.

In ta protokol prebere v četrtke zvečer v Aškerčevi kleti. Poslušal ga bo pač oni, kdor ima smisel za domačo romantiko in za ljudsko življenje, ki ga predstavljajo po največ — originalni čudaki.

Progu Save po parodah devetih občin Stražišče, Bitnje, Drulovka, Breg, Jama, Praše, Mavčiče, Godešče in Rakeče v Medvode. Pred Jeperco bo daljnovod križal državno cesto ter vodil v Medvode mimo Bohinjskega jezera. Komisijoneli ogled je uspel zadovoljivo, tudi prizadeti posestniki parcel so večinoma pripravljali dovoliti postaviti drogovje in potrebne naprave. Izvršitev projekta, ki ga namerava električno podjetje dovesti že do maja meseca, bo za ves ta obsejni predel, ki je v ozkem pasu na desni strani Save izredno obiluden in šteje celo vrsto vasi in občin, velikega pomena. Največja pa bodo pridobila Medvode, ker bodo imele v bodoče na razpolago električno pogonsko moč za industrijska podjetja, ki so dosedaj že v več primerih morala odkloniti naselitev radi pomanjkanja elektrike. Projektirani vod bo dajal sedaj električno silo tovarnam, zlasti Zanki & Medic, Bohinje V. in za razsvetljavo Medvod.

Akcija za propagando Cerkniskega jezera

Naše presihajoče Cerknisko jezero predstavlja eno izmed najznamenitših jezer te vrste na svetu kot edini primer naravnih čudežev-fenomenov. Naravni polj, da se izpreminja jezero v podzemsko in zopet nadzemski svet, mu je ustvaril svetovni sloves. O tem pojavu je izšlo že nešteto knjig in znanstvenih razprav.

Jezero pa ni zanimivo samo sprito teh fenomenov, ampak tudi po svoji divni lepoti, legi in pokrajini; poleg tega se ponša njegova okolica z zdravim podnebjem, dobro pitno vodo in temnimi gostimi gozdovi. Kamor pogleda oko, se nudi človeku nov prizor z različnimi krajini in znamenitostmi; zaradi tega so ti kralji nalprijemnejši za letovišče, goštev različnih sportov in izlete bodisi v poletnem ali zimskem času. V ta namen je treba jezero in njega okolico preurediti v smislu moderne časa in razvoja.

Zato si dovoljujem prevzeti to akcijo ter prosim, naj mi pomagajo javnost, občine, društva in resni močje, uresničiti zamišljeni pokret. Moje delo na tem polju je že staro. O tem pričajo različni oglasi po novinah, izdaja knjige »Cerknisko jezero in okolica«, ki jo je spisal nadučitelj M. Kabaj, raziskavanje podzemskih jam ob jezeru in zadnji oglas, odnosno poziv glede Cerkniskega jezera v listih.

Moj namen pa ni samo, vzbuditi zanimanje za Cerknisko jezero in njega okolico kot letovišče, ampak tudi resna volja, gnetno podpreti ondoto prebivalstva, kar naj se doseže z večjim tujskim prometom in boljšim zaslužkom.

To akcijo naj začne sindikat ali društvo z glavnim sedežem v Cerknici in z odbori na Rakeku, v Planini, Begunjah, Blokah, Ložu in Starem trgu, kjer povsod naj bi bile informacijske pisarne. Enake odbore bi kazalo ustanoviti tudi v Borovnici, ki ima krasno okolico, kjer je znameniti »Pekel« z mnogimi lepimi slapovi, potem na Rakitni, na zdravilni gorski vlini, in pri Sv. Vidu z okolico, ki se lahko kosa glede lepote z morskaterim švicarskim krajem.

Z delom bi se moralo pričeti čim prej, vsekakor pa tako, da bi prišla že letošnja sezona v poštev.

V prvi vrsti bi bilo treba nabaviti motorni čoln in nekaj navadnih prirobnih čolnikov, urediti primerno kopalnico in oskrbovati kočjo, organizirati različna vozila in avtotakse do jezera iz bližnjih krajev in od železnice postaje na Rakeku. Nadalje naj bi se skušalo, da se doseže turistični vlak, preskrbi dovoljna reklama in poroča pravčasno v novinah o pravem stanju in mejnjanju jezera; aranžira naj se ribji in poljski lov, lov na race in drugo. Med časom, ko je jezero suho, naj bi bili na razpolago vodniki, ki bi razkazovali tujem jame, požiralnike in bruhalnike ter razlagali po potrebi naravne čudežne pojave. Pozimi naj bi se uveljavilo drsanje in smučarstvo. Sindikat bi moral skrbeti tudi za dobro hrano, za ceno in udobna stanovanja v poletnem in zimskem času in za popravilo dobrih cest sporazumno z občinami. Izdal naj bi fotografije karte v lastni režiji, razglednice in knjižice v raznih jeziki, zbiral vse do sedaj izdane knjige in znanstvene razprave o jezeru; vse to naj bi bila priprava za bodočo lastno knjižnico v Cerknici. Zelo važno bi tudi bilo, če bi se doseglo dovoljenje italijanske vlade za prost prehod meje v znameniti Skočivski dolini s krasnimi lamami, veličastnimi naravnimi mostovi, in predori kakor tudi na lepo razgledno točko — vrh Snežnika. Sindikat bi moral napraviti nadalje varne dohode v podzemski jame ob jezeru, osobito v one z lepimi kapniki, kakor n. pr. v Krizno jamo, Jamo pod gradom in pod cesto.

Za pristopnost k sindikatu je določen kot najmanjša vsota znesek 2000 Din, ki naj se vplača enkrat za vselej. Ta vsota se je določila po resnem preudarku strokovnjakov iz praktičnih razlogov. Občine, korporacije, društva ali imovitelji sloj naj blagovoli dosežati z večjim zneski. Da se resno doseže namen, se vplačani znesek ne bo mogel več dvigniti, temveč denar se bo smiselno amortizirati.

Vsi oni, ki nameravajo pristopiti k sindikatu, naj zvolijo poslati navedeni znesek do dne 10. marca 1928 s priloženim izjavom, da pristopajo k sindikatu, z županom Antonu Verlu in Cerknici pri Rakeku. Le v izjemnih primerih se bo dovoljevalo polniti pristopnost v obrokih, če bo predložil interesent potrebno izjavo forumu sindikata na dan sestanka.

Sestanek vseh prijavljenih interesentov bo v Cerknici, Dan. ura in program se bo odobril v dnevnikih in pismeno. Sestanku bo prisostvovali tudi zastopniki velikega župana in dr. Rudolf Andriška, priznani strokovnjak na tem polju. K sedenju vani bo povabil sindikat vsa turistovska, sportna, turistično-prometna, lovska in lamska društva, javne faktorje in posebno prijatelje Cerkniskega jezera. Otvoritev sezone bo slavnostna.

Balalajkel

Ogromen uspeh!

Petje!

Publika je enoglasna v sodbi, da so

TLAČANI

najboljši rusko-nemški film te seziže.

V glavnih vlogah MONA MARIS, HEINRICH GEORGE, OSKAR HOMOLKA, MARRY HAHN in drugi zvezdniki »Ufa«.

Vsakdo si naj ogleda ta divni spored! Predstve danes ob 4, pol 6, pol 8. in 9.

Rezervirajte si takoj potrebne vstopnice!

Telefon 2124

ELITNI KINO MATICA

Sokol

Sokolski glasnik, centralno glasilo JSS pri naša v svoji peti številki, ki je izšla 1. marca, zelo zanimive stvari. V avdioniku se članek spominja prvega starostar br. dr. Ivana Oražna, nakar sledi nadaljevanje razprave o manjšinskih vprašanjih z člankom br. dr. Šempiharja. Starosta župe v Skopju, brat Tošo Živkovič, seznaja čitatelje v svojem članku »Sokolstvo na jugu« o razmerah v naši najjužnejši župi, brat dr. Milan Krestič in Kragujevac piše o sokolskem prosvetnem delu, dr. Viktor Kalember iz Belovara obravnava snov »Pogled na rad u našim društvima«, br. Bugonovič pa nadaljuje svoje članke »Južna Srbija in svet Sokolstva«. Nato sledi dolg niz raznih poročil iz centralne, raznih žup in društev, kar napravi vti, da postaja zanimanje in sodelovanje iz cele države pri centralnem glasilu vedno večje i po obsegu i po vsebinski vrednosti. — Predmetna številka je izšla na 8 straneh velikega časopisnega formata, prinaša tudi dve sliki dr. Oražna in br. Kolariča ter ima preko dve strani inseratov. — Priporočamo!

Seja načelnikov slovenskega Sokolstva. V Pragi so se sestali v nedeljo 19. februarja načelniki češkoslovenskega, jugoslovenskega, poljskega in ruskega Sokolstva k skupni seji. Načelnikstvo zveze »Slovensko Sokolstvo« se je konstituiralo tako, da je bil izbran za načelnika brat dr. Jindřich Vančec, za namestnika pa br. dr. Viktor Murnik. — Izdelani so bili nato podrobni načrti za čim širšo organizacijo skupnega tehniškega vodstva in delovanja, predelani predlogi o zletih v Skopju leta 1928 in Poznanju leta 1929. V Poznanju se namerava prirediti svezno smučarsko tekmo, razne štafete za člane in članice in tekmo za prehodno darilo starostar poljskega Sokolstva brata Zamyskega. Nadalje se je naročilo načelnikstvu, da izdela pravilnike o redovitih tehnikah slovenskega Sokolstva za prvenstvo posameznikov in v vrstah.

Prvi prednaki tečaj Jugoslovenskega Sokolskega Saveza za vodnike narščaja razpisuje Tehniški odbor. Tečaj se bo vršil v Ljubljani od 16. do 28. aprila. Stroški za posameznika so preračunani na okroglo 550 dinarjev brez potovanja. Prijave sprejema tehniški odbor saveza do 8. aprila. Tečaj se bo vršil po gotovnem učnem načrtu in bodo v njem predavali naši najboljši sokolski strokovnjaki. — Vsem sokolskim društvom in župam zelo tople priporočamo, da pripravijo vožljive malim stroškom kolikor mogoče mnogo slušateljev za ta tečaj, da pridobi naša organizacija čimprej zadostno število narščajskih vodnikov in vodnic.

Novi sokolski domovi. Dosedaj je postavljeno šest domov naše domovine skupno 68 sokolskih domov. V letošnjem letu pa se pripravljajo bratje za postavitev lastne strehe tudi v Tuzli, Bihacu, Cerknici, Ribnici in Vrhniku, ki bodo tekom leta po večini že dograjeni. Osobito zanimanje za Sokolske doma je pričelo zadnje čase v pokrajini, kjer se je pred dobrimi 10 leti še preganjalo vse one, ki so mislili sokolsko, saj je n. pr. bivša Avstrija v Bosni in Hercegovini popolnoma zatrla vse sokolsko gibanje do prevrata.

Letošnje slavnosti velikih evropskih telovadnih zvez: Francoska Unija slavi svoj letošnji zlet od 26. do 28. maja v Calaisu; iste dni priredi tudi nizozemska zveza svoje slavnosti v Utrechtu. Švicarji nameravajo proslaviti svoj Bundesfest od 20. do 24. julija v Lucernu, Nemška Turnerschaft pa poleti v Köln na svoj XIV. zlet, ki se bo vršil od 25. do 28. julija. Zenska telovadna zveza v Franciji slavi svoj vsakoletni praznik letos od 4. do 6. avgusta v Sedan; višek letošnjih tekem pa bo dosežen na Olimpijadi v Amsterdamu pri mednarodni telovadni tekmi od 7. do 11. avgusta, ki se je udeležiti tudi Sokolstvo.

Iz Zveze bolgarskih Junakov. Uprava, izbrana na zadnjem kongresu v Vidinu, se je sestavila kot sledi: predsednik Dimitrije Lazov, namestnik dr. Vasilje Manov, tajnik Nikola Bidžev, magistral Nikola Dimitrev, načelnik Nikola Gladniški, podnačelnik Josip Bureš in Atanasij Dimer. — Zvezni zlet se bo vršil leta 1929. v

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani 5. marca 1928

Višina barometra 308,8 m

Kraj	Čas	Barom	Temper	Vel. v.uga	Smeri vetra in brzina v metrih	Oblačn.	Padavine	
							Vrsta	v mm do 7 ure
opazovanja								
Ljubljana		769.0	09	85	mimo	10	sneg	0.9
Maribor		76.3	2	10	mimo	10	megla	1.0
Zagreb		768.1	5	93	SW 2	10		
Bograd		76.6	5	64	mimo	9		
Sarajevo		764.9	4	81	E 2	9		
Skopje		76.4	4	96	mimo	10		
Dubrovnik		767.8	5	64	mimo	10		
Split		767.4	8	82	NE 6	1		
Praha								

Solnce vzhaja ob 6.33, zahaja ob 17.52. Luna vzhaja ob 16.37, zahaja ob 6.39. Najvišja temperatura danes v Ljubljani 7.1 C, najnižja 1.9 C.

Dunajska vremenska napoved za turek: V nižinah oblačno, negotovo; na gorah jasno. Nekoliko topleje; slabotni vetrovi. Triška vremenska napoved za turek: Slabotni morski vetrovi. Nebo večinoma oblačno; maza in uroda nekaj dežja. Temperatura od 8 do 15 stopinj. Mraz mraz.

Podrobnosti o senzacionalnem razkritju roparskega napada na dolenjsko poštno ambulanco

Aretirani kočevski restavrater Janko Klemenčič priveden v zapore ljubljanskega deželnega sodišča. — Krivca so izdali ukradeni tisočaki, ki so prihajali iz Kočevja, in robci z monogramom I. K.

Kočevje, 5. marca.

Včerajšnji »Ponedeljek« podrobneje razpravlja o senzacionalnem razkritju misterioznega roparskega napada na poštno ambulanco v dolenjskem vaku. In piše, da je bil v petek jutraj aretiran kot osumljenec roparskega napada 44-letni najemnik hotela »Trst« v Kočevju Janko Klemenčič, ki je bil še istega dopoldneva eskortiran v spremstvu orožnikov v Ljubljano, kjer je bil oddan v zapore deželnega sodišča.

Kakor znano, je bil zadnji roparski napad na ambulanco dolenjskega vlaka izvršen 25. avgusta l. l. Ambulanca je tedaj vozil poštni poduradnik Fran Bratovž, ki ga je zločinec napadel v vagonu v predoru pri Skofljici, ga povezal ter mu nataknil vrečo, da se je Bratovž skoraj zadušil. Ropar je ukradel denarno vrečo z 183.000 Din ter izginil.

Varnostna oblastva so se takrat zaman trudila, da bi izsledila pravega krivca. Velike duševne muke je moral pretrpeti aretirani Bratovž, ki so ga imeli več dni v preiskovalnem zaporu. Ko mu niso mogli dokazati nikake krivde in ker so tudi vse okoliščine govorile za to, da je nedolžen, so ga končno izpustili na svobodo.

Zagonečen rop je ostal nerazrešen in nihče ni mogel takrat niti slutiti, kje se nahaja krivec. Poštna direkcija je brez uspeha razpisala za razkrivanje roparja 5000 Din nagrade.

Ljubljanska policija pa zadeve ni izpustila iz evidence. Vsi denarni zavodi v Sloveniji in drugod v državi so bili opozorjeni na serije in številke ukradenih 1000 dinarskih bankovcev, toda nobenega ukradenih bankovcev dolgo časa ni bilo na spregled. Slednjič so se vendarle začeli pojavljati. Prišli so v promet v Ljubljani, na Stajerskem, zlasti pa na Goriškem. Policija je točno zasledovala kroženje teh bankovcev in ugotovila, da prihajajo večinoma iz Kočevja.

Pred par dnevi je stvar postala godna. Ves sum, kdo bi bil zločinec, se je koncentriral okrog osebe Janka Klemenčiča, ki pa menda še ni slutil, kaj

mu pripravlja usoda. V četrtke zvečer sta se nenadoma pripeljala v Kočevje policijska nadzornika gg. Zajdela in Močnik, ki sta ju spremljala dva detektiva.

Vsi štirje so prenočili v hotelu »Trst« in jutraj že pred 6. prebudili Klemenčiča. Ta je bil spočetka popolnoma miren, vendar je začel kmalu kazati znake razburjenja. Izvršena je bila hišna preiskava, ki pa je glede denarja, specielno glede najdbe oropanih tisočakov ostala brezuspešna. Mučen pa je bil trenutek, ko so prebrskavali perilo in pokazali Klemenčiču robec z monogramom I. K., prav tak kakršnih je imel Klemenčič več v posesti. Mož je tedaj prebledel in se ni prav nič upiral aretaciji.

Za osumljenčovo krivdo govorijo še drugi momenti. Prej je bil vedno v denarnih stiskah, kmalu po 25. avgustu pa je začel plačevati svoje dolgove, ki se jih prej ni mogel rešiti. Plačal je kmalu tudi zaostanek davka.

Roparskega napada osumljeni Janko Klemenčič je poročen in oče 5 otrok. Bil je nad 10 let železničar. V tem grmu baš tiči zajec, saj so mu bile kot železničarju razmere v ambulancah dobro znane. Tako si je tudi znal priskrbiti ključ za odpiranje vagonov. Rojen je bil Klemenčič v Šebreljah pri Tolminu, služil pa je kot železničar poprej na Primorskem. Po prevratu je prišel na Jesenice, kjer se je počel izven službe s prodajo žice, izvirajoče iz italijanske fronte. Tu si je pridobil lep denar ter je kmalu zaprosil za upokojitev. Nedolgo nato je prevzel neko restavracijo pod blejskim kolodvorom. Tu se je bavil tudi s trgovino z lesom ter je na Lescah celo prevzel neko žago. Tudi njegova soproga se je lotila trgovine v Radovljici, je pa že l. 1924. prišla v konkurz.

V Kočevje se je Klemenčič priselil šele pred 3 leti. Ker je plačeval zadnje čase tudi prav zastarele dolgove, čeprav se je vedelo, da v Kočevju ni imel prevelikih dohodkov, je to v še večji meri okrepilo sum.

Dolenjski osebni vlak povozil gluho starko

80letno zasebnico Ano Berlan je pri železniškem prehodu v Zalni zdobil kolese lokomotive.

Zalna na Dolenjskem, 5. marca

V majhni vasi Zalni, ki leži ob dolenjski progi v višnjegorskem okraju, se je zgodila usodna nesreča, ki je zahtevala smrt 80letne domačinke Ane Berlanove.

Dolenjski vlak, ki odhaja popoldne iz Ljubljane, je bil že v bližini Zalne, in je privozil baš iz predora Peščenjaka. Ta čas je šla po mali poti, ki vodi preko železniškega tira, po vsej žalinski okolici znana stara Kotarica, kakor se imenuje Ana Berlanova z domačim imenom. Zaradi svoje starosti je Kotarica že popolnoma oglušila in ni čula svarilnega žvižga, s katerim je svaril strojevodja neprevidno potnico. Opaživi, da se ženica ne zmeni za svarilne žvižge, je začel strojevodja ustavljati vlak, medtem pa je prišla starica že na tračnice. Ženica se za ropot, žvižge in prihod vlaka ni popolnoma nič zmenila. Medtem se je vlak ustavil, pasantka pa je v tem trenutku pogledala v smeri proti prihajajočemu vaku in tedaj je obupno odjeknil njen smrtni krik.

Odibajal lokomotive je začel starko v glavo, ji prebil lobanjo, da so možgani curkoma udarili iz lobanje.

Nekaj metrov je vlak še rinitil svojo žrtev dalje. Pri tem ji je potegnil šope las z glave in odrgal kose obleke, nakar se je zaradi zaviranja vlak ustavil.

Med potniki je po večkratnih opozorilih žvižg nastala panika, ki se je stropjevala še zaradi nenadne ustavitve vlaka.

Ko se je potujočemu občinstvu pojasnil vzrok obrambnih mer, ki jih je podvzel strojevodja, se je ob nesrečni žrtvi zbralo potujoče občinstvo, vidno presuneno zaradi tragičnega dogodka.

Na kraj nesreče so prihiteli — čuječ rez. ke žvižge — tudi žalinski otroci, ki so spoznali v nesrečni žrtvi naglušno Kotarico. Z malenkostno zamudo je nadaljeval dolenjski vlak pot proti Novemu mestu.

Na kraj nesreče je prišla malo kasneje tudi orožniška patrulja in o tragičnem dogodku je bila obveščena sodna komisija iz Višnje gore.

S priložnim vlakom je prišel iz Višnje gore preiskovalni sodnik g. Stane Svalger, ki je v spremstvu višnjegorskega zdravniške in zapisničarja ugotovil delanski stan nato pa je odročila prevoz trupla v železniško mrtvašnico Obdukcija je ugotovila, da je močni udarec strojne odbojnice prebil lobanjo, kar je povzročilo takojšnjo smrt.

Šele nato je bilo dano oblastveno dovoljenje za pokop nesrečnice. Pogreba tragično preminule Kotaricevke matere, ki ima v soseski precej sorodništva, se je vršil ob lepi udeležbi okoliškega prebivalstva, saj je bila starka zaradi svoje živahnosti in čiste starosti med ljudstvom splošno znana. Navzlic temu, da je imela že osem križev na hrbtu, je rada obiskovala svoje mlajše znanke in se je rada spuščala z vsemi v razgovor.

Zaradi sivelega trdnega zdravja je Kotarica spremljala že marsikatero svojo znanco na njeni zadnji poti. Tako tudi prejšnji dan. Ko se je vračala s pokopališča, kjer so položili nekega njenega sorodnika k večnemu počitku, le delala napram pogrebem:

»Ja, ja, na smrt se bo treba pripraviti! Kdo bi si pač mislil takrat da je smrt že tako blizu in da bo Kotarica že drugi dan sledila svojem sorodniku na poti v večnost.

Pri dotični stezi, kjer le našla Ana Berlanova svoj tragični konec ni nikakih varnostnih zatvornic. Stezica leži precej od glavne ceste in jo uporabljajo le nekateri posestniki, ki imajo onstran proge svoje šume.

Kaj je prav za prav iskala stara ženica tamkaj le težko ugotoviti. Pa Berlanova je bila skoro vedno na poti brez pravega blavišča in je žvela pri posameznih svojih sorodnikih samo od časa do časa.

Tudi to pot le šla morebiti na obisk kram v okolico, pa jo je spotoma zatekla tragična smrt.

Za elektrifikacijo Sorškega polja

Kranj, 5. marca.

Krantski srez je že v precejšnjem delu preskrbljen z električno silo, zlasti v gorjem predehu, ki ga oskrbuje elektrarne iz Kranja. Tržiča in Završnice. Turistična elektrarna Matičič Vinko in dediči, ki dale električno moč večini tukajšnje in okoliške industrije, namerava razširiti svoje električno omrežje do Medvod ter napehati električni daljnovod.

Pretekli petek se je vršil oblastveni komisijoneli ogled ozemlja, po katerem je projektirana instalacija. Ogleda so se udeležili sreski načelnik g. Znidaršič iz Kranja, sreski načelnik za ljubljansko okolico g. dr. Feriančič in vodja izmetave sreske g. načelnik dr. Mareš iz Skofje Loke, nadalje zastopniki železnice, občine in gradbene direkcije ter ljubljanske občinske odbora. Daljnovod s 35 KW visoke napetosti bo vodil od elektrarne v Kranju preko državnega mosta ob desnem

Tudi Vojvodina se priključuje borbi za enakopravnost

Mogočna manifestacija KDK v Novem Sadu. — 15.000 zborovalcev odobrava politiko kmečke demokracije. — Nepopisni prizori navdušenja in borbenosti. — Mogočne ovacije voditeljem pokreta za ozdravljenje države. — Manifestacije simpatij za Ljubljano in napredno Slovenijo

Novi Sad, 5. marca.

Včeraj je Kmečko-demokratska koalicija prvič javno nastopila v Vojvodini. Po zagrebškem shodu, na katerem je bila svedčano proklamirana ustanovitve Kmečko-demokratske koalicije, je bila to prva večja manifestacija Kmečko-demokratske koalicije. Vojvodina, ki so jo režimovci doslej šteli nekako med svoje domene in ki je vsaj doslej tvorila glavno prečasnko trdnjavo radikalskega pokreta, je včerajšnjim zborovanjem manifestirala svojo odločno voljo, da se hoče tudi ona složno z ostalimi prečasnimi pokrajinskimi pod zastavo KDK boriti za popolno enakopravnost v dolžnostih in pravicah vseh državljanov. Motili so se oni, ki so računali s tem, da vojvodinski Srbi ne bodo odobraval politike, ki jo vodi SDS in HSS po svoji združitvi v KDK, nego da bodo še naprej tvorili slepo orodje beograjskih režimovcev. V Vojvodini se je vršil že marsikak šod in marsikaka nacionalna manifestacija in baš Novi Sad je bil od nekdanj torišče največjih nacionalnih manifestacij že pod bivšo Avstro-Ogrsko. Po včerajšnjem veličastnem shodu KDK pa so tudi nasprotniki morali priznati, da Vojvodina doslej ni še nikdar doživela tako veličastnega zbora, pa tudi ne tako spontanosti in navdušenosti ovacij, kakor so jih bili včeraj deležni voditelji KDK.

Izredno zanimanje za shod

Za shod je vladalo ne le v Vojvodini, kateri je bil v prvi vrsti namenjen, marveč v politični javnosti vse države ogromno zanimanje. Zlasti Beograd je po zadnjih političnih dogodkih navorno pričakoval manifestacijo KDK in s posebnim zanimanjem, kakor ga očituje le ob najbolj redkih prilikah, pričakoval govore gg. Radića in Pribičevića. Že več dni prej sta Novi Sad in vsa bližnja in daljnja okolica govorila samo o tem shodu in vsa pokrajina okrog Novega Sada se je pripravljala, da pri tej priliki manifestira svojo popolno solidarnost in soglasnost s politikom KDK. Prireditelji so sicer računali z veliko udeležbo, vendar pa nikdo ni pričakoval, da se bo shod razvil v tako veličastno manifestacijo.

Oni maloštevilni nasprotniki, večnoma ljudje, ki so popolnoma odvisni od policijskega režima in ki so se na predvečer prerovali fiasco, so se morali kmalu prepričati, da stoji tudi Vojvodina v taboru KDK in da je konec lahke radikalske žetve.

Sobotna uvertura

V Novem Sadu je vladalo že na predvečer nekako praznično razpoloženje. Organizacija HSS in SDS so zaključevale zadnje priprave za shod. Kmalu po 8. uri so se začeli zbirati na kolodvoru pristaši KDK. Ko sta se ob pol 9. zvečer pripeljala z beograjskim brzovlakom gg. Radić in Pribičević v spremstvu g. Pavla Radića, je bil kolodvor napolnjen do zadnjega kotička. Med oduševljenimi vzkliki množice je pozdravil oba voditelja KDK dr. Dušan Kovačević, ki je v svojem govoru še posebej poudarjal veliko važnost prvega poseta g. Stjepana Radića v Novem Sadu. G. Radić se je za pozdrave zahvalil s kratkim nagovorom, nakar sta se oba voditelja KDK v spremstvu številnih pristašev podala v hotel «Bijela Ladja», kjer je bila prirejena intimna večerja.

Kmalu so bili napolnjeni vsi restavracijski prostori hotela, tako da se je iz običajne večerje spontano razvil impozanten shod. Gg. Radić in Pribičević sta odgovorila na številne zdravice z daljšima političnima govoroma, ki so ju navzoči sprejeli z viharimi aplavzi. Sledila je še cela vrsta govornikov, tako da se je zborovanje zavleklo vse do polnoči.

Množice se zbirajo

Naslednje jutro je mesto kazalo že na vse zgodaj nenavadno živahno lice. Komaj se je naredil dan, že so pričele iz okolice prihajati večje in manjše skupine pristašev KDK z zastavami in godbami. Vsak vlak, vsak parnik, vsak voz, ki je prišel v Novi Sad, je pripeljal nove množice, tako da se je po mestnih ulicah že mnogo pred shodom kar trlo ljudi. Prihajali so iz Srema, iz Bačke in Banata, od madžarske meje pa od Save zastopniki vseh stanov in vseh poklicev. Videli si odvetnika poleg delavca, kmetja poleg zdravnika, pisane narodne noše in po najnovejši modi skrojene obleke. Kmetje so bili seveda v pretežni večini. Vsa ta masa je valovala proti centru mesta na Ribji trg, kjer se je v ozadju nasproti palače armijske oblasti dvigal govorniški oder, ovenčen z zelenjem, cvetjem in zastavami. Prostrani trg je bil že eno uro pred pričetkom shoda napolnjen, a še vedno so iz dovolznih cest doneli zvoki novih godb in vihrale zastave, za katerimi so korakale nove skupine zborovalcev.

Nepotrebne varnostne priprave

Radikali so še v soboto zvečer grozili, da bodo razbili nedeljski shod. Ko pa so videli ogromne mase, so svoji namen opustili in se niso upali niti prikazati.

Tudi vlada je očividno računala s tem, da bo na shodu prišlo do incidentov. Po nalogu notranjega ministra je bila alarmirana vsa novosadska policija, v pojanje pa sta bila odposlana v Novi Sad še dva voda žandarmerije. Nad 100 stražnikov in ravno toliko orožnikov je bilo pripravljenih v hišah v neposredni bližini trga, tako da bi v slučaju potrebe razgnali shod. Toda izkazalo se je, da so bile vse te priprave nepotrebne. Prireditelji shoda so sami skrbeli za vzoren red in divno disciplino. Znani novosadski novinar Jevgjevič, ki je bil nedavno po nedolžnem zaprtju v Glavnici je orvaniziral posebno stražo, sestavljeno iz več sto dobrovoljcev iz okolice Novega Sada. Na levi roki so nosili vsi reditelji rdeče trake z napisom, tako da je vsakdo vedel, kam naj se obrne po eventualne informacije.

Že ob 9. uri je bil prostrani trg zaseden do zadnjega kotička, ljudje pa so se gnetli tudi v vseh ulicah, ki se zlivajo na trg. Pred odrom so se razvrstile godbe, na odru pa zastave po-

sameznih skupin. Po nepristranski sodbi je bilo na trgu najmanj 10 tisoč ljudi, nad 5 tisoč pa jih je bilo v stranicah ulicah. Po hišah na trgu so ljudje plezali celo na strehe, da so bolje videli in slišali.

Mogočne ovacije obema voditeljema KDK

Nepregledna množica je nestrpno pričakovala prihoda gg. Radića in Pribičevića, ki sta imela pred shodom konferenco z zastopniki vojvodinskih organizacij KDK.

Kmalu po 10. uri sta prispela na zbor gg. Radić in Pribičević v spremstvu predsednika novosadske organizacije SDS g. dr. Aleksandra Moća. Cim sta se pojavila, je završalo v množici in prostrani trg je odmeval od gromkih «živio»-klicev in navdušenih ovacij. Reditelji so komaj in komaj delali pot, da sta mogla gg. Radić in Pribičević dospeti do odra. Ljudje so stopali na prste, plezali drug drugemu na hrbte in se spenjali, koder se je le dalo, da bi ju videli čim bližje in čim natančneje. Ko sta stopila na oder, se je navdušenje še stopnjevalo in trajalo je več minut, da je mogel priti do besede dr. Moć in otvoriti shod s kratkim pozdravom. Ko je imenoval gg. Radića in Pribičević, so se ponovile ovacije obema voditeljema s tako močjo, da je odmevalo po vsem mestu.

Stepan Radić o borbi za enakopravnost

G. Radić je stopil v ospredje govorniškega odra, na katerem so bili tudi ostali narodni poslanci in predstavniki posebnih organizacij. Šele po večminutnem frenetičnem ploskanju in vzklikanju je mogel začeti s svojim govorom. V začetku je govoril tiho in mirno, pozneje pa se je razvnel in podčrval z gromkim glasom najmarkantnejše odstavke svojih izjav. Povdarjal je med drugim:

Ko sem pred 32 leti kot mlad gimnazijec prišel v Novi Sad, sem videl v njem sliko blagostanja in sliko razvite kulture. Ko sem si ogledal Matico Srusko sem razumel, zakaj je bila Matica tako silen reflektor, ki je dal tudi Sumadiji orve žarke srbske kulture in jo pomagala urediti, ko se je osvobodila pod nesmrtnim Karagorgijem in Milošem Velikim.

Ta Vojvodina, ki je bila zaradi svojega bogastva od nekdanj na glasu, je sedaj že devet let v žalostni bolesti in ozorčenju. Vsi smo užaloščeni in ogorčeni, toda smo tudi složni pametni in resni. In zato bodo kmalu napočili lepši dnevi. Srbijanci govore o nas, da smo avstrijski sužnji. Toda vsi dobro veste, da od nas nikdo ni bil hlapec. Res je obstajal hud pritisk, toda vladal je tudi red, evropski sistem in evropski način vladanja. Danes pa ni ne enega ne drugega, četudi smo Hrvati in Srbi Evropejci, ne pa zamorci iz Konga ali Južne Afrike.

Davkov ne plačujejo, vladati pa hočejo.

Temelj države je spoštovanje človeka, domačije dela, enakost pred zakonom. Vse to je zapisano tudi v naši ustavi, toda ostalo je le na papirju. Ustava pravi, da so državne davke enake za vsa država. A vi veste, da enemu predpišejo tri četrtine, drugemu celo štiri petine davka od vseh dohodkov vračajo pa le eno petino. Od vseh davkov plačajo prečasniki kraji 74 do 82% a Srbija in Makedonija s Črno gorjo le neznatni ostanek. Samo v Beogradu so razne cencarske banke in podjetja, ki dolgujejo na davkih preko 750 milijonov. Tam je na tisoče privilegiranih oseb, ki jim od ujednjenja naprej sploh ni bil predpisan še nikak davek. Klub temu pa imajo oni v rokah vajeti, mi pa vsak dan dobivamo z bičem po glavi. (Viharni protesti). Mi smo imi sedaj izrgali bič in vajeti, oje se le polomilo in ostal je samo voz, s katerim so običali. Na nas samih je ležeče, da jih preji.

Pribičević obračun z nasprotniki KDK

Nad deset minut trajajoče navdušeno pritrjevanje, ki je odmevalo po vsem trgu in vseh ulicah v okolici trga, je bilo dokaz, da je g. Radić govoril povsem iz srca. Množice so mahale z rokami, vihtele klobuke in robce in bili se je že bati, da iz samega navdušenja navale na govorniški oder. Nekateri radikalni agitatorji, ki so bili določeni, da z medklici razdražijo množico in izkovejo incidente, so se sprili toliko navdušenja poparjeni umaknili in izginili.

Prav tako entuziastično pozdravljen je nato povzel besedo g. Svetozar Pribičević.

Dočim se je g. Radić v svojem govoru bavil bolj s splošnimi razmerami v državi, je g. Pribičević v svojem govoru razpravljal o politični situaciji in zelo ostro kritiziral sedanji režim. Množica je poslušala njegov govor z veliko pozornostjo in ga često prekinjala s protesti in odobravanji. Pribičević je izjavljal med drugim:

Beograd je beli grad, toda v njem se vodi črna politika. (Klici: Tako je!) Kadar razmišljam o sedanjih razmerah, dobim nehotito, da sta se Rudimpešta in Dunaj preselila v Beograd. Rumunski poslanec Vajda je bil pred vojno izgnan iz madžarskega parlamenta in gotovo se mu ni niti sanjalo, da

predno samj pademo v prepad gospodarske krize odstranimo s tega voza.

Države ni mogoče vladati s krvjo, marveč s pametnim in treznim delom. (Viharno odobravanje). Cincari tega slova ne morejo razumeti. Danes govorijo o Kaimakčalanu, pa niti ne vedo, kje je, ker nikdar niso prebrali krevi, marveč so se v času najhujših borb sprehajali v Nici in so za Kaimakčalan izvedli šele iz časopisa.

Kmalu bomo zasedli državni voz.

Svetozar in laz sva dolgo živela v nesporazumu. Vsak je streljal s svojimi topovi. Sedaj pa sva ustvarila enotno fronto. (Viharno navdušene ovacije gg. Radića in Pribičevića). Obnovila sva staro prijateljstvo, a mali prelom ožih vezí v življenju naroda ničesar ne pomeni. Sedaj smo na skupni fronti in kmalu bomo zasedli državni voz, da zagotovimo vsem državljanom enake pravice. Povsod morajo zavladati enakopravnost in svoboda.

Neverjetno je, toda na žalost resnica, da mora Vojvodina, nekdanji žitnica Srednje Evrope, danes žito uvažati. To je nastrašnejša obsodba cincarijev in vladodržev, ki so izkoristili našo bivšo neslobo in na naš račun obogateli. Ko bo konec davčnega odiranja in političnega nasilja in ko bo Vojvodina s pametnimi pogodbami odprta češkoslovaški, avstrijski in nemški trg, se bo zopet vrnilo v vaše domove blagostanje in z njim blagostanje vse države.

Jeseni bomo zopet volili.

Kmečko demokratska koalicija prinaša za naše javno življenje zbiranje vseh poštenih ljudi prinaša dalekovidnost v politiki. Policaji naše države ne bodo uredili. Zatrjujem vam, da bo čez par mesecev izginil sedanji režim in po vsej verjetnosti bo baš KDK jedro, okrog katerega se bodo zbrale vse zdrave narodne sile. Bržkone bomo še letošnjo jesen imeli nove volitve, ki bodo posebno važne, ker bo šlo za enakopravnost vseh krajev in vseh državljanov. (Navdušeno pritrjevanje).

V kratkem se bo v vsej državi zgodilo to, kar se je l. 1885. zgodilo v Novem Sadu. Velikanske mase ledu so navale na stari dunajski most in ga porušile. Ravnotako bodo narodne mase navale in porušile sedanjo vladjo. Vi Vojvodinci ste bili kulturni organizatorji male Sumadije, sedaj pa je vaša dolžnost, da postanete preporoditelji cele države. V boj za popolno enakopravnost in pravice in dolžnostih!

Nedoslednost Ljube Davidovića

Od 112 srbijanskih poslancev je samo eden v obojici. Vse druge je ob vladnem koritu. (Zivio Nastas Petrović). Zadnja kriza je nastala samo zato, da pridejo na mesto enih drugi demokratski poslanci za ministre. Tresla se brda, rodio se — Grol. Okrog tega se je vrtela vsa zadnja kriza v Beogradu.

Gosp. Davidović, ki je stalno govoril o ujednjenju demokraciji, je ustvaril sedaj «trden grad» z radikalnimi policaji. Leta in leta se je predstavljati kot največji zagovornik hrvatsko-srbskega sodelovanja. A baš sedaj je bila s njegovo pomočjo sestavljena vlada, v kateri prvič odkar obstoja ta država, ni nobenega Hrvata.

Intrige hegemonistov

Podtaknili so mi, da sem žalil srbsko vojsko. To so mi podtakili oni, ki sploh niso nikdar služili v vojski. Jaz sem rekel, da smo tudi mi prečani v borbi za ustvaritev te države nekaj storili. (Tako je!) Toda oni tega nočejo priznati. Ponašajo se nam ne kakor bratje, nego kakor zmagovalci napram premagancu. Vsi ti kraji skup-

no s Hrvatsko, Bosno in Slovenijo občutijo težko muko in nevoljo. To občuti s nami tudi narod v Srbiji, ki je do grla sit gosposke in cincarske politike.

Nam so podtakali, da rušimo parlament. Tega, kar je danes v Beogradu, mi ne moremo priznati za pravi parlament. Policijsko skupščina, policijsko ministarstvo, policijski parlament. Takšen parlamentarizem smo mi že imeli pod Mongoli na Madžarskem in pod Madžaroni na Hrvatskem.

Ob priliki zadnje krize so nas vabili v vlado, toda neodkritno. Storili so vse, da nam preprečijo vstop v vlado. Hoteli so razbiti KDK. Posivali so samo Radića, naj gre v vlado, toda gosp. Radić jim je odgovoril: Kdor se hoče pogajati s Radićem, se mora pogajati tudi s Pribičevićem. (Viharno pritrjevanje in nove ovacije Radiću in Pribičeviću.)

Režim Glavnica

Mi nismo ljudje, iz katerih govori mrinja. Mi ljubimo Beograd in ljubimo Srbijo. Mi smo se zanje navduševali in dopirinali žrtve tudi že pred vojno. In zato nam tudi danes nikdo ne more očitati našega postopanja. Smatramo za svojo dolžnost, da današnjim srbijanskim politikom, ki še ne predstavljajo Srbije, povemo resnico v oči. Ustvariti moramo večino v Narodni skupščini s pravimi Srbijanci, katerim preseđa režim Glavnica. («Tako je!» «Doli Korošec!») Omenili ste ministra notranjih del; on je zelo rad sprejel mesto notranjega ministra. Policija je huda že sama, a kadar se združijo z jezuitstvom, je inkvizicija gotova. Ko je dr. Korošec govoril o Glavnici, je rekel, da se to dogaja tudi v drugih državah. Toda gosp. Radić ga je takoj prijel za vrat in zahleval, naj pove kje. Da bi se opravičil, je dr. Korošec izjavil, da komunisti pripovedujejo pred sodiščem o strahotah Glavnice po instrukcijah iz Moskve. Vprašali smo dr. Korošca, če imajo komunisti takšne instrukcije, zakaj se ne zagovarjajo na enak način tudi v Zagrebu, Ljubljani, Dunaju, Parizu, Londonu in drugod. Ali veljajo te instrukcije samo za beograjsko Glavnico? Dr. Korošec na to ni dal odgovora.

Dr. Korošec je pred par leti predlagal v Narodni skupščini, naj se ukine zakon o zaščiti države, danes pa se ga sam poslužuje. Danes uporabljajo ta zakon proti svojim nasprotnikom, dasi dobro vedo, da je imel popolnoma drug namen.

Složnost je garancija uspeha

Beograjski listi pišejo, da je situacija težka. Zavedajo se, da je ta vlada orjak na steklenih nogah, vedo, da se bliža konec policijskemu režimu. Bližamo se solunskim dnem, ko bo mogočno in strašno spregovorila volja naroda.

Prvi pogoj pa je, da smo složni. (Viharno pritrjevanje.) Naš skupni nastop je garancija, da bomo zmagali. Doslej so s Pribičevićem rušili Radića, a s Radićem Pribičevića. To se ne bo nikdar več dogajalo. Mi moramo organizirati vse naš narod in preiti v ofenzivo, iti moramo v Srbijo in rešiti vse, kar je pošteno in dobro, policijskega okuženja. Že sedaj se nas boje, ko imamo samo 88 poslancev, a pokale jim bodo kosti, ko bomo privedli po volitvah v Narodno skupščino 150 naših zastopnikov.

Nezadovoljstvo z današnjo vlado obetoja tudi med srbijanskimi strankami. Današnji režimovci so grobarji pravice parlamentarizma. Bilo bi najbolje, da pride do razpusta Narodne skupščine in se izvedejo res svobodne volitve. Mi se volitev ne bojimo, boje pa se jih oni, ki so danes na vladi.

Končno naj še ugotovim, da je bil današnji shod sklican v Novi Sad predvsem zato, da pokaže, da so tudi Srbi za našo politiko, ker so ob priliki našega zagrebškega shoda trdili beograjski cincari, da stoji za KDK samo Hrvati, zlasti pa Zagrebčani. 17. marca bomo imeli sličen shod v beli Ljubljani, potem pa gremo tudi v Beograd.

Svoj govor je Pribičević zaključil z vzklikom: «Živel kralj!» «Živel svobodni narod!» Kakor orkan je zaplapolalo navdušenje po vsem prostornem trgu. Gromki klici kralju, narodu, Radiću, Pribičeviću in celi KDK so odmevali po

ulicah. V zraku so vihrali robci in klobuki, plapolale so zastave in vzklikanja, odobravanja in pritrjevanja ni bilo ne konca ne kraja.

Zaključni govor poslanca dr. Kramerja

Kot zadnji govornik je nastopil zastopnik slovenske SDS, ljubljanski poslanec dr. Albert Kramer. V svojem kratkem, a temperamentnem in učinkovitem govoru, ki ga je množica neprestano prekinjala z navdušenim pritrjevanjem in z ovacijami Ljubljani in Sloveniji, je izrazil svojo radost nad tako lepo in uspešno manifestacijo sloge Kmečko-demokratske koalicije. V imenu Ljubljane je pozdravil najstarejše mesto srbske kulture, ponosni Novi Sad. V svojem govoru je dalje naglašal, da baš Vojvodina in Slovenija plačujeta največje davke, a sta povrh obe najbolj zapostavljeni. Zato je naravno, da sta se obe pokrajini znašli v skupni fronti v borbi za enakopravnost v državi. Svoj govor je dr. Kramer zaključil z vzklikom na kralja, kar je masa kvitirala s frenetičnim aplavzom.

Pred odrom zbrane godbe so nato odigrale državno himno, ki jo je množica spremljala s petjem in odkritih glav ter ob zaključku ponovno vzklíkala kralju in vladarskemu domu. Predsednik dr. Moć je s kratkim nagovorom zaključil shod, zahvaljujoč se gg. Radiću, Pribičeviću in drugim poslancom KDK, pozivajoč jih k nadaljnji vztrajni borbi za enakopravnost in izboljšanje splošnega stanja v državi.

Manifestacije po shodu

Ko so govorniki zapuščali oder, se je polotilo množice znova nepopisno navdušenje. Vsi so slihi proti odru, da bi čim bližje videli voditelje, o katerih pričakujejo rešitve in izboljšanja težkega stanja. Omladinci so dvignili gg. Radića in Pribičevića na ramena in ju med tisočglavim špirijem nesli preko trga in dalje po ulicah. Množica se je med neprestanim vzklíkanjem spontano formirala za njimi v veliko povorko, ki je z zastavami in godbami na čelu krenila po ulici Kralja Petra čez Korzo in Jevrejsko ulico do stanovanja g. Jovana Nenadovića, pri katerem je bil nastanjen g. Pribičević. Tu so se ponavljale viharne ovacije, ki so prisilile gg. Radića in Pribičevića, da sta oba imela na množico še kratka nagovora.

V kratkem, a zelo temperamentnem govoru je obsodil sedanji režim in beograjsko čaršijo g. Jevgjević, nakar se je množica na njegov poziv mirno razšla. Posamezne skupine so še dolgo manifestirale po ulicah in vzklíkale zmagi KDK nad sedanjim policijskim režimom.

Ob 2. popoldne se je vršil v hotelu Sloboda banket, ki se ga je udeležilo nad 400 ljudi. Med banketom so se vršili govori posebnih predstavnikov KDK in zastopnikov organizacij obeh strank. Pred hotelom se je medtem znova zbrala tisočglava množica, ki je še vedno manifestirala. Z zastavami in godbo je nato spremljala poslance KDK na kolodvor, kjer se je znova in znova razlegalo navdušeno vzklíkanje, dokler ni vlak izginil proti Beogradu.

za mesto Ptuj sklepčna, ker so izostali od nje vsi občinski svetovalci, ki so v obstrukciji. Obč. svet je potemtakem v sedanji sestavi nezmožen za vsako nadaljnje delo in ga z ozirom na to razpuščam...

Na tozadevno pritožbo naprednih občinskih svetnikov je prišla rešitev velikega župana mariborske oblasti dne 23. 2. 1928., v kateri se trdi, da prizivu zoper zgoraj navedeni odlok notranje ministristvo z razpisom dne 11. 2. 1928 Sl. br. 4802-27 ni ugodilo in je odlok potrdilo iz razloga, ki je zgoraj naveden. Glede izvajanja o sklepčnosti občinskega sveta je ministristvo pripomnilo, da je za sklepčnost merodajna samo določba paragrafa 32 mestnega statuta. Isti statut pa določa v paragrafu 14., da se morata zapriseči župan in podžupan pred zbranim občinskim svetom. In res je bila današnja seja sklicana izrecno kot seja obč. sveta.

Seja ni bila sklepčna. Ah sta se zavedala veliki župan g. dr. Schaubach in gerent g. Mihael Zavadal, ki je otvoril sejo, da izvršujeta nekaj, kar je po sodbi istega velikega župana neveljavno? Sta se zavedala, da bješta sama sebe po zobeh? Pa kaj zakon! Ta velja le, če je njegovo določilo v prid klerikalnim strankarskim težnjam, ni pa veljaven, če jim nasprotuje...

Nemčija ima največ zračnega prometa

V nekem govoru je izjavil angleški maršal za zračno plovbo Branker, da stoji britska trgovinska zračna plovba za nemško in ameriško. V zadnjem letu so preleteli vsi aeroplani in zrakoplovi na svetu kakšnih 20 milijonov milj, a od teh odpade samo 17.600 milj na Angleško. Nemčija ima pred Angleško baje to ugodnost, da ji ni treba skrbeti za vojaško zrakoplovbo in tako uporabi lahko vse svoje sile za trgovinski zračni promet.

Zapisrega novega župana v Ptuj

Nesklepčna seja občinskega sveta

Ni še prejel magistrat akta o potrditvi novo izvoljenega župana, ampak samo brozjavno obvestilo, pa so se vendar dostavila mestnim svetnikom vabila na sejo mestnega sveta, ki se je vršila danes ob 11. dopoldne z dnevnim redom: zapisrega župana in podžupana.

Nestrpno je pričakoval novi župan g. Miha Brenčič prihoda velikega župana, ki je prišel z malo zakasnitvijo s svojim avtomobilom. Seje se je udeležilo z županom vred 15 mestnih svetnikov, izostalo pa je 10 svetnikov demokratske in socialno-demokratske stranke, zaradi česar je bila seja nesklepčna, ker določuje zakonita določba paragrafa 32 mestnega statuta izrecno, da je vsaka seja mestnega sveta le tedaj sklepčna, če sta navzoči najmanj dve tretjini mestnih svetnikov.

Klub temu, da seja ni bila sklepčna, jo je gerent g. Mihael Zavadal otvoril in prešel na dnevni red, nakar je veliki župan g. dr. Schaubach zaprisegel župana, ta pa nato nemškega podžupana Pavla Piricha.

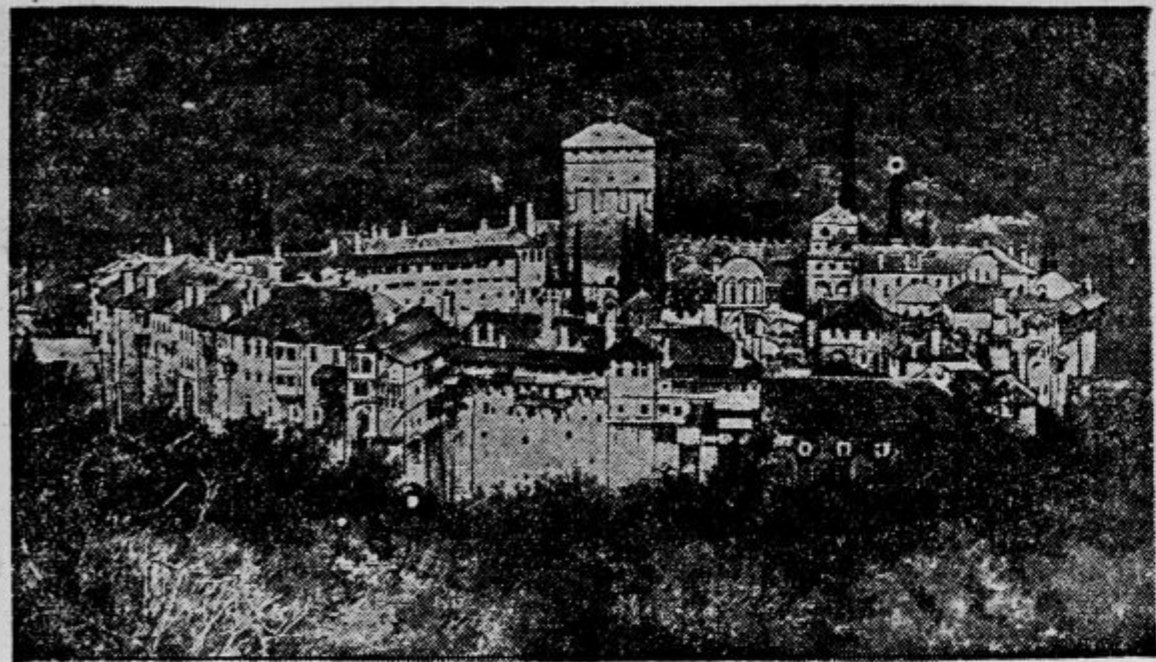
Kakor znano, je bil izvoljen sedanji župan g. Mihael Brenčič le s pomočjo naših Nemcev, katerim so dali za zahvalo podžupana. Že v času, ko je imela občino v rokah slovenska dvetretjinska večina, so se zvezali naši klerikalci z našimi narodnimi nasprotniki, da strnoglavijo to slovensko večino. Obenem z Nemci so izostali od ene občinske seje v odsotnosti takratnega župana g. dr. Senčarja in nato zahtevali razpust. V tozadevnem dekretu dne 24. 10. 1927. izjavlja veliki župan g. dr. Schaubach, da razpušča obč. svet ptujski, ker »kakor se mi poroča, ni bila seja občinskega sveta dne 28. 10. 1927. v smislu določil paragrafa 32 obč. reda

Iz življenja in sveta

Meniška republika na gori Atoš

Pred nedavnimi smo poročali, da se je ruski samostan na gori Atoš z drugimi samostani vred pritožil na Društvo narodov, češ da grška vlada, ki ima pro-

pobojnih leži kakšnih dvesto velikih, obzidanih gradovom podobnih samostanov. L. 1920, je bivalo v teh samostanih okoli 5000 menihov, ki pripadajo

tektorat nad zanimivo meniško republiko, ne vrši svojih, na mirovnih konferencah sprejetih obveznosti. Grki so samostanska posestva, ki ležijo zunaj Atoša, razlastili in so se še drugače pregrešili zoper neodvisnost republike. Samostane bi radi spremenili v bolnišnice, menihe pa izgnali.

Sveta gora Atoš tvori 47 km dolg in do 11 km širok polotok v Egejskem morju. Visoka je 1935 m in po njenih

raznim pravoslavnim narodnostim. Bavijo se samo z molitvami in podobnimi opravili. Ženske na polotoku nimajo dostopa. Posebna ustava ureja medsebojno razmerje med posameznimi menihi in samostani. Zdi se, da bo te posebne ustave kmalu konec in da bo protest pri Društvu narodov padel v vodo.

Naša slika prikazuje enega izmed atoških samostanov.

Afganistan

Zadnje čase je prišel Afganistan zaradi obiska svojega ukaznega vladarja v Evropi zelo v modo. Kralj ali, kakor ga doma imenujejo, emir Amanullah-Kan, ki ga kaže naša slika, se je pravkar odpeljal na Angleško, kjer bo proučeval ustroj angleške vojske in angleškega trgovskega zrakoplovstva. Njegovo zanimivo kraljestvo tvori severovzhodni del transke planote, meji na jugu na Belužistan, na vzhodu na Indijo, a na severu na Rusijo. Njegova površina je še neizmerjena, znašala bo

od 560.000 do 730.000 kvadratnih kilometrov, tudi število njegovih prebivalcev je nedoločeno, od 6 do 10 milijonov duš, na polovico Afganov, na drugo polovico Perzijcev in mešanec mongolskega izvora. Po veri so sunitski mohamedanci. Ljudstvo stoji še na primitivni kulturni stopnji, bavi se večinoma z živinorejo. Za to je dežela zaradi svojega visokogorskega značaja najbolj pripravna. (Vso deželo skoraj pokriva Hindukušsko gorovje — do 5623 m — s svojimi predgorji.) Glavno mesto je Kabul z okoli 100.000 prebivalcev. Država je silno bogata na prirodnih zakladih, čeprav ji zaradi pomanjkanja prometnih zvez ne koristijo. Rusi in Angleži se trudijo na vso moč, da bi jo spravili v svojo malho. Angleži so poskušali celo z orožjem, pa jih je pogumno ljudstvo pošteno nabilo. Več šans imajo Rusi, ki skušajo svoje prijateljstvo dokazovati z gospodarsko pomočjo, s predlogi za gradnjo železnice itd. Takšne pomoči je Afganistan zelo potreben in Amanullah ni človek, da bi jo zavračal. Ve do bro, da si bo dežela samo tedaj ohranila neodvisnost, če postane gospodarsko razvita in napredna. Njegovo potovanje v Evropo ima samo ta namen, da bi pogledal, kaj imajo dobrega drugod, kar bi se dalo presaditi na domača tla. On je nekakšen afganistanski Peter Veliki.

Boj za imetje sultana Abdul Hamida

V Atenah so zaprli odlično angleško osebnost Johna Bennetta, angleškega majorja sorodnika lorda Derbyja in bivšega zasebnega tajnika lorda Curzona na ozanski konferenci. Bennett je ravnatelj angleško-ameriške družbe, osnovane z namenom, da se izpodbijejo prave Grške do posestev Abdul Hamida, ki leže na grškem ozemlju in kojih vrednost se ceni na 80 milijonov dolarjev. Bennett in dva njegova uradnika so bili aretirani pod sumnjivo, da so ponaredili zemljiško knjigo mesta Kavale, kjer je imel pokojni sultan zlasti velika posestva. Ravnatelj zemljiške knjige, ki se nahaja iz istega vzroka v zaporu, je nedavno nanaglooma umrl in

zdravniška veda znatno doprinesla k uničenju te grozne bolezni, ki je pravi bič človeštva.

Revolucija v malem

V Apiji, glavnem mestu Samoanskega otočja vre že dalj časa proti tujemu gospostvu. Organizacija urojenec, tako zvani Mau, ki je osnovala celo svojo tajno policijo, agitira za bojkotiranje belih trgovcev in prireja nemire. Polotok je tako napet, zlasti odkar so se začeli zbirati domačini z bližnjih otokov okoli Apije, da so se čutile angleške oblasti prisiljene intervenirati. Aretirale so preko 400 ilegalnih policistov, ki so grozili tistim otočanom, ki so kupovali blago pri belih trgovcih. V apijskem pristanišču sta se usidrali dve novozelandski vojni ladji, ki sta izkrcali močne oddelke mornariških čet.

Britska armada

Britsko vojno ministrstvo je objavilo proračun za vzdrževanje vojske v tem letu. Izdatki so precej nižji. Dočim so znašali lansko leto 41.565.000 funtov, bodo znašali letos 41.050.000. Stalež vojske se zniža od 165.000 na 135.000 mož. Napredovala pa bo mehanizacija armade. Osnovani bodo nekaj novih bataljonov s srednjimi in težkimi tanki. Tudi kavalerijske divizije dobe nove tankovske oddelke. Srednja artilerija bo uporabljala v bodoče namesto konj motorne vlačice (traktorje). Lahka artilerija dobi nov poljski top in novo poljsko havbico.

Nova repatica in stara, ki je ni

Zvezdoslovec Reimnuth s heidelberške opazovalnice je odkril pri fotografiranju Pegaza novo repatico med 12. in 13. vrsto. Vidna je torej amo z večjimi daljnogledi. Ker ostaja vso noč nad obzorjem, bo kmalu mogoče določiti njeno pot. V januarju so poročali, da so odkrili v Alžiru repatico Tilipova. To vest sedaj zavračajo. Pravijo, da se je dokazovalec zmotil, ker je smatral napako na fotografiji, ki sliči za repatico. Reimnuthov komet je torej prvi letošnji komet.

Maršal Diaz,

bivši generalisimus laške armade po kobarškem porazu in vodja operacij pri Vittorio Venetu, je te dni, kakor smo že poročali, umrl.

Nobilovi načrti

V Spezziji dovršujejo preuredbo ladje «Citta di Milano», ki bo odpotovala okoli 20. t. m. v Kingsbay. kjer bo služila za bazo Nobilovemu poletu na Severni tečaj. Vodil jo bo fregatni kapitan Giuseppe Romagna Manoja, moštvo bo šlo 150 glav, med temi nekaj vojakov alpinec. «Citta di Milano» je prav za prav namenjena polaganju kablov in so jo izbrali zaradi njene močne zgradbe. Obsegala bo celo vrsto novih skladišč in rezervoarjev za material. ki je namenjen Nobilovemu zrakoplovu, udobna stanovanja za vse udeležence ekspedicije, astronomske in meteorološke opazovalnice ter veliko radijsko oddajo in sprejemno postajo, s katero bo vsak čas v zvezi z zrakoplovom in z Rimom. Na ladji menijo opazovati magnetne pojave v severnih krajih in v zvezi z opazovanjem solčnih peg, ki jih bodo izvrševali na observatoriju v Arcetriju. Istočasno bodo sestavili tudi novo morsko karto Kingsbaye, za kar jim bodo služili najnovejši aparati za merjenje morskih globin.

Srednjeveške vraže v Italiji

Neapoljski listi poročajo o groznem slučaju babjevnosti v vasi Monticello pri Napoliju, ki bi človeka iznenadil celo, ako bi se bil zgodil globoko v srednjem veku. Deklica Annunziata Seognamiglio je silno trpela na protinu in ji noben zdravnik ni mogel pomagati. Zato je nekdo nasvetoval materi, naj pelje hčerko k mrliškem ogledniku Fastiju, ki ima baje čarobne moči v sebi. Fasti je vzel deklico v mrtvašnico, kjer je baš ležal deček Andreotti. Oglednik je odrli malega mrliča in je bolno dete pritiskal na hladno mrtvo trupelce dečka. Obenem je trl z dečkovo mrtvo roko deklico do telesa in mrmral neke ta-

linstvene besede. Slučaj je hotel, da je mala Annunziata pretresena po groznem početju, res ozdravela. Nato je mati njena povsod hvalila na ves glas čarovniške sposobnosti Fastija. O stvari je na ta način izvedela tudi mati dečka Andreottija ter je naznanila Fastiju sodišču zaradi onečaščenja trupla. Neverjetno je, da se je mržnja ljudstva obrnila proti tožiteljici. Kmetje so se energično zavzeli za mrliškega oglednika in očitalo Andreottijevi, da se je drznila dogodek naznaniti sodišču. Zdi se, da kultura v 2000 letih ni baš globoko prodrla v italijansko ljudstvo.

Jukišo Goto,

najboljši japonski letalec, ki se je pripravil za polet preko Tihga oceana, se je te dni smrtno ponesrečil pri poskusnem poletu v Kijuju.

Ameriški filmski režiserji in zgodovina

Ravnatelj moskovskega Hudožestvenega teatra se je vrnil iz Amerike v Rusijo in je imel v Moskvi predavanje, kako pojmujejo ameriški režiserji zgodovino.

Tragične snovi ameriška publika od-

ločno zavrača. Režiserji, ki se ravnavo vedno po okusu javnosti, takisto zamejujejo snovi, ki se ne končujejo srečno. Slučaj je nanesel, da se je neki ameriški filmski režiser lotil snovi, ki obravnava življenje ruskega revolucionarja Pugačeva. Ko je prišel do prizora, ko mora Pugačev po zgodovinskih podatkih v železno kletko na javen trg, da ga razburjeni svet linča, je režiser sklenil, da se mora epilog tragedije izpremeniti. Iz Pugačeva je napravil najprej ljubimca Katarine II., potem pa celo njenega moža. Nič mu ni bilo mar, da pravi zgodovina baš nasprotno. Pomeriški teoriji kinematograf nima opraviti z zgodovinsko resnico. Glavni je, da se na platnu vidi srečen konec, čeprav je morda docela oprečen istemu dogodku.

× Velikanska povodenj na Kitajsko. Reka Hoangho je v pokrajini Santung prodrla nasipa in zalila obširno ozemlje okoli mesta Litsinga. Preko osemdeset velikih vasi je pod vodo in okoli 20.000 ljudi je brez strehe. Kakor poročajo, je utonilo tudi znatno število ljudi, ki jih je nepričakovana povodenj odnesla. Škoda je ogromna in se za sedaj še ne da preccniti.

× Večne afere cesarjevega dvaka. Zubkova je te dni posečil v hotelu sodni eksperiment, da mu zarubi nekaj obleke in drugih predmetov, ki so last soproga Viljeve sestre. Gre za terjatev 3000 mark, ki jo je iztožil proti Zubkovu zastopnik dečka iz bara Casanova, kjer je Zubkov tako neusmiljeno pretepel in obrcal mladega slugo, da ga je občutno poškodoval. Dečkov oče je tožil Zubkova za odškodnino in za bolečine in sodišče je priznalo tožbeni zahtevek.

× Polom berlinske Bergmannove banke. Na zborovanju upnikov Bergmannove banke je izjavil upravitelj konkurzne mase, da znaša najneugodnejša kvota, ki bi jo upniki mogli doseči iz konkurzne mase, 6 odstotkov, v najugodnejšem slučaju pa bi morda doseglo 55%. Po viharini razpravah so se vršile volitve v upniški odbor in je pri tem zmagala lista velikih upnikov proti listi malih. Zborovanje je dovolilo Bergmannu tedensko 25 mark podpore iz konkurzne mase.

× Tom Heeney, avstralski prvak v boksanju, je v New Yorku premagal Jacka Delaneyja. Matchu je prisostvovalo 19.000 gledalcev, dobička je bilo 175.000 dolarjev. Heeney se meni boriti s Tuneyem za svetovno prvenstvo, vendar pravi kritika, da ne kaže dovolj sposobnosti za to.

Lažna princezinja

Te dni so prišli na Ruskem dva možakarja, ki sta se izdajala preprostemu ljudstvu za bivšega carja Nikolaja II. in njegovega prvorojenega sina. Boljševiki so poskrbeli, da jim ne bosta nikoli več v napoto. Istočasno se zdi, da se nagiba h koncu tudi slava neke druge osebnosti, ki je povzročala v zadnjih letih s svojimi pretendentstvi trditvami polno srditih sporov in afer v krogih ruske emigracije. Gre za domnevno hčerko umorjenega ruskega vladarja, veliko kneginjo Anastazijo ali, kakor se imenuje s svojim pravim imenom, Anastazijo Čajkovsko, o kateri so poročali pred kratkim, da se je podala iz Berlina v Ameriko, baje zato, da bi si dala tam od nekaterih sorodnikov bivšega carja in od uglednih oseb, ki so pripadale ruskemu dvoru, potrditi avtentičnost svojega carskega izvora.

Dne 27. februarja 1920 so potegnili iz nekega prekopa v berlinski okolici mlado žensko, ki je hotela izvršiti samomor, in so jo prepeljali vso bolno in s sledovi starih ran v neki sanatorij. Poleg tega so ugotovili na njej izredno slabo razvit spomin, govorila je nerazumljiv jezik, pomešan z angleškimi in nemškimi izrazi. Bilo je očitno, da gre za bitje z omračenim umom. Morda je pomagalo to najbolj, da se je začela okoli nje širiti senzičionalna legenda, o čije resničnosti so po osmih letih mnenja še vedno razdeljena. Ta legenda, ki je nastala deloma po izjavah skrivnostne ženske, deloma po tem, kar so ji drugi dodali, pravi sledeče:

Ko so čeki v hiši Ipatjeva v Jekaterinburgu postrelili carsko rodbino, je bila med žrtvami tudi velika kneginja Anastazija. Ko so prenašali trupla v bližnji gozd, da bi jih sežgali, je opazil eden izmed rdečih gardistov, po imenu Čajkovski, da je kneginja od krogel in bajonetov sicer težko ranjena, toda še živa. Posrečilo se mu je, da jo je spravil neopazeno v oddaljeno vas. Ko je ozdravela, sta oba pobegnili v Rumunijo, kjer sta se poročila. Imela sta tudi otroka, sina, o katerem pravijo, da je še živ, dočim se je mož izgubil.

Takoj, ko se je raznesla iz Berlina ta zgodba, se je polastila ruske emigracije razumljiva razburjenost. Bližnji in daljnjeji sorodniki carske rodbine so obiskovali bolnico in jo spoznali kot carjevo hči, med njimi veliki knez Andrej Vladimirovič, velika kneginja Ksenija Mihajlovna, ki je poročena z ameriškim petrolejskim mogotcem Leedsom, in tudi sin carjevega telesnega zdravnika dr. Rotkina, ki so ga rdeči ustrelili obenem z vladarjevo rodbino v Jekaterinburgu. Nasproti tem mnenjem pa so se oglašili drugi sorodniki, kakor n. pr. veliki kneginja Olga Aleksandrovna, med drugimi bivši prestolonaslednik vzgojitelj, Švica Gillard, da gre za običajno noro žensko ali pa za slepako. Tako si stojita dva tabora nasproti, ki se skušata prepričati z vsemi mogočimi dokazi, odgovori in ugovori. Pristaši naziranja, da gre za avtentično princezino, pravijo na vsa dokazovanja o zunanjih razlikah med carjevo hčerko in Čajkovsko, da se je morala ta po tolikšnih letih in trpljenjih gotovo v marsičem spremeniti in njena bolezen je čisto lahko povzročila, da je pozna-

bila na jezike, ki jih je govorila v mladih letih. Tudi sovjetska vlada se je nekaj kratki oglasila, in sicer v tem smislu, da je avtentičnost domnevane princezinje odločno zankavala. To je bilo končno razumljivo, kajti emigranti, ki so legendi verjeli, so priznavali dami tudi pravico do prestolonasledstva.

Prav zadnje dni pa je dobila vsa zadeva za svojo legendarnost nevaren obrat. Oglašil se je bivši petrogradski državni pravdnik Savič, ki se je že dolgo časa na poziv pristašev domnevane kneginje in s pomočjo berlinske policije bavil s preiskovanjem tega zamočenega slučaja. Savič je prišel do zaključka, da sloni afeta deloma na lahkovernosti, deloma na gluposti. Goljufigo bi vodili dobičkarji nagibi damine okolice, ki špekulira na posestva carske družine v inozemstvu. Dognano je, da se je rodila Čajkovski misel o njeni istovetnosti s carjevo hčerko v neki blaznici, v kateri je bila pred tistim samomorilnim poskusom l. 1920. Neka bolničarka je brala v nemški ilustrirani reviji fantastično zgodbo, da je ostala velika kneginja Anastazija ob umoru carske družine živa in je odkrila »podobnost« med to in Čajkovsko. Ta misel se je Čajkovski s sugestivno močjo zarila v možgane in jo je začela trositi med ljudi, ko so jo izpustili iz blaznice. Še važnejša je zadeva z njenimi ranami. Savič je ugotovil, da so Čajkovsko nekoč operirali zaradi jetike in od te operacije so ji ostale na prsih brazgotine, ne pa od strelcev in bajonetov. Carjevi otroci niso bili nikoli jetični in že to daje misliti o resničnosti njenega pripovedovanja. Čajkovska ima poleg tega dva izbita zoba, o katerih trdi, da jih je izgubila za časa eksekucije zaradi udarca s kopitom puške. Toda Savič je izsledil v Berlinu nekega zobozdravnika, ki je spoznal v njej svojo nekdanjo pacientko. Pravi, da ji je oba zoba sam izdrl, njeno zobovje je bilo sploh tako slabo popravljeno že v mladosti, da se ne bi moglo to kakšni princezinji nikoli zgoditi. In drugi dokazi se množe, ki pojasnjujejo vedno bolj, da ni Čajkovska niti Rusinja, temveč da mora biti kakšna neizobražena in nora kmetica s Poljskega.

«Vsak zdravnik, ki me je preiskal, je našel drugačno bolezen.»
«Pa se niso mogli o ničemer zediniti?»
«O pač, vsi so zahtevali po 250 Din honorarja.»
(«Vikings».)

Gospodarstvo

Deficit naše trgovinske bilance za l. 1927

Deficit naše trgovinske bilance za preteklo leto znaša 886 milijonov Din. dočim je bila naša sušnja trgovina l. 1926. aktivna za 186 milijonov Din.

Generalna direkcija carin je objavila statistiko našega uvoza za mesec december tako, da nam je mogoče pregledati razvoj naše zunanje trgovine v preteklem letu. (Po našem izvozu za l. 1927. so bili še objavljeni.) V decembru smo uvozili 133.523 ton v vrednosti 637.433.668 Din. Napram povprečnemu uvozu v 4. četrtlet. 1926. (105.920 v vrednosti 654.1 milijona Din) je naš ton v vrednosti 133.523 ton ali 26 %, po vrednosti pa je bil za 16.7 milijona Din ali 2.6 % manjši.

Največ smo v decembru uvozili bombažnih tkanin (za 62.4 milijona Din), bombažnega predliva (54.2), strojev in aparatov (32.4), raznih predmetov od železa (28.6), trane, železnega materiala in železnih konstrukcij (28), strove kave (20.5), volnenih tkanin (17.8), premoza (15.7), elektro tehničnih strojev in predmetov (15.3), sirovih kož (11.1), ržja (10), železne pločevine (10.7), strovega bombaža (10.2), nepredelane železa in polfabrikatov (9.7), volnene predliva (9.5), prevoznih sredstev (7.6), petroleja (6.7), tiskarskega papirja (7.3), sirove nafte (6.9), železnih cevi (5.6) in vreč (5).

Ker je naš izvoz v decembru znašal le 528.7 milijona Din, je bila naša trgovinska bilanca tudi v decembru pasivna, in sicer za 108.7 milijona Din.

Naša trgovinska bilanca za leto 1927.

Nastopna tabela nam kaže razvoj naše zunanje trgovine v posameznih mesecih preteklega leta (v milijonih Din).

1927.	Izvoz	uvoz	def. ali suf.
januar	439.8	546.3	- 62.5
februar	459.4	521.2	- 65.8
marec	608.3	597.2	+ 11.2
april	467.9	597.5	- 129.6
maj	519.3	577.6	- 58.3
juni	471.0	585.9	- 64.9
julij	485.0	537.6	- 52.5
avgust	529.6	629.6	- 100.0
september	582.9	695.2	- 112.3
oktober	645.7	723.2	- 77.5
november	622.4	687.7	- 65.3
december	528.7	637.4	- 108.7
	6400.2	7286.3	- 886.2

Kakor je iz gornje tabele razvidno, se je naš izvoz v običajni izvojni sezoni koncem preteklega leta le malo dvignil, kar je pripisati slabi letini žitaric. Nasprotno pa se je uvoz, ki v prvem polletju ni v nobenem mesecu dosegel vsote 600 milijonov Din, v drugem polletju znatno dvignil in dosegel v oktobru vsoto 723 milijonov Din. V zvezi s tem se je tudi deficit trgovinske bilance v drugi polovici preteklega leta znatno dvignil.

Iz naslednje tabele je razvidno, kako se je razvijala naša trgovinska bilanca v zadnjih štirih letih (v milijonih Din).

	Izvoz	uvoz	def. ali suf.
1924.	9.539	8.222	+ 1.317
1925.	8.904	8.753	+ 252
1926.	6.400	7.286	- 186
1927.	6.400	7.286	- 886

V preteklem letu je bila naša trgovinska bilanca pasivna za 886.137.764 Din, dočim je bila v l. 1926. aktivna za 186 milijonov Din. v l. 1925. za 252 milijonov Din in v l. 1924. celo za 1317 milijonov Din. Napram l. 1926. je izvoz uvoza za 1415 milijonov Din ali za 18 %, uvoz pa za 345.5 milijona Din ali 4.5 %. Zlasti je veliko nazadovanje vrednosti našega izvoza napram letu 1924. in 1925. Napram letu 1924. znaša to nazadovanje preko 3 milijarde Din, dočim je naš uvoz napram l. 1924. nazadoval komaj za 1 milijardo Din.

Nazadovanje izvoza v preteklem letu je pripisati predvsem slabi letini, dočim je nazadovanje vrednosti izvoza napram letu 1924. in 1925. pripisati v glavnem mednarodnemu nazadovanju cen agrarnih proizvodov in deloma okrevitvi dinarja (do sredine l. 1925.). Zanimivo je, da se je količina izvoženega blaga, navzile nazadovanju vrednosti, dvignila od 3.9 milijona ton na 4.4 milijona ton v l. 1925. in 4.9 milijona ton v l. 1926. in je šele v preteklem letu zopet nazadovala na 4.3 milijona Din.

Narodna banka in obrestna mera

V svojem letnem poročilu se Narodna banka med drugim tudi obširneje peča za praznjanjem obrestne mere v naši državi. Kakor znano, se je meseca februarja preteklega leta vršila konferenca predstavnikov naših bank in Narodne banke, na kateri se je razpravljalo o vzrokih velike razlike med višino kreditne in debetne obrestne mere v naši državi. Predstavniki bank so pri tej priliki ugotovili, da visoka napetost izvira iz pretrane višine javnih dajatev, državnih in samoupravnih, ki absorbirajo največji del dobička. Poleg tega vpliva po mnenju naših bančnih krogov na visino napetosti tudi visoki rezijski stroški, ki se ne dajo več znižati, in poslovni riziko zaradi neugodnega stanja našega gospodarstva.

Upravni odbor Narodne banke je s svojo strani pretresal od zastopnikov bank navodene razloge ter je ugotovil, da v resoluciji denarnih zavodov niso bili navedeni vsi vzroki za visoko obrestno mero, da je obrestna mera od časa ankete do danes precej nazadovala, čeprav so vzroki, katere so navedli zastopniki bank, ostali isti in da ti vzroki ne veljajo v isti meri za velike in male denarne zavode. Upravni odbor Narodne banke priznava, da visoke javne dajatve vplivajo na višino obrestne mere, vendar ne upravičujejo visokih razlik v višini obrestne mere v posameznih pokrajinah naše države. Dalje je upravni odbor mnenja, da bi se stroški za rezijsko zmanjšali, zlasti potem znižanja stroškov za upravo, zlasti potem znižanja nagrad upravnim organom, ki so pri mnogih bankah izredno visoke. Poleg tega smatra upravni odbor, da se riziko bančnega poslovanja ne more smatrati kot vzrok visoke obrestne mere, ker leži riziko v prirodi vsakega trgovskega poslovanja. Prav tako ne priznava kot vzrok

za pretirano višino obrestne mere počasno in težko poslovanje našega sodstva.

Posebni vzroki, katerih denarni zavodi v svoji resoluciji niso navedli, so po mnenju upravnega odbora naslednji: Prvi vzrok je dejstvo, da se naši denarni zavodi pečajo z najrazličnejšimi posli, ki ne morejo biti v zvezi s poslovanjem denarnih zavodov. Zato je riziko poslovanja prevelik in so denarni zavodi primorani zaradi izgub zahtevati od svojih komitentov višjo obrestno mero. Drugi je vzrok nepotrebna in vseskozi neracionalna množičnost malih denarnih zavodov v naši državi. Ta množičnost podražuje skupno rezijsko organizacijo kreditnega poslovanja. Ti mali denarni zavodi imajo običajno malo lastnih sredstev ter se morajo zaradi tega zadolževati pri velikih denarnih zavodih, katerim morajo za izposojeni denar plačevati visoke obresti in nuditi vlagateljem višjo obrestno mero, kakor denarni zavodi. To dejstvo je v nekaterih pokrajinah naše države onemogočilo sporazumno znižanje obrestne mere za hranilne vloge. Sporazumno normiranje obrestne mere na vloge, ki je bilo izvedeno v ostalih pokrajinah, bi se moralo razširiti na vso državo. Četrty vzrok visoke obrestne mere je težnja mnogih zavodov za pretirano visokim dobičkom. Če se upoštevajo vse te za določanje raznih fondov za prekomerno amortizacijo in za kritje izgub iz prejšnjih let, tujaj ne znaša čisti dobiček naših denarnih zavodov samo 9-12 % vplačane glavnice, temveč 2 do 3 krat toliko. Denarni zavodi danes dejansko zahtevajo nižje obrestne mere za kredite, to pa pretvečen zaradi tega, ker so sami znižali obrestno mero na vloge; napetost med kreditno in debetno obrestno mero pa je ostala nespremenjena. Na podlagi tega ugotovitev bo Narodna banka skušala, če se pri finančnem ministru, da se odredbe o novega zakona o neupredelanih davkih, ki se nanašajo na obdavčenje denarnih zavodov, vzamemo ponovno v izmotiranje in proučijo sporazumno s predstavniki bank. Na ta način bo Narodna banka, kakor dejatelj telesa, imela med denarnimi zavodi in bo v tem smislu povečala minimum vplačane glavnice za zavode, ki hočejo uživati kredit pri Narodni banki. Podvzela bo potrebne korake, da se po vzgledu že obstoječih sporazumov v Hrvatski, Sloveniji in Bosni sklenejo tudi v ostalih pokrajinah sporazumi denarnih zavodov glede višine obrestne mere na vloge in da se na ta način onemogoči nesolidna konkurenca med posameznimi denarnimi zavodi. Skušala bo tudi, da se poveča promet s pravimi poslovnimi menicami in da se tako ustvari možnost za večje, neposredne kredite pri Narodni banki. Končno bo Narodna banka nadaljevala svojo akcijo proti denarnim zavodom, ki zahtevajo neupravičeno visoko obrestno mero.

Stališče Narodne banke glede obrestne mere se nanaša predvsem na razmere v južnejših pokrajinah naše države. Vendar pa je tudi Slovenija v veliki meri zainteresirana na tem, da se izredno visoka obrestna mera v teh pokrajinah zniža, kajti le tedaj bo mogoče nadaljnje znižanje obrestne mere v Sloveniji. V zadnjem času se opaža na našem denarnem trgu izrazito nazadujoča tendenca v višini obrestne mere. Kakor znano, so se koncem preteklega leta človekne vloge pri Poštni hranilnici znatno dvignile in tudi v januarju niso nazadovali. Splošna likvidnost na denarnem trgu je tudi povzročila, da so tečajni državni papirji (Vojne škode, investicijskega posojila in agrarnih obveznic) dosegli rekordne tečaje, s čimer se je občutno zmanjšalo obrestovanje kapitala, ki se nalaga v teh papirjih. Po teh znakih sodeči, je pričakovati, da se bodo razmere na našem denarnem in kapitalnem trgu v tekočem letu pod pritiskom nastopajoče likvidnosti dalje konsolidirale.

Občni zbor Narodne banke

Včeraj dopoldne se je vršil v Beogradu 8. redni občni zbor delničarjev Narodne banke, katerega se je udeležilo 425 delničarjev. Zboru je predsedoval pred par dnevi imenovan guverner gosp. Ljuba Srečko-vič.

Prvi je govoril gosp. Arsa Stamenković, ki je ostro kritiziral delo Narodne banke, zlasti glede njene kreditne politike. G. Stamenković je zahteval, da Narodna banka omogoči kredite tudi širokim masam naroda, to je kmetovalcem. Kritiziral je tudi poročilo Narodne banke, ki je zlasti pomajkljivo glede predvidene stabilizacije dinarja. Za njim je povzel besedo gosp. Pavle Grebenc, ki je predvsem kritiziral slabo organizacijo bančnega poslovanja, kar dokazuje nedavna tatvina 1 milijona Din iz blagajne in način kreditne politike, ki povzroča letno znatne izgube zaradi neizterljivosti danih kreditov. Ker vodi Narodna banka osebno famijarno politiko, mora letno odpisovati 6-7 milijonov Din. Dalje je gosp. Grebenc kritiziral dejstvo, da Narodna banka nekaterim podjetjem daje izredno visoke kredite.

Urednik «Nove Evrope» gosp. Milan Curčin je v svojem govoru podrgel kreditno politiko Narodne banke ostri kritiki. Ugotovil je, da odpade polovica danih kreditov na Beograd, ostala polovica pa na vso ostalo državo. Tak način postopanja, ki dela hudo kri in ustvarja prečasnno fronto, se mora v interesu naroda in Narodne banke spremeniti.

Nato je generalni ravatelj gosp. Nedeljković na stavljenja vprašanja dal nekatera pojasnila. Izjavil je, da Narodna banka izvaja faktično stabilizacijo dinarja, o zakonski stabilizaciji pa bo vsekakor govoril finančni minister v Narodni skupščini. V zvezi z izmenjenimi kritikami je izjavil, da se delo Narodne banke cenil v inozemstvu kot delo ene enajboljših emisijjskih bank. Glede zahteve po razširjenju je mnenja, da mora biti Narodna banka predvsem banka bank.

Nato so se vršile volitve novih članov upravnega odbora. Izvoljeni so bili gg.: Gjorgije Vajfert, Todor Milatović, Luka Čelović, Velimir Karlić, Milan Jovanović in Vladimir Matijević. V nadzorstveni svet pa so bili nanovo izvoljeni gg.: Radoslav Jovanović, Tomislav Petronijević in Milan Tomić. Izvzemši gosp. Tomića so bili vsi ostali ponovno izvoljeni.

Projekt elektrarne na Kokri. Pretekli teden se je vršil pod vodstvom okrajnega glavarja dr. Zborca komisijonalni ogled o projektu vodne električne centrale v Kokri.

ski dolini, ki ga je napravil zagrebški inženjer Jenko. Projektant namerava svoj načrt, ki predstavlja interesantno vodno centralo z napeljavo vodne sile skoz hrib, znatno povečati in zvišati kapaciteto. Vprašanje je, ali se bo na to v resnici tudi izvedel.

Ljubljanska kreditna banka. Upravni svet banke je v svoji seji dne 5. t. m. odobril bilanco centralne iz 15 podružnic zavoda za l. 1927 in je ugotovil, da izkazuje bančno poslovanje tudi v 27. poslovnem letu splošno napredovanje in da je ugoden tudi končni uspeh, upštejeve vladajoče gospodarske razmere in črke zveze banke s skoraj vsemi sloji naše prebivalstva. Skajni promet se je v l. 1927. napram l. 1926. dvignil za okrog 10 milijard na 40 mil. Din, torej za tretjino. Skupna vsota aktiv znaša 585 milijonov dinarjev (lani 488 milijonov dinarjev), od česar odpade 387 milijonov dinarjev (lani 317 milijonov dinarjev) na dožnike. Med pasivami dokazuje dvig vlog na knjižice in na vezanih računih za 41 milijonov dinarjev na 268 milijonov dinarjev (lani 227 milijonov dinarjev) in postavka cupnikov v znesku 243 milijonov dinarjev (lani 181 milijonov dinarjev) neomajano zaupanje v naš najstarejši domači bančni zavod. Vpliv gospodarske krize se zrcali v nekoliko zmanjšanjem dobička per 5.212.634 Din (lani 6.282.000 Din), zaradi česar bo predlagal upravni svet banke običnemu zboru delničarjev, ki se bo vršil 14. aprila 1928, poleg običajnih dotalij izplačilo dividende v višini 9 Din na delnico (lani 12 Din). Uprava banke izraža mnenje, da je vrhunec gospodarske krize v naši državi prekoracen in se že opazi, četudi zaenkrat le v skromni meri, zboljšanje razmer.

Stanje Narodne banke 22. februarja. (Vse v milijonih Din; v oklepajih razlike napram stanju od 15. februarja.) Aktivna: kovinska podlaga 410.5 (- 9.2), saldo raznih računov (tečajne difference) 799.6 (- 64.8), posojila na menice 1312.7 (- 35), lombard 271.7 (- 2.5), pasiva: otek bankovec 5339.7 (- 62), državne terjatve 446 (+ 134.4), žirovne terjatve 635.1 (- 172.9), terjatve po raznih računih 288.7 (+ 20.7). Ostale postavke so ostale nespremenjene.

Predlog za 50odstotno zvišanje carine na prašiče v Češkoslovaški. V zvezi s carinskimi konfliktom med Češkoslovaško in Poljsko zaradi valorizacije poljskih carin, so češkoslovaški agrarji ponovno postavili predlog za zvišanje češkoslovaške carine na prašiče za 50 %. Iz krogov uvoznikov in konsumentov se je proti temu pojavil precejšen odpor, vendar pa se zatrjuje, da se bo povišanje carine v kratkem izvedlo, če bo ostala ponovna pogajanja s Poljsko brezuspešna. Uvoz prašičev iz Poljske v Češkoslovaško je v zadnjih mesecih silno narastel. V decembru je od skupnega uvoza v višini 97.000 komadov (v novembru 76.000 komadov) padlo na Poljsko 61.000 komadov (43.000), na Rumunijo 14.000 (12.000), na Jugoslavijo 12.000 (11.000) in na Madžarsko 9000 (10 tisoč) komadov. Povišanje carine na prašiče bi težko prizadelo tudi naš izvoz, vendar pa ni izključeno, da bo Češkoslovaška povečala le carino na lahke prašiče, kajti iz Poljske se z malimi izjemami uvažajo le lahki prašiči (60-120 kg), točim prevladujejo v našem izvozu v Češkoslovaško težki prašiči (nad 120 kg).

Borze

5. marca.

Na ljubljanski borzi je bil danes devizni promet srednji. Tečajni deviz so ostali v glavnem nespremenjeni, edino deviza na Trst je popustila na 800.45. Privatna ponudba je krila potrebo v devizi na Trst in deloma v devizi na Berlin, v ostalih devizah pa je morala Narodna banka kriti povpraševanje. Največji je bil promet v devizah na Curih in Prago.

Na zagrebškem efektm tržišču se je vojna škoda okrepila za 3-4 točke. Pri srednjem prometu se je trgovaletna promptna po 447, kasa po 446 - 447 in za april po 453. V ostalih državnih papirjih ni bilo prometa. Investicijsko notira 90 - 91.5, agrarne po 57 - 58.5. V bančnih papirjih je bil promet nekoliko živahniji pri v glavnem nespremenjenih tečajih. Med industrijskimi vrednotami so bili zaključki v Vevtah po 140, v Slavoniji po 14, v Danici po 142 in v Tivornici vagonov po 55. Trboveljska notira nekoliko nižje (510 - 525).

Devize in valute.

Ljubljana. Amsterdam 0 - 22.89, Berlin 13.5725 - 13.6025 (13.5875), Bruselj 0 - 7.929. Budimpešta 0 - 9.9855, Curih 1093.5 - 1096.5 (1095), Dunaj 7.9085 - 8.0285 (8.0185), London 277.13 - 277.38 (277.53), Newyork 0 - 56.87, Pariz 0 - 22.82, Praga 168.2 do 169 (168.6), Trst 299.45 - 301.45 (300.45). Zagreb. Amsterdam 22.86 - 22.92, Dunaj 7.9085 - 8.0285, Berlin 13.5705 - 13.6005, Budimpešta 9.9235 - 9.9535, Milan 299.55 do 301.55, London 277.13 - 277.93, Newyork 56.77 - 56.97, Praga 168.2 - 169, Curih 1093.5 - 1096.5.

Trst. Beograd 33.175 - 33.475, Dunaj 264 do 270, Praga 56.02 - 56.32, Pariz 74.81 do 74.61, London 92.29 - 92.49, Newyork 18.89 do 18.95, Curih 363.75 - 365.75, dinarji 33.15 do 33.65.

Dunaj. Beograd 12.405 - 12.505, Berlin 169.32 - 169.82, London 34.585 - 34.685, Milan 37.415 - 37.515, Newyork 708.75 do 711.25, Pariz 27.8775 - 27.9775, Praga 21.0125 - 21.08125, Curih 136.41 - 136.91, dinarji 12.38 - 12.44.

Curih. Beograd 9.135, Berlin 124.10, Newyork 519.525, London 25.3425, Pariz 20.435, Milan 27.43, Praga 15.395, Budimpešta 90.85, Bukarešta 3.19, Sofija 3.755, Varšava 58.20, Dunaj 73.20.

Deviza Beograd na ostalih borzih: v Pragi 59.085, v Berlinu 7.353.

Effekti.

Ljubljana. Celjska 164 - 0, Ljubljanska kreditna 135 - 0, Prašedion 880 - 0, Kredita 155 - 0, Vevče 135 - 0, Stavbna 56 - 0, Sešir 125 - 0, Ruše 265 - 280.

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 447 - 449, kasa 447 - 449, za marec 448 do 450, za april 453 - 454, za december 475 do 480, investicijsko 90 - 91.5, agrarne 57 do 58.5, bančne: Hipo 56 - 0, Poljo 18 - 18.5, Kredita 90 - 94, Prašedion 880 - 885, Ljubljanska kreditna 135 - 0, Srpska 142.25 do 143, Narodna banka 6300 - 6500, Ze-

maljska Sarajevo 140 - 142; Industrijske: Gutmann 225 - 240, Slavenska 1125 - 118, Slavonija 135 - 14, Narodna škumska 16 - 0, Danica 140 - 142, Drava 820 - 0, Vevče 140 - 145, Dubrovačka 420 - 450, Tivornica vagonov 54 - 55, Sečerana Osijek 525 - 540, Mlinška 18 - 0, Trbovlje 510 - 525, Našice Union 1770 - 1830.

Beograd. Vojna škoda 446 - 446.5, za marec 449 - 450, za april 454 - 455, investicijsko 91.5 - 91.75, agrarne 57.5 - 58.25.

Blagovna tržišča

Poležaj na hmeljskih tržiščih. Na žateškem hmeljskem tržišču je bila pretekli teden tendenca precej mirna. Promet je znašal okrog 300 - 400 stotov. Kupovalo se je večinoma na inozemski račun. Cene so za malenkost popustile in so znašale za prvovrstni žateški hmelj 1950 - 2050 Kt za 50 kg (65.75 - 69.10 Din za kg), za srednji pa 1750 - 1850 Kt (59 - 62.40 Din za kg). Tranzitnega hmelja je bilo prodano okrog 100 stotov po 350 - 1100 Kt za 50 kg (11.20 do 37.50 Din za kg). Na nürnbemskem hmeljskem tržišču je pretekli teden znašal dovoz 40 bal, prodanih pa je bilo 100 bal. Povpraševanje je bilo le za hallertauski in württemberski hmelj srednje kakovosti pri popuščajočih cenah in malni tendenci. Za 50 kg notirajo: hallertauski prvovrstni zapeteni hmelj 240-280 mark, srednji 120 do 180 mark, württemberski 70-230 mark. V tranzitnem prometu je bilo prilično povpraševanje za zeleni jugoslovanski hmelj po nespremenjenih cenah. Tranzitni hmelj notira 50 - 150 mark za 50 kg (13.60 - 40.80 Din za kg).

Maribor, 5. marca.

Prvi dan pomladanskega porotnega zasedanja sta izpolnili dve razpravi: detomor in uboj. Pri vseh razlikah imata oba primera dokaj sličnosti. V obeh dramah igra glavno vlogo mlada primitivna človeka naših vasi, izhodišče pa je zabava ter elementarno hotenje po uživanju.

Detomor

Dokla Ana Osvaldova je stara komaj 19 let in doma iz Lehna. Predlamskim se je pri St. Janžu na Pohorju spoznala z nekim fantom. Na prvi pogled so je zaljubila, in kakor pravi obtožnica, mu je tudi prvi dan dala vse, kar lahko ženska moškemu nakloni. Lani v noči 23. julija pa je dekle, ki je služilo pri neki kmetici v Orlic, začutilo, da je napočila ura poroda. Zjutraj in predpoldne je še dekla opravljala kuhinjske posle, popoldne pa je tavalja krog hiše in ko so jo prijeli hudi krči, se je skrila na njivi med koruzo, kjer je porodila. Obtožnica očita mladi nesrečni materi, da je novorojeno dete vrgla ob tla, da se potem zanj ni več brigala ter - ko si je mako opomogla - odšla domov. Bilo pa ji je silno slabo, kar je opazila tudi gospodinja ter jo vpraševala, kaj ji je. Dekla je odgovarjala, da ji je slabo, kakor ji je bilo že večkrat. Drugi dan so pa med koruzo našli mrtvega novorojenčka. Orožništvo je uvelod preiskavo, Ana je detomor priznala, zdravnik pa so ugotovili, da je bilo dete rojeno živo ter da je umrlo vled udarca ob tla.

Detomorka Ana Osvald je bila obsojena na tri leta težke ječe. Ko jo je predsednik vprašal, ali sprejme kazen, je začela jokati ter je med jokom odkimala. V treh dneh si bo sedaj premislila glede pritožbe.

Uboj

Med fanti, ki so lani v nedeljo 20. novembra po radgostnih gostinjah veselo okušali novo vino, je bil tudi 25-letni Lovrenc Trstenjak, doma iz Mihalovcev pri Ptutu, zaposlen kot hišnik v Gornji Radgoni. V prvi gostilni je bil do 8. zvečer, kjer je popil 3 četrtinke in tudi plesal. Ko se je podal na pot v drugo gostilno, ni bil videti pijan; drugi fantje, katerim se je hotel pridružiti, so pa njegovo tovarišijo zavrnili, češ: Pustimo ga, ker je pijan! To je Lovrenca hudo vzevalo ter je ves srdit stopil v Mislijevo gostilno, kjer so bili tudi oni fantje, ki so ga užalili. Pristopil je k mizi, kjer je sedela neka dekla v družbi tesarskega pomočnika Stumbergerja. Trstenjak je brez vsakega povoda zaklical: »Stumberger, idi takoj ven! In ko je ta dejal, da ne gre, je Lovrenc že segel grozeče v žep. V koto je pa sam sedel Ivan Dajčman, ki je vse to poslušal in opazoval ter končno skočil proti Trstenjaku in ga parkrat udaril. Gostilničarka je s pomočjo drugih gostov izrila oba ven. Dajčman se je kmalu vrnil v pivnico na svoje staro mesto pri vratih, za njim pa je prišel tudi Trstenjak, kakor da bi hotel vzeti svojo suknjo in oditi. Vsi so mislili, da se je njegova žena polegla in nihče ni pazil nard, ko je šel proti vratom. Trstenjak je z levico odprl vrata, z desnico pa je zamažnil proti Dajčmanu in zbežal. Tudi Dajčman se je dvignil, prišel pa je komaj do kostanja pred hišo, kjer se je mrtve zgrudil s precezanim vratom. Usodni sunek z nožem se je dogodil tako naglo in nepričakovano, da drugi gostje niso niti vedeli, kaj se je zgodilo, ko je Dajčman za Trstenjakom skočil pokonci in stekel ven. Dajčman je bil za eno leto mlajši od Trstenjaka. Obtoženec pravi, da je bil srdit na Dajčmana, ker ga je ta brez povoda udaril in da ga je hotel zadeti z nožem samo »malo« v ramo ali pa v roko, da bi si za drugi zapomnil. Lovrenc Trstenjak je bil radi uboja obsojen na pet let težke ječe.

Celje, 5. marca.

Uboj iz tajnstvenih vzrokov

Danes se je pričelo zasedanje celjske porote. Senatu je predsedoval višji deželni sodni svetnik dr. Bračič, votanta sta bila višji deželni sodni svetnik dr. Stepančič in okrajni sodnik Frelih. Javno obtožbo je zastopal državni pravnik dr. Rus. Obdolženca je zagovarjal dr. Kalan. V nedeljo, dne 15. januarja t. l. sta bila brata Avgust in Franc Klavžar v Zdoie k maši in po opravih. V družbi žene in tasta Jakoba Omerze je Avgust Klavžar opravil najprej neki posel pri tamkašnjih posojilnici, nato pa so sedeli vsi sorodniki v najlepši sloji v gostilni Ivana Černoga ter izpili skupaj 4 ali 5 litrov vina. Brata Klavžarja sta odšla nato še v Presnikovo trgovino ter se tam zamudila okrog pol ure. Ko sta se napolnila že proti domu, se je spomnil Avgust Klavžar, da je pozabil v gostilni Černoga nekatere potrebščine, ki jih je bil nakupil. Zaradi tega sta se vrnila. Tu pa sta izvedela, da je zavoj odnesla Avgustova žena Ivana Klavžarjeva.

Kakor hitro sta stopila brata Klavžarja drugič iz Černogove trgovine na cesto, so trije neznanzi v temi takoj napadli. Ko se jima je posrečilo odtrdat uteči, sta bila v drugi napadena pri Šobovi mesnici. Tudi tu sta se napadalcem izvila ter padla tretjič v njihove roke pri Šobovem kozolcu. Franc Klavžar je dobil na tem mestu udarec po glavi. Zgrudil se je, na to pa se je naglo pobral in zbežal. Kaj se je s bratom zgodilo, ni vedel; prepričan pa je bil, da se mu je ravno tako posrečilo pobežniti. Se-le

Ljubljanska blagovna borza (5. t. m.)

Les: Tendence živahnije. Zaključeni so bili 3 vagoni, in sicer 1 vagon bukovih plohov, ostrorobih, očeljenih, 70 % I, 30 % II, loo vagon meja po 750, 1 vagon bukovoga oglja, vilanega, loo vagon naklad, postaja, po 75 za 100 kg in 1 vagon desk, 24 mm, smreka, jelka, I, II, III, loo vagon po 470. Deželni pridelki: Tendence za žito mirnejše. Zaključeni je 1 vagon pšenice. Cene so ostale nespremenjene. Nudi se pšenica (78-79 kg 2 %, slov. postaja, navadna tarifa, plač. 80 dni): baška, promptna po 387.5 - 390, slavonska, promptna po 382.5 do 385; turščica (slov. postaja, navadna tarifa, plač. 80 dni): baška, promptna po 292.5 - 295, za marec po 297.5 - 300, za april po 302.5 - 305, za maj po 307.5 - 310, činkvanti, promptni po 305 - 312.5; moka: »Og«, loo Ljubljana, plač. po prejemu po 530 - 535.

Novosadska blagovna borza (5. t. m.)

Tendence nespremenjena. Pšenica: baška, 77-78 kg, 335 - 340; sremška 77-78 kg 335 - 340, gornjebanatska, 78-79 kg 330 do 335; promet 1 vagon. Rž: baška, 72 kg 310 do 313. Oves: baški, banaški in slavonski 250 - 260. Ječmen: baški, 66 kg 295 do 305; makedonski 240 - 245; promet

Socijalna politika

Uslužbeni davek

Delavci so dosedaj plačevali 3,3% davek na ročno delo, privatni nameščenci pa davek po čl. 79. finančnega zakona za 1927/28. Od 1. aprila dalje bodo pa delavci in nameščenci plačevali davek po novem zakonu o neposrednih davkih, ki je stopil v veljavo 8. februarja 1928.

O davku na ročno delo je bilo izrečeno mnogo kritike. Delavstvo je upravičeno smatralo davek kot krivičen, ker je obremenjeval najnižje prejemke enako kot najvišje. Poleg tega se je davek na ročno delo pobiral rikorozno samo v prečasnih krajih, dočim je bil dohodek tega davka v Srbiji minimalen. Naravnost krut je bil davek za privatne nameščence, ki so v mnogih slučajih morali delati en mesec v letu samo za davkarjo. Davčna progresija je tudi pri privatnih nameščencih favorizirala predvsem one z najvišimi dohodki.

Novi uslužbeni davek je ugodnejši od davka, ki so ga dosedaj plačevali nameščenci in delavci, če tudi le v pogledu eksistenčnega minimuma še vedno nazadnjaški. V Nemčiji in Franciji je predpisan samcu eksistenčni minimum 16.000 Din, v Avstriji 11.000 Din, na Češkoslovaškem 10.000 Din letnih dohodkov, dočim določa naš zakon za samca eksistenčni minimum le 4.800 Din. Kot v drugih državah prizna

tudi naš zakon davčne olajšave za družinske očete, katerim se zvišuje eksistenčni minimum za vsakega neposkrbljenega otroka za 1200 Din letno.

Uslužbenemu davku so zavezane predvsem plače, vsake vrste doklade na plače, honorarji, nagrade, remunracije, gratifikacije, tantjeme, seime in dežurne dnevnice, izpitne takse, penzije, podpore. Dohodki dnevnice in potnih stroškov, ki so potrošeni v službenem času, niso obdavčeni. Prav tako so oproščeni davka dohodki poljedelskih delavcev in delavcev, ki so zaposleni pri gradnji kmetijskih hiš v vaseh in dohodki ne-kvalificiranih delavcev, ki so bili v izvanrednih slučajih na hitro roko poklicani na delo.

Ako dohodek ne presega 4000 Din mesečno se pri odmeri uslužbenega davka odšteje 400 Din mesečno in za vsakega neposkrbljenega otroka po 100 Din mesečno. Ako pa znaša dohodek preko 4000 Din mesečnih dohodkov se odšteje pri odmeri davka le 200 Din, in za otroke po 50 Din mesečno. Pri mesečnih dohodkih preko 6000 Din niso dovoljeni odbitki.

Po nazorni tabeli bi znašal uslužbeni davek za primeroma navedene mesečne prejemke v naslednji višini:

Mesečni dohodek Din	Plača mesečno davka					Dosedaj je mesečno plačeval davka	
	samec	davčni zavezanec z				priv. namešt.	delavec
		1 otrokom	2 otrokoma	3 otroci	4 otroci		
						Din	Din
550	4	4	—	—	—	28 17	18 15
700	6	4	4	—	—	33 75	22 10
900	11	9	6	4	4	47 —	29 70
1000	14	11	9	6	4	50 50	33 —
1500	31	27	23	20	17	91 25	49 50
1800	43	39	35	31	27	103.25	59.40
2000	53	48	43	39	35	111.25	66
2500	80	74	68	63	58	159 75	82 50
3000	112	105	98	92	86	200.—	99.—
3500	149	141	133	126	119	280.—	115.50

Enkratni, predvsem provizijski zaslužki se obdavčijo od slučaja do slučaja po posebni lestvici, ki znaša od 1000 Din 4%, od 1000 do 5000 Din 5%, od 5000 do 3000 Din 6% t. t. d. Uslužbenemu davku se ne more predpisati samoupravnih davkov, če mesečni zaslužek ni višji od 4000 dinarjev.

Vsakdo, kdor je dolžan plačevati uslužbeni davek, mora kupiti pri županstvu posebno davčno knjižico, v katero vpisuje delodajalec višino prejemkov in davek, ki se je odtegnil delavcu ali nameščencu, delo-

dajalcu moralo vsakega 15. v mesecu izročiti davčnim oblastem nabrani davek, le v izjemnih slučajih se odračunava davek vsake tri mesece. Uslužbeni davek bo mogoče plačevati tudi z znamkami, ki se nalepijo v davčni knjižici. Za ta način plačevanja uslužbenega davka izda finančni minister pravilnik.

Pripomniti je še, da po najnovejšem tolačenju generalne direkcije davkov ni kolkovati mednih list 3/4 takso od zasluženih svot.

po gotovih principih unificira že obstoječe podpiranje brezposelnosti. Država, oblast in občina naj skupaj potom eaz uslove podpirajo brezposelnosti. Krivično je, da dobe nekateri izvoljeni brezposelnosti na dveh, ali celo na treh krajih podporo, drugi pa nikjer.

Dobro pa ne bo rešeno vprašanje brezposelnosti toliko časa, dokler se ne izvede obvezno zavarovanje za slučaj brezposelnosti. Miloščinam in nesigurnim podporam za brezposelnost mora slediti zakonita davek za brezposelnostni fond s pravico do prispevka v slučaju brezposelnosti. Dokler ne bo to urejeno, le vse ostalo polovičarska skrb za brezposelne.

Stanovanjska zaščita

Sodni odpovedni akti in prizori na magistratu karaktrirajo situacijo: stanovanjska zaščita se bliža končni likvidaciji. Po prvem maju se uveljavila popolnoma prsto in svobodno razpolaganje s stanovanjskimi in drugimi prostori.

Kakor se na prvi maj veselo postrešči in prevodne obrti, ker bo s tem dnem nastopilo pravo preseljevanje najemnikov, tako ta dan s skrbjo in strahom pričakuje veliko število onih katerim so stanovanja odpovedana in ne vedo, kam bodo po prvem maju položili svojo glavo. Število odpovedi dosega neverjetno visoko število, dokaz, da se niso izvršile samo najnujnejše in potrebne odpovedi, ampak, da so ta pravni položaji izrabili hišni lastniki tudi preko dejanskih potreb Društvo hišnih posetnikov z javnim pozivom v dnevniki priznava, da se vrše neutemeljene odpovedi in da se nedopustno zvišujejo najemnine. To dokazuje, da odprava stanovanjske zaščite še ni zrela, da moralno še nismo sposobni uživati svobodno razpolaganje s stanovanjskimi ali drugimi prostori. Najboljši dokaz za to, da je nezaslišano stanje preuranjeno, nudi organizacija hišnih lastnikov sama.

S kakimi zakonitimi sredstvi pa naj se zabranijo prekomerne odpovedi in zvišanja najemnin? Dvomimo, da bi akcija društvu hišnih posetnikov uspela tako, da bi se odpovedi omeile res le na neobhodno potrebno mero. V javnem razglasu pravi društvo hišnih posetnikov, da bodo posetniki vabljani na potreben(!) sporazum. Torej sporazum je potreben. Prele je zakon ta sporazum diktiral, kdo ga sedaj? Iz vsega tega torej, kakor se je položaj delanske pokazal, sledi, da odprava stanovanjskega zakona ni prinesla onega efekta, s katerim se je od strani hišnih posetnikov predvsem utemeljevalo odpravo zaščite najemnikov. Trdilo se je namreč, da bo praktično življenje samo v zdravem smislu reguliralo vprašanje stanovanj. Zgodilo se je nasprotno: ukinitve stanovanjskega zakona je praktično ponovno akcentuirala potrebo stanovanjske zaščite, katero sedaj misli nuditi posebna akcija društvu hišnih posetnikov na bazi prostovoljnega, toda »potrebne« sporazumevanja.

Iz tega razloga je bil sklep občinskega sveta ljubljanskega, da naj se stanovanjska zaščita podaljša na mestu. Tudi občina je dolžna, da k temu važnemu socialnemu problemu pove svoje mišljenje in da v zaščito prizadejih stori primerne praktične ukrepe. Sklep občinskega sveta hoče praktično isto, kakor društvo hišnih posetnikov, samo da je obče svet mnenja, da je to možno le z zakonom doseči, dočim društvo hišnih posetnikov pravi, da se bo zaščita nudila s prostovoljnimi »potrebni« sporazumi. Dobro bo, ako bo do take sporazumne zaščite prišlo. Od navedenosti ali nevednosti hišnih lastnikov je odvisno, ako

potreba po stanovanjskem zakonu ne bo več aktualna.

Ne verujem, da bi samo pri nas imeli nezmožljivo gledanje na celoten problem. V bistvu je stvar v vseh državah enaka. Uverjen sem, da bi v vseh državah stanovanjsko zaščito takol popolnoma ukinitil, ako bi razmere to dopuščale in bi stvarni pomisleki tega ne zabranjevali. Stanovanjsko zaščito imajo celo one države, v katerih je gospodarski nivo najemnikov mnogo višji, nego je pri nas in torej zaščita iz gospodarskega vidika nalemnikov ni tako

potrebna. Kulturne evropske države so za odpravo stanovanjske krize žrtvovale milijarde in so z vsemi drugimi sredstvi podpirale in dvigale stavbeno gibanje. Pri nas vsega tega ni bilo in vendar se je pri nas zaščito ukinito, drugod pa ne. Ravno pred kratkim je nemški parlament podaljšal stanovanjski zakon, tudi češki razpravlja o novi noveli.

Problem je treba potaagoma likvidirati. Doba nekaj mesecev je prekratka in je pri najboljši volji nemogoče stvar izvesti tako, da ne bi bilo težkih socialnih udar-

cev. Treba je imeti tudi oziir do hišnih posetnikov, toda ta oziir je regulirati imeti, da so interesi na obe strani zaščiteni.

Ne smemo se udati hižni, da bo stanovanjski zakon podaljšal — dokler hišni lastniki s svojim neutemeljenim postopanjem tega sami ne bodo izsilili. Zato je v njih lastnem interesu, da krepko podpirajo tudi akcijo magistrata in njegovega stanovanjskega odseka, ki je bil izvoljen iz vrst občinskega sveta. Svoboda zasluži le oni, ki je ne zlorablja. Tako je tudi s svobodo stanovanjskih prostorov

Razstava češkoslovskega stavbarstva v Ljubljani

Velika dvorana

Pogled v stransko sobo

Naši onstran granic

— Tržaski »Lloyd« v rokah družbe Cosulich. Poročali smo že na kratko, da prevzame paroplovna družba Cosulich tržaski »Lloyd«. Družba bo razpolagala z ladjami nad 500.000 ton in z vsemi večjimi ladjedelnici v deželi, Promet z Levantom, Indijo, Daljnim vzhodom in Ameriko bo vodila odsej družba Cosulich. »Banca commerciale italiana« je odstopila družbi svoje delnice na temelju tovarne pogodbe. Tako so v lasti družbe skoro vse delnice »Lloyda«. Na bližnjem obnem zboru se bo predlagalo zvišanje delniške glavnice.

— »Mont« je prevzel tudi mestno hranilnico v Gorici. Tako se širi delokrog tega velikega zavoda, ki je v duhovskih rokah in mu načeluje nadškof.

— Z incidentom v cerkvi pri starem sv. Antonu v Trstu se je bavil »Popolo« na svoj poseben način. Tržaski mešan je stopil v božji hram v sredini mesta, misleč, da najde tam italijanskega boga, našel pa je tam malo agencijo tujega boga, do katerega ne veže Italijanov nikakor spoštovanje, ker je Jugosloven. Zastopnik te agencije je propovedoval v slovenskem jeziku. Tisti pobožni fašistični mešan je vprašal duhovnika, ali se niso v novembru 1918 izkreale v Trstu zmagovite italijanske čete? V Londonu se je med vojno na pritisk protinemške lige zaprla cerkev, v kateri se je propovedovalo nemški. Na neko zgražanje je odgovorila anglikanska cerkev: Toliko »labše za boga, ki je vstvaril Nemce« Isto bi mi — ne da bi hoteli žaliti cerkev in vero — hoteli ponoviti glede Jugoslavije.

— V Senožeah je bil sklican sestanek trgovcev in obrtnikov. Grazioli iz Sežane je ukazal in neki domačin je predlagal, da se morajo takoj odstraniti vsi slovenski napis. Sindikalni tajnik v Komnu je razposlal pred kratkim na okolišna županstva okrožnico s pozivom za izbris slovenskih napisov. Občinski sluga so šli do trgovcev in obrtnikov in ukaz je bil takoj izvršen.

— V reški pokrajini je bilo vpisanih v organizacijo »balilac« na novo v mestu 325 otrok, na deželi 310. K avangardistom jih je prestopilo v mestu 110, na deželi 28. Vso to mladino treba dobro obleči in sicer zahteva fašistično vodstvo, da se to zgodi do konca marca. Če prištetimo še ostale, treba nabaviti predpisano obleko za 986

balli in 239 avangardistov. Razpisali so »teden za balilo« in »Vedetta« je pridušala Rečane in deželane, da morajo v dneh, ko nehava pust in nastopa post, darovati, kolikor kdo more, za »balilo«. Nabirali so od 19. do 27. februarja, nabrali pa toliko, da si tega niti obljaviti ne upajo. Na Reki je mizerija, na pritisk fašistov je bilo več plesov, sedaj pa je po žepih Rečanov popolna praznota. Saj treba dajati vsak dan! Vedno pobirajo, da se ljudje s strahom vprašujejo: odkod bomo imeli? Za aeroplan so nabrali v reški pokrajini 40.718 lir. Navideč so dali naši ljudje!

— Regnikolski trgovci pred goriskim sodiščem. Regnikolo Narcis Conti je prišel v Gorico in otvoril trgovino jestvin. Moral je stopiti končno pred sodnike, ki so uvideli krivdo, obsodili regnikola na 6 mesecev zapor, obenem pa mu odpustili kazen za sleparske regnikole imajo dovolj izhodov iz kazni, domačega italijanskega trgovca, katerega vržejo pred sodišče strašne gospodarske razmere v deželi, pa pahnejo v zapor.

— Gozdni erar je prodal Trnovcem mnogo drv po precej visoki ceni. Treba je bilo les posekati, obdelati in pelati v Gorico na trg. Ali tam moreko razpečati drva po isti ceni ali pa še ceneše kot so jih kupili od — eraria! Tako se kmeta povsodi guli in neha v bedo.

— Roparji. V Šuligojevo hišo v Podčepovanu sta stopila dva mlada človeka ter zahtevala od edine ženske, ki je bila doma, denar. Eden jo je prijel za vrat, da se ji je vtila kri iz ust in nosa. Pretepala sta jo in suvala, nabrala 150 lir denarja, nato pa sta laška lopova zbežala.

Dopisi

VRHNIKA. Prihodnje nedeljo 11. t. m. bo zaključno predavanje v »Jantarju«. Predaval bo G. Gerčar, dobrovoljec o snovi »Zl. Vladivostoka bo morju v domovino«. To veleslanim predavanje bo spremljano s krasnimi skiptičnimi slikami; zato agitarite, da bo udeležba velika. Kr. o. SDS.

KAMNIK. (Koncert ženske podružnice CMD.) Predvsem je treba opomniti vse podružnice CMD, da jih mnogo dela premalo, mnogo pa celo nič. Zato je tenbolj hvel vredno, da je kamniška ženska podružnica po agilnem prizadevanju gospe Miljutine Trampuževe in gd. Mrice Poropatove priredila v soboto zvečer dobro uspel koncert, ki je bil izveden od gospe Fanči Čadeževi, gosp. Savinšku in pevске družstvu »Lra«. Ne da bi se spuščali v podrobno oceno posameznih nastopov, moramo v splošnem podčrtati osvajajoči nastop odlične pevke gospe Čadeževi, ki je s svojim obsežnim glasovnim materijalom, temeljito tehniko in čustvenim prednašanjem mdosegla višek v baladi Sente iz »Večnege mornarja«. Ob klavirju je odlično pevko spremljal g. Savinšek z izredno diskretno eleganco. »Lra« je pod spretnim vodstvom priznanega pevovodje Cirila Vremšaka absolvirala svoje točke častno. Mnogo simpatije je užival zmagoviti drugi basist Lesevicki. Dohodek prireditve je

kamniškim prižkam primoren in bo centrala CMD kamniški ženski podružnici hvalna za poslano podporo. Kamničani naj bodo za vzgled drugim podružnicam!

MALA NEDELJA. V nedeljo 11. t. m. ob pol 16. se bo vršila v Društvenem domu akademija, združena s spominsko proslavo v svetovni vojni padlih vojakov. Na sporedu: petje moškega in mešanega zbora, slavnostni govor in dramska slika iz svetovne volne »Orkan« (I. del: Prva letev I. 1914; II. del: Sredi viharja; III. del: V deželi mrtvih). Vabljeni vsi od blizu in daleč.

Izjava

Podpisani Franc Bukovec, posvetnik in gostilničar v Velikih Malencah, prekladam in obžalujem vse žaljivke, ki sem jih raznašal glede gd. Fani Kuharjeve, gostilničarjeve hčerke v Krški vasi. Vse moje tozadevne obdolžitve so brez vsake dejanske podlage in neresnične, zaradi česar plačam stroške kazenskega postopanja in se imenovani zahvaljujem, da je odstopila od zasebne obtožbe.

507

Franc Bukovec

STROJNIKA

s večletno prakso, ki bi mogel prevzeti službo strojnika na parni žagi in je popolnoma izvežban v vseh strojni, električnih in strgarskih poslih ter bi mogel službo takoj nastopiti, sprejmemo. Prednost imajo neozhejeni, marljivji in popolnoma zanesljivi molstri. Ponudbe z referencami in v prepis! spricheval pismeno ali osebno na Paro žago Drago Pavloviča, Grdanovae pri Doberlinu v Bosni.

Advokat

dr. Beno Sabothy
v Kranju

sprejme v službo izvežbano odvetniško uradnico eventualno solictatorja in izurjeno strojepisko.

Generalno zastopstvo

za Ljubljano in okoliška mesta odda svetovno znana »National-Kontroll-Kassen« novejšega sistema.

Naš direktor Ernst Puri dospe v kratkem tjakaj in uredi vložene ponudbe Gospodje ali firme, ki se zanimajo za naše zastopstvo, naj blagovoljo vložiti ponudbe, s podatki dosedanjega delovanja, pod »N. K. K 4359« na Jugoslovnsko RUDOLF MOSSE A. G. Zagreb, Zrinjevac 20.

National Kontroll Kassen Gesellschaft

STAVBENIKI

dosežejo s našim izolacijskim preparatom »ISOL« pri osuševanju vlažnega zidovja, izolacijah in konzerviranju zidovja

fenomenalne uspehe!

Zahtevajte prospekt! — Trgovcem s stavbnim materialom, barvami itd. služimo s posebno ugodno preprodajno ponudbo.

LJUBLJANSKA KOMERCIJALNA DRUŽBA, Ljubljana, Bleiweisova c. 12.

Zane Grey:

Železna cesta

Roman.

»Ničesar nama ne morete dokazati, Neale,« se je rogal Coffee. »Če imate kaj soli v glavi, boste držali jezik za zobmi. Povem vam, da je to, kar sva zaigrala, samo majhna igrice. O, znano mi je, kaj se godi za kulisami. Tudi jaz poznam nekaj finančnikov, komisarjev, članov kongresa in senatorjev. In rekel sem vam že, da se vsi ravnatelji maste z drobtinami, ki jih odščitavajo U. P. R. Norec ste, Neale!«

»Lahko da. Zato pa nisem tat,« je odvrnil Neale.

»Ali boste molčali!« je kričnil Coffee, ki mu je bil ta laskavi priimek vpricho naraščajočega števila gledalcev zelo neprijeten. »Nisem tat... Tu na zapadu je že marsikdo izkupil svinčenko za lepšo besedo od vaše!«

Neale se je zasmejal. Čital je Coffeejeve misli. Ta poštenjak je hotel v skladu z divjostjo časa in okolice, v kateri je živel, na ta ali oni način zabrisati svoje sledove. A Neale ni bil zaman tako dolgo živel z Larryjem Kingom.

»Tat ste, Coffee,« je rekel Neale in stopil k možaku. »Tat najhuše vrste. Zato, ker ste kradli brez nevarnosti. Kaznovati vas ni moči; toda zasledovati hočem to stvar — prav do zgoraj!« Pri teh besedah je Neale po bliskovito potegnili nekaj brzotjav iz žepa Coffeejevega telovnika. Coffeeja je pograbila strašna besnost. Obraz mu je pogoren.

»Vrnil mi moje papirje!« je zakričal in roka mu je zletela za bok.

»Stavil bi, da je tu vmes kaka brzotjavka od Leeja, ki io imam

pravico zapleniti,« je hladno in tehtno odvrnil Neale.

In nato, ko je Coffee v togoti prijel za samokres, je Neale udaril. Coffee je prevrnil mizo in telebnil v pesek. Revolver mu je pal iz roke. Neale je brzo in lahkotno priskočil in se je polastil orožja.

»Coffee, vi in Blanke sta odslovljena,« je rekel Neale. »Odslovljena — od dela in iz tabora. Da mi izgineta še to minuto!«

Štirinajst dni po tem dogodku je zdrdral po zasilnem mostu prvi delovni vlak in gradnja desetke se je nadaljevala z novim zaletom.

Nato je minulo še nekaj dni in nekega krasnega jutra je pri-sopihal vsak dokaj drugačne podobe in je počasi zlezel preko le-senega mostu. Imel je potniške vagone, osebni voz, v katerem so se vozili ravnatelji železnice, in posebni voz generala Lodgea. Lokomotiva je bila okrašena z zastvami in strojnik je na vso paro zažvižgal, ko je vlak zdrdral na leseno ogrodje. Številka deset je bila poslednja velika zapreka.

Naključje je hotelo, da je bil Neale tisti trenutek v čudnem položaju, pomembnem za njega samega in za vse, ki so ga videli. Stal je sredi reke, nasproti zasilnega mostu, na zidovju srednjega stebra, ki je štrlel zdaj že pol metra izza okvirnega jezua. Moker je bil in umazan, prav tako kakor delavci okoli njega.

Strojvodja, kurjač, zavirač in potniki, vsi so mu zaklicali urá. Za Neala je bil ta trenutek velik in pretresljiv v svoji nepri-čakovani lepoti. Še nikoli v svojem življenju se ni čutil tako po-nosnega. In vendar je prežala sredi teh nenadnih, blaženih občut-kov grenka in težka bol, ki zanjo ni bilo imena.

Tedajci pa je zagledal generala Lodgea, ki se je sklanjal skozi okno svojega voza in mu je mahal z roko. Neale je pokazal niz-doli, na trdno zidovje; nato je nastavlil roke na usta in je zakričal na vso moč:

»Skalni temelji!«

In šef se je odkliknil:

»Vri vojnik ste, Neale!«

V razburjenju in radosti trenutka je bila to najvišja hvala, ki jo je mogel stari oficir izreči; nič ne bi bilo bolj zadovoljilo Neala.

Vlak je zdrdral preko zasilnega mostu in se je skril očem. Na povratku, sredi popokdneva, se je ustavil v taboru. K Nealu je prišel sel in ga je pozval, naj neutegoma pride poročat ravnateljem. Neale je hitel v svoj šotor po papirje in je nato ves premočen in blaten stopil v ravnateljski zasebni voz.

Samo štirje so bili prisotni — general Lodge, Warburton, Rog-gers in Rudd. Vsi, izvzemši visokostasega in belolasega Warbur-tona, so brez suknjičev udobno sedeli okoli mize in pušili. Ko je Neale stopil mednje, je začutil, da se bliža velik trenutek v njego-vem življenju.

Šefov nastop, kadar je viselo kaj v zraku, je bil miren, tehten in poln pritajene sile kakor vedenje Larryja Kinga. Njegov zve-davi pogled je bil tako tople in svetel, da je Neala kar izpreletelo. Toda vel se je zelo umerjeno; vpricho teh dostojanstvenikov velike železnice ni hotel pokazati stare zaupljivosti.

»Gospoda,« je rekel Lodge, »menda se spominjate mistra Neala.«

Vsi so bili z njim zelo pristrčni in ljubezni. Warburton je krepko stisnil Nealu roko in se je nato vznak naslonil na svoj stol, kakor delajo stari gospodje, ter premeril Neala od glave do peta.

»Drago mi je, mladi mož, da vas spet vidim,« je rekel s svo-jim polnim glasom. »Da, spominjam se ga — čeprav je videti bolj mršav in starejši.«

»Ni čudo,« se je oglašil šef. »Delal je, kakor le more delati mož na svojem mestu.«

»Nekam naglo ste nas takrat ostavili, mladi mož,« je nada-jeval Warburton.

Sveže namočeno

POLENOVKO

kakor tudi tedensko dvakrat domače žgano KAVO vseh vrst po najnižji ceni Vam nu-di tvrdka

Fran Bergant

trgovina z mešanim blagom. Ljubljana, Sv. Jakoba trg šte. 6.

Naročila na namočeno polenovko se spre-jemajo — Poskusite da se prepričate!

Izvrstna naložitev kapitala

Posestvo v neposredni bližini Rogaske Slatine: 2 minute izven sredine zdravilišča, obsegajo 25 orlov n. j. v. travnikov, gozd in sadovnjak, hišo in gospodarsko poslopje s še neizkoriščenim vrelcem slatine se po primeru ceni takoj proda. Na primeren za stavbišča vil, sanatorija etc. Vprašanja in nudbe na Aloma Company, Ljubljana. Aleksan-drova c. 2 pod »R. Slatina promet«

Zahvala.

Za premnoge izkaze iskrenega sožalja povodom prebridke izgube naše dobre mamice, hčerke, sestre, tete in svakinje, gospe

Marije Stricelj

za podarjeno krasno cvetje in vence, se vsem prav iskreno za-hvaljujemo. Posebna zahvala pa bodi izrečena še pevskemu društvu »Ljubljanski Zvon« za ganljivo petje in vsem števil-nim prijateljem za nad vse čaščeče spremstvo na njeni zadnji poti.

Žalujoči ostali.

Ana Jakše naznanja v svojem in v imenu ostalih sorodnikov pretužno vest, da je preminul njen srčno ljubljani, dobri soprog ozir. brat, stric in svak, gospod

ARTUR JAKŠE

bančni prokurist v p.

dne 4. t. m. po dolgi mukapolni bolezni, previden s sveto-tajstvi za umirajoče.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v sredo, dne 7. marca 1928 ob 2. uri popoldne iz mrtvašnice dež bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

LJUBLJANA-BLED, dne 5. marca 1928.

Mestni pogrebni zavod

V globoki žalosti naznanjamo pretužno vest, da je naš srčno dobri soprog, oče, stric in svak, gospod

Jakob Lumbar

magistratni nameščenec v mestni klavnic

dne 4. marca 1928, po kratkem in mukopolnem trpljenju, previden s svetotajstvi, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek, dne 6. mar-ca t. l. ob 3. uri popoldne iz mrtvašnice veže splošne bol-nice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 4. marca 1928.

Globoko žalujoči ostali.

Mestni pogrebni zavod

Zahvala.

Za izraze globokega sočutja o priliki smrti naše iskreno ljubljene sestre oziroma svakinje in tete, gospodične

Marije Tomc

učiteljice v pokou

in za spremstvo na njeni zadnji poti se pristrčno za-hvaljujemo. Posebno se zahvaljujemo stolnemu de-kanu preč. gosp. Ignaciju Nadrahu in mestnemu žup-niku preč. gosp. Janku Barletu za njihove tolažilne obiske, nadalje g. med. dr. Josipu Volavšku za nje-govo požrtvovalno in čudovito pomoč v bolezni ter vsem darovalcem krasnega cvetja, kakor tudi zve-stim tovarišicam kongregacije učiteljic. Bog povrnil Maša zadušnica se bo brala v soboto, dne 10. marca ob 7. uri zjutraj v farni cerkvi Sv. Jakoba.

Žalujoči ostali.

ZAHVALA.

Za izraženo sočutje ob priliki smrti naše dobre mame, gospe

Marije Arhar

za poklonjeno krasno cvetje, za v srce segajoče žalo-stinke tovarišev pevcev društva »Sloga« ter za nad-vse častno spremstvo na njeni zadnji poti se vsem najtopleje zahvaljujeta

Marija in Ivan Arhar.

Zahvala.

Za premnoge izraze iskrenega sočutja, ki so nam došli povodom smrti naše nepozabne so-proge, mame, sestre in babice, gospe

Ane Hejnc

za poklonjeno prekrasno cvetje ter za čaščeče spremstvo na njeni zadnji poti, se vsem naj-skeneje zahvaljujemo.

Žalujoči ostali.

Hejnc, Pe. Irka, Janoš.

Svežega čajnega masla

kupim vsako količino. Ponudbe

z oznako najnižje cene na

Z LJUKO RCHTER, Zagreb,

Tkalčeva ulica 1.

Tužnim srcem naznanjamo, da je naš dobri soprog, oče, brat, stric in svak, gospod

Aloz i Reberšak

mlarski pomočnik

dne 4. t. m. po kratkem trpljenju, previden s tolažili svete vere mir-no v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v sredo, 7. marca 1928 ob pol 4 uri pop. iz drž. bolnice na pokopa-lišče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 5. marca 1928.

Žalujoči ostali.

Kmetjel

Trgovci

Posestniki

Leto za letom uničujejo bolezni na tisoče goveje živine, konj in prešičev. Ves Vaš trud in napor dolgih mesecev in let propada Stotisoči in milijoni denarja gredo v nič.

Vseh teh nesreč se lahko obvarujete, ako zdravite svojo živino z:

„ALMAFLOROM“

najboljšim, najhitrejšim in najzaneslivejšim sodobnim in v s'otisočih primerih preizkušenim preparatom.

»ALMAFLOR« proti konjski koliki.

»ALMAFLOR« proti napenjanju pri goveji živini.

»LA FLEUR« proti vnetju prebavil pri govedu in proti zdrževanju mleka pri molznih kravah.

»HALF« proti svinjski vročici in varovalno sredstvo proti rdečici.

»URINOT« proti krvavemu močenju (scanju) pri govedu in pri konjih.

Noben pameten živinorejec in posestnik živine ne sme biti brez teh zdravil. Kakor ne bo preudaren gospodar čakal, da mu hiša najprej pogori, da se komaj potem zavaruje, tako tudi ne bo čakal, da mu živina oboli, temveč ji bo dal tudi že poprej naše preparate zato, da mu sploh ne bo obolela.

»Almaflor« dobite v vsaki trgovini.

Trgovci, ki naših preparatov še nimajo, naj jih nemu doma naročijo.

Cena škatlji z navodilom za uporabo 40 Din — Pristno samo s ploombo »Govedomedika«.

Naše preparate uporabljajo danes že vsi živinorejci v Evropi. Na tisoče je zahval in priporočil. Nekaj jih objavimo jutri.

EDINA ZALOGA ZA JUGOSLAVIJO:

„GOVEDOMEDIKA“

Jugoslovenska razpošiljalnica preparatov za govedo, konje in prešiče iz lekarne »Pri sv. Antonu«.

MARIBOR KOVALIŠKA ULICA 11.

Originalne barve.

matrice (kože), voščeni papir za Gestetner cyklostil specialni papir za razmnoževanje, se dobi naiceneje pri Lud. Baraga, Ljubljana, Selenburgova ul. 6/I. Telef. 2980

Naznanjamo sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da nas je naša ljubljena hčerka, sestra, svakinja oziroma zaročenka

Mici Brumen

dne 3. marca 1928 po dolgi mučni bolezni, v 22. letu starosti, za vedno zapustila. Pogreb drage pokojnice se bo vršil v ponedeljek, dne 5. marca t. l. ob 3. uri popoldne od doma žalosti, Trubarjeva 8, na mestno pokopališče.

Ptuj, dne 3. marca 1928.

Anton Brumen, nadučitelj v p. in Marija Brumen, stariši. — Anton, Franjo, Rihard, Beno in Makso, bratje. — Angela Brumen, roj. Platner, svakinja. — Avgust Stecher, zaročenec.